

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

ОПШТИНЕ

ЖИТИШТЕ

Година XXXVI   Житиште   29.март 2022.   Број 9.

Излази по потреби

страна

1.

На основу члана 3., став 1., тачка 13. и члана 5. став 1. Закона о комуналним делатностима („Сл. гласник РС“ бр.88/2011, 104/2016 и 95/2018), члана 15., 16., 17. и 18. Уредбе о начину и условима за отпочињање обављања комуналних делатности („Сл.гласник РС“ бр. 13/18, 66/18 и 51/2019), члана 20. став 1. тачка 15. и члана 32., став 1., тачка 6. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, бр. 129/07, 83/14 – др. закон, 101/2016-др. закон и 47/2018, 111/2021 – др. закон) и члана 42. Статута општине Житиште („Службени лист Општине Житиште“ бр. 10/2019 – пречишћен текст), Скупштина Општине Житиште на седници одржаној дана 29.3.2022 године, донела је

ОДЛУКУ

О ДИМНИЧАРСКИМ УСЛУГАМА

I Опште одредбе

Члан 1.

Овом одлуком уређују се услови и начин обављања комуналне делатности - димничарске услуге, права и обавезе вршиоца комуналне делатности који обавља димничарске услуге и корисника услуга на територији Општине Житиште (у даљем тексту: Општина), финансирање обављања димничарске услуге, начин обезбеђивања континуитета у обављању димничарске услуге, начин поступања и овлашћења органа Општине у случају прекида у обављању димничарске услуге, надзор над вршењем димничарске услуге, као и друга питања везана за обављање димничарске услуге.

Члан 2.

Димничарске услуге, у смислу ове одлуке, су:

- чишћење димоводних и ложишних објеката и уређаја,
- чишћење вентилационих канала и уређаја
- контрола димоводних и ложишних објеката и уређаја и вентилационих канала и уређаја.

Под димовним и ложним објектима и уређајима сматрају се димњаци, димоводне цеви, димњаци и ложишта у стамбеним, односно пословним објектима, односно пословним просторијама и индустријским и другим постројењима, као и њима сличним објектима и уређајима.

Члан 3.

Изрази који се употребљавају у овој одлуци имају следеће значење:

1. димоводни објекат (димњак) је вертикална, приближно вертикална или хоризонтална конструкција (канал, окно, шахт, цев, испуст за одвод продуката сагоревања - фасадни испуст), која продукте сагоревања - димне гасове, у подпритиску или надпритиску, одводи из ложишног уређаја у спољну средину - атмосферу, односно обезбеђује довод ваздуха ложишном уређају (комбиновани ЛАС, ЛАФ - димњаци, коаксијални фасадни испусти),
2. ложишни уређај је део ложишног система у којем се одвија ложење (сагоревање) чврстих, течних или гасовитих горива, при чему се производи топлота и настају продукти сагоревања - димни гасови,
3. санација димоводног објекта је извођење потребних радова на постојећем димоводном објекту како би он испунио неопходне грађевинске, противпожарне и функционално-техничке захтеве,
4. реконструкција димоводног објекта је извођење накнадних радова на постојећем димоводном објекту, како би се прилагодио захтевима у погледу чврстоће и статичке стабилности и промене претходних параметара димоводног објекта попут броја прикључака, замене, односно накнадне уградње димничарских вратанаца, завршних капа и сл.,
5. вентилациони канал је усисни и одсисни хоризонтални, односно вертикални отвор, инсталација и окно који има сврху принудног или природног (термички узгон) проветравања, одзрачивања простора објекта,
6. вентилациони уређај је уређај који омогућује принудно струјање свежег или истрошеног ваздуха, односно дима и токсичних продуката сагоревања кроз вентилациони канал,
7. резервни димоводни објекат (резервни димњак) је димоводни објекат који се користи само у случају ванредних потреба и околности и на кога може да се прикључи ложишни уређај на чврсто гориво.

Члан 4.

Димничарске услуге ће обављати јавно предузеће, привредно друштво, предузетник или други привредни субјект (у даљем тексту: вршилац комуналне делатности), коме ће бити, у складу са Законским прописима, поверена комунална делатност вршења димничарских услуга.

Члан 5.

Под корисницима димничарских услуга у смислу обављања послова комуналне делатности димничарске услуге подразумевају се правна или физичка лица које су власници или корисници зграда, кућа, станова, пословних простора, објеката и постројења у којима се налази ложишни, димоводни или вентилациони уређај или канал.

II Начин обављања димничарске услуге

Члан 6.

Димничарска услуга обавља се у циљу обезбеђивања исправног и безбедног функционисања димоводних и ложишних објеката и уређаја, вентилационих канала и уређаја, превентивне заштите живота и имовине од пожара, заштите животне средине, као и енергетске ефикасности.

Члан 7.

Испитивање гасне пропустности димњака према важећим стандардима, мерење емисија загађујућих материја из ложишних уређаја и степена корисности ложишних уређаја укључујући и мерења довољног снабдевања ложишта ваздухом за сагоревање (4Ра-тест), обавља се у акредитованој лабораторији.

Члан 8.

Вршилац комуналне делатности мора да поседује дозволу: за сакупљање и транспорт опасног и неопасног отпада следећих индексних бројева: 100104 (летећи пепео од сагоревања нафте и прашина из котла), 200141 (отпад од чишћења димњака), 100101 (пепео, шљака и прашина из котла, изузев прашине из котла наведене у 100104) или да има уговор са предузећем које врши сакупљање и транспорт отпада.

III Минимални услови које морају да испуне вршиоци комуналних делатности за отпочињање обављања комуналне делатности димничарске услуге

Члан 9.

Вршиоци комуналне делатности за проверу испуњености услова за отпочињање обављања комуналне делатности димничарске услуге мора да има минималну стручну оспособљеност кадрова, и то:

Ред. број	Стручна оспособљеност кадрова	Број корисника комуналне услуге
		од 3.000 до 10.000
1.	Високо образовање - дипломирани инжењер машинства или грађевине	1
2.	Основно или средње образовање у трогодишњем или четворогодишњем трајању и минимум једна година искуства у димничарским пословима	3

Члан 10.

Вршилац комуналне делатности за проверу испуњености услова за отпочињање обављања комуналне делатности димничарске услуге мора да има минимални технички капацитет по броју корисника комуналне услуге, и то:

Ред. број	Технички капацитет	Број корисника комуналне услуге
		од 3.000 до 10.000
1.	Комплет основног димничарског алата и опреме	1
2.	Циркулациона пумпа	1
3.	Високопритисна пумпа	1
4.	Камера за снимање унутрашњости димоводних објеката са видео записом	1
5.	Камера за снимање унутрашњости вентилационих канала са	1

	видео записом	
6.	Опрема за испитивање непропусности димњака	1
7.	Ротациона сајла за скидање смоле у димњацима	1
8.	Инструмент за мерење емисија и степена корисности	1
9.	Инструмент за утврђивање димног броја	1
10.	Рачунар са програмом за вођење евиденције о димоводним системима и ложишним уређајима	1
11.	Рачунар са програмом за вођење евиденције о вентилационим каналима и уређајима	1
12.	Возило за транспорт радника и алата	1
13.	Површина пословног простора у м ²	30

Под комплетом основног димничарског алата и опреме у смислу ове уредбе подразумева се: димничарска легитимација, димничарска сајла (штосер), ручна четка, продорна сајла (ђилда), кугла на канапу, водилица, шиљасти пробијач, метална канта и лопатица, мердевине, мали усисивач за ложишта у домаћинствима, димничарске четке различитих димензија, бушилица са наставцима, димничарско огледало, димничарска торбица, батеријска лампа, димничарски кључеви, ситан ручни алат, уређај за читавање угљенмооксида у просторији и ендоскопска камера за дијагностику стања вентилационих канала и уређаја.

Члан 11.

Подносилац захтева за проверу испуњености услова за отпочињање обављања комуналне делатности димничарске услуге мора да има полису осигурања из комуналне делатности у износу од 3.000.000 динара (три милиона динара) до 30.000 корисника.

Рок за акредитовање лабораторије за испитивање непропусности димоводних система је шест месеци од почетка обављања комуналне делатности димничарске услуге.

Члан 12.

Димничар мора да има димничарску легитимацију коју је дужан да покаже кориснику комуналне услуге пре започињања обављања послова.

Димничарску легитимацију издаје вршилац комуналне делатности димничарске услуге.

Димничар у смислу ове уредбе је лице са средњим димничарским образовањем или лице са основним или средњим образовањем у трогодишњем или четворогодишњем трајању и додатном радном обуком на радном месту где се обављају послови димничара у привредном друштву које се бави димничарском делатности у трајању од најмање једне године.

Члан 13.

Вршилац комуналне делатности мора да успостави и примењује систем управљања заштитом здравља и безбедности на раду и да поступа у складу са прописима у вези заштите животне средине и начелима одрживог развоја.

Члан 14.

Вршилац комуналне делатности доноси годишњи Програм пословања предузећа (у даљем тексту: Програм), који садржи:

1. обим послова и динамику извршавања димничарских услуга,
2. износ потребних средстава за реализацију Програма.

Програм доноси Вршилац комуналне делатности до 1. децембра текуће године за наредну годину, уз претходну сагласност Општинског већа.

Члан 15.

Редовна контрола и чишћење димоводних и ложишних објеката и уређаја врши се у складу са Програмом, у следећим временским размацима:

1. два пута годишње у индивидуални стамбеним објектима, стамбеним зградама, пословним објектима, односно просторима,
2. једном у три месеца у угоститељским објектима, пекарама, кланицама, кухињама и другим објектима за масовно спремање хране,
3. једном годишње у пословним просторима и објектима са ложишним уређајем топлотне снаге до 50 kW,
4. два пута годишње у пословним просторима и објектима са ложишним уређајем топлотне снаге од 50 kW до 1 MW.

Резервни димњаци и димњаци, који се не користе стално, односно на који нису прикључени ложишни уређаји, контролишу се и чисте једном у три године.

Члан 16.

Редовна контрола и чишћење вентилационих канала и уређаја врши се у следећим временским размацима:

- једном у три године за вертикални главни (примарни) вентилациони канал и централни вентилациони уређај, који је намењен искључиво за главни (примарни) канал и налази се на његовом врху, у породичним и вишепородичним стамбеним зградама,
- једном у три године за вентилациони канал и уређај (суве вентилације - ХВАЦ клима вентилациони системи) за пословне просторе и објекте (пословни објекти тржних центара и сл),
- свака три месеца за вентилациони канал и уређај попут одсисних напа, филтера и вентилатора, у којима се стварају запаљива прашина или паре масноће (за просторије и објекте за масовно припремање хране).

Члан 17.

Корисник услуге може да захтева, писаним путем, да се мимо прописане редовне контроле из чл. 15. и 16. ове одлуке изврши контрола исправности димоводних и ложишних објеката и уређаја и вентилационих канала и уређаја, на терет подносиоца захтева.

Члан 18.

О утврђеним неисправностима димоводних и ложишних објеката и уређаја и вентилационих канала и уређаја које утичу на употребљивост и сигурност као што су оштећења (обрушавање, пукотине, растрешеност и сл), недозвољени грађевински радови (зазиђивање и сл.) вршилац комуналне делатности је дужан да одмах обавести корисника услуге, надлежну комуналну и грађевинску инспекцију, а у зависности од степена озбиљности и потенцијалне опасности и Министарство унутрашњих послова.

III Права и обавезе вршиоца комуналне делатности и корисника услуга

Члан 19.

Вршилац комуналне делатности је дужан да обезбеди:

1. трајно и несметано обављање димничарских услуга,
2. прописани обим и квалитет димничарских услуга,
3. развој и унапређење квалитета и врста димничарских услуга.

Члан 20.

Вршилац комуналне делатности је дужан да донесе годишњи план чишћења и контроле димоводних и ложишних објеката и уређаја и вентилационих канала и уређаја који је саставни део Програма пословања (у даљем тексту: План).

Члан 21.

Вршилац комуналне делатности је дужан да на транспарентан начин, обавести власника о планираном термину доласка ради обављања димничарске услуге, односно корисника димоводних и ложишних објеката и уређаја и вентилационих канала и уређаја, који подлежу редовној контроли и чишћењу.

Члан 22.

Вршилац комуналне делатности је дужан:

- да димничарске услуге врши на начин и у роковима прописаним овом одлуком и Планом из члана 20. ове одлуке,
- да о термину вршења димничарских услуга обавести корисника услуге у складу са чланом 21. ове одлуке,
- да непосредном вршиоцу димничарских услуга обезбеди посебну легитимацију, коју је дужан да покаже при пружању услуге.

Члан 23.

Вршилац комуналне делатности је дужан да води евиденцију (контролну књигу или лист) о извршеним димничарским услугама.

Контролна књига (или лист) води се за сваки димоводни и ложишни објекат и уређај и вентилациони канал и уређај, и садржи:

- улицу и кућни број објекта,
- име и презиме власника, односно корисника објекта, име и презиме лица или назив органа који управља зградом,
- број и врсту димоводних и ложишних објеката и уређаја и вентилационих канала и уређаја,
- опис обављене димничарске услуге, датум и потпис непосредног вршиоца димничарске услуге,
- потпис лица из алинеје 2. овог става, као потврду о извршеним димничарским услугама.

Члан 24.

Уз контролну књигу или лист, вршилац комуналне делатности је дужан да води евиденцију димоводних и ложишних објеката и уређаја и вентилационих канала и уређаја који се обавезно контролишу и чисте, а која садржи:

- улицу и кућни број објекта,
- име и презиме власника, односно корисника објекта, име и презиме лица или назив органа који управља зградом,

- основне податке о димоводном објекту (тип, врсту, материјал, димензије и сл) и ложишног уређаја (тип, врсту горива, снагу и сл), односно о вентилационим каналима и уређајима (тип, врсту, материјал, димензије и сл), који се чисте, односно контролишу,

- напомене о стању димоводних објеката, ложишних уређаја и вентилационих канала и уређаја, ванредним догађајима и сл,

- датум увођења у евиденцију,

- датуме чишћења и контроле.

Члан 25.

Вршилац комуналне делатности мора чувати податке о димоводним и ложишним објектима и уређајима и вентилационим каналима и уређајима, као и о обављеним услугама на прописан начин.

Члан 26.

Корисник услуга дужан је:

1. да омогући улаз у просторије и несметан прилаз димоводним и ложишним објектима и уређајима и вентилационим каналима и уређајима,

2. да омогући чишћење димоводних и ложишних објеката и уређаја и вентилационих канала и уређаја,

3. да омогући спаљивање чађи у димоводним објектима и уређајима једном годишње по престанку грејне сезоне, а једном месечно спаљивање наслага масти и чађи на димоводним објектима изнад скара,

4. да омогући контролу димоводних и ложишних објеката и уређаја и вентилационих канала и уређаја,

5. да плаћа цену за пружене димничарске услуге.

IV Финансирање обављања димничарских услуга

Члан 27.

Средства за обављање димничарских услуга обезбеђују се из:

-буџета Општине Житиште,

-прихода од пружања димничарских услуга,

-наменских средстава других нивоа власти,

-других извора, у складу са Законом.

Члан 28.

Цене димничарских услуга утврђују се Ценовником, у месечном износу. Ценовник из става 1. овог члана доноси Вршилац комуналне делатности, на које даје сагласност Општинско веће.

V Начин обезбеђивања континуитета у обављању димничарских услуга

Члан 29.

Вршилац комуналне делатности је дужан да свој рад и пословање организује тако да кроз реализацију Програма из члана 14. ове одлуке, обезбеди одговарајући обим, врсту и квалитет димничарских услуга.

Члан 30.

Ако дође до поремећаја или прекида у раду услед ванредне ситуације, или других разлога који нису могли да се предвиде, односно спрече, вршилац комуналне делатности

је обавезан да одмах предузме мере на отклањању узрока поремећаја односно прекида, и то:

1. радно ангажује своје запослене на отклањању узрока поремећаја, односно разлога због којих је дошло до прекида, као и да ангажује трећа лица за обављање димничарских услуга,
2. предузме мере које утврде надлежни органи Општине.

Када Вршилац комуналне делатности не предузме мере из става 1. овог члана, Општинско веће може да ангажује друго правно лице или предузетника на терет изабраног вршиоца комуналне делатности.

Члан 31.

У случају поремећаја или прекида у обављању димничарских услуга, као и у случају штрајка запослених код Вршиоца комуналне делатности, Општинско веће предузима оперативне и друге мере којима ће се обезбедити услови за несметан рад и пословање Предузећа и обављање димничарских услуга у складу са Законом и овом одлуком.

VI Начин поступања и овлашћења органа општине у случају прекида у обављању димничарских услуга

Члан 32.

Вршилац комуналне делатности је дужан да, у случају поремећаја или прекида у обављању димничарских услуга насталог услед ванредне ситуације или других разлога који нису могли да се предвиде или спрече, поред предузетих мера из члана 28. ове одлуке обавести надлежни орган Општинске уптаве Житиште о разлозима поремећаја или прекида, као и о предузетим мерама.

Члан 33.

Кад Општинска управа прими обавештење из члана 32. ове одлуке, дужна је да без одлагања обавести Општинско веће и:

1. одреди ред првенства и начин обављања димничарских услуга,
2. предузме мере за отклањање насталих последица и друге потребне мере,
3. утврди разлоге и евентуалну одговорност за поремећај, односно прекид у обављању димничарских услуга, као и одговорност за учињену штету.

VII Мере забране

Члан 34.

На димоводним објектима и вентилационим каналима није дозвољено:

1. извођење грађевинских и других радова без одговарајућег акта надлежног органа Општинске управе Општине Житиште
2. постављање инсталација и других инфраструктурних објеката и уређаја,
3. коришћење супротно намени.

VIII Надзор

Члан 35.

Надзор над спровођењем ове одлуке врши надлежни орган Општинске управе Општине Житиште.

Члан 36.

Послове инспекцијског надзора над применом ове одлуке, обавља комунални инспектор, осим ако поједини послови нису посебним прописима стављени у надлежност другог органа.

За прекршаје прописане овом одлуком комунални инспектор овлашћен је да изда прекршајни налог.

IX Казнене одредбе

Члан 37.

Новчаном казном од 100.000,00 динара казниће се за прекршај Вршилац комуналне делатности ако:

1. не донесе годишњи Програм пословања (члан 14.),
2. не контролише и не чисти димоводне и ложишне објекте и уређаје у прописаним временским размацима (члан 15.),
3. не врши редовну контролу и чишћење вентилационих канала и уређаја у прописаним временским размацима (члан 16.),
4. на захтев корисника услуге не изврши контролу исправности димоводних и ложишних објеката и уређаја и не поступи у складу са чланом 17. ове одлуке,
5. не поступи у складу са чланом 18. ове одлуке,
6. не донесе годишњи План (члан 20.),
7. не обавештава кориснике услуге о времену обављања димничарске услуге на начин из члана 21. ове одлуке,
8. не води евиденцију у складу са чл. 23. и 24. ове одлуке,
9. не чува податке у складу са чланом 25. ове одлуке,
10. не предузме мере на отклањању узрока поремећаја, односно прекида у обављању димничарских услуга (члан 30. став. 1),
11. не обавештава Општинску управу о разлозима поремећаја или прекида у обављању димничарских услуга, као и о предузетим мерама (члан 32).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 15.000,00 динара.

Члан 38.

Новчаном казном од 50.000,00 динара казниће се за прекршај корисник услуге - правно лице ако димоводне и ложишне објекте и уређаје и вентилационе канале и уређаје, користи супротно намени, на начин који угрожава безбедност грађана и ствара опасност од пожара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се предузетник новчаном казном од 20.000,00 динара .

За прекршај из става 1. овог члана казниће се одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 15.000,00 динара и физичко лице новчаном казном од 10.000,00 динара.

Члан 39.

Новчаном казном у износу од 30.000,00 динара казниће се за прекршај корисник услуге правно лице ако не омогући контролу и чишћење димоводних и ложишних објеката и уређаја, вентилационих канала и уређаја и спаљивање чађи у утврђеним временским размацима (члан 26).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу од 15.000,00 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се предузетник новчаном казном у износу од 20.000,00 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се физичко лице новчаном казном у износу од 10.000,00 динара.

X Прелазне и завршне одредбе

Члан 40.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Општине Житиште“.

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Општина Житиште
Скупштина Општине
Број: I-020-4/2022
Дана: 29.3.2022. године
Житиште

Председница
Скупштине Општине Житиште

Ивана Петрић с.р.

На основу члана 2. Закона о комуналним делатностима („Службени гласник РС“ број 88/2011 и 95/2018), члана 32. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“ број 129/2007, 83/2014 – др. закон, 101/2016 – др. закон, 47/2018, 111/2021- др. закон), члана 14а, 14б, 14в, 14г Уредбе о начину и условима за отпочињање обављања комуналних делатности („Службени гласник РС“ број 13/2018, 66/2018, 51/2019) и члана 42. Статута Општине Житиште („Службени лист Општине Житиште“ број: 10/2019 – пречишћен текст), Скупштина Општине Житиште на седници одржаној дана 29.3.2022. године донела је

ОДЛУКУ О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ ОДЛУКЕ О НАЧИНУ УПРАВЉАЊА ЛОКАЦИЈАМА ЗА ПРОДАЈУ РОБЕ ВАН ПОСЛОВНОГ ПРОСТОРА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ЖИТИШТЕ

Члан 1.

У Одлуци о начину управљања локацијама за продају робе ван пословног простора на територији општине Житиште („Службени лист Општине Житиште“ број 30/2017) додаје се члан 1а:

" Одлука о начину управљања локацијама за продају робе ван пословног простора на територији општине Житиште усклађује се са Уредбом о начину и условима за отпочињање обављања комуналних делатности."

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Општине Житиште“.

Одлуку објавити у „Службеном листу Општине Житиште“.

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Општина Житиште
Скупштина Општине
Број: I-020-5/2022
Дана: 29.3.2022. године
Житиште

Председница
Скупштине Општине Житиште

Ивана Петрић с.р.

На основу члана 2. и члана 31. Закона о комуналним делатностима („Службени гласник РС“ број 88/2011 и 95/2018) и члана 42. Статута Општине Житиште („Службени лист Општине Житиште“ број: 10/2019 – пречишћен текст), Скупштина Општине Житиште на седници одржаној дана 29.3.2022. године донела је

ОДЛУКУ
О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ
ОРГАНИЗОВАЊА ПОСЛОВА У ВРШЕЊУ КОМУНАЛНИХ ДЕЛАТНОСТИ
ИСПОРУКЕ И ОДВОЂЕЊА ВОДА

Члан 1.

У Одлуци о условима и начину организовања послова у вршењу комуналних делатности испоруке и одвођења вода („Службени лист Општине Житиште“ број: 7/2010, 47/2013, 5/2017, 34/17, 30/18) у члану 4 став 2. мења се и гласи:

" Постројења и уређаји из става 1. тачке од 1. до 9. овог члана чине јавни водовод."

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Општине Житиште“.

Одлуку објавити у „Службеном листу Општине Житиште“.

Након ступања на снагу ове одлуке комисија за статутарна питања и нормативна акта Скупштине Општине Житиште“ израдиће пречишћен текст одлуке.

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Општина Житиште
Скупштина Општине
Број: I-020-3/2022
Дана: 29.3.2022. године
Житиште

Председница
Скупштине Општине Житиште

Ивана Петрић с.р.

На основу члана 32. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Србије“ број 129/07, 83/2014 , 101/2016 и 47/2018) , члана 42. Статута општине Житиште - пречишћен текст („Службени лист Општине Житиште“ број 10/2019) Скупштина општине Житиште је на својој седници одржаној дана 29. марта 2022. године донела следећу

ОДЛУКУ

I

У Општини Житиште усваја се и доноси План развоја Општине Житиште за период од 2022-2030.

План развоја Општине Житиште за период од 2022-2030 а на званичној интернет страници СО Житиште.

План развоја објавити у Службеном листу Општине Житиште.

II

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања. Одлуку објавити у „Службеном листу општине Житиште“ и на званичној интернет страници СО Житиште.

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Општина Житиште
Скупштина општине
Број: I-020- 7/2022
Дана: 29. марта 2022.
Ж и т и ш т е

Председница
Скупштине Општине Житиште

Ивана Петрић с.р.

Општина Житиште

План развоја општине Житиште за период 2022-2030

Житиште, март 2022.

С а д р ж а ј

1. УВОД	...	2
2. ПРОФИЛ ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ	...	3
2.1. Административни и географски положај	...	3
2.2. Кратак историјат Општине	...	3
2.3. Општи подаци о становништву	...	4
2.4. Карактеристике локалне самоуправе	...	5
3. ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА	...	7
3.1. Економски развој	...	7
3.2. Друштвени развој	...	16
3.3. Заштита животне средине	...	22
3.4. Развој инфраструктуре	...	27
3.5. Интегрална анализа	...	32
4. ВИЗИЈА РАЗВОЈА	...	35
5. ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА	...	36
5.1. Приоритетни циљ развоја 1	...	36
5.2. Приоритетни циљ развоја 2	...	38
5.3. Приоритетни циљ развоја 3	...	40
6. ПРЕГЛЕД И ОПИС МЕРА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРИОРИТЕТНИХ ЦИЉЕВА РАЗВОЈА	...	42
6.1. Преглед мера за остваривање приоритетних циљева развоја	...	42
6.2. Опис мера за остваривање приоритетних циљева развоја	...	43
7. НАЧИН СПРОВОЂЕЊА И НАЧИН ПРАЋЕЊА СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА РАЗВОЈА	...	53
7.1. Спровођење и праћење спровођења Плана развоја	...	53
7.2. Извештавање о постигнутим резултатима и начину њихове верификације	...	55
ПРИЛОГ	...	57
• Лична карта локалне заједнице		

1. УВОД

План развоја општине Житиште за период 2022-2030. год. (у наставку: План развоја) је логичан наставак претходно усвојене и у великој мери имплементиране Стратегије одрживог развоја општине Житиште 2014-2020 (у наставку: Стратегија). За разлику од претходног развојног документа, овај План развоја је припремљен у оквирима које је прописао Закон о планском систему Републике Србије (у наставку: Закон; Сл. гласник РС, бр. 30/2018), који је у међувремену донет. Детаљније смернице за израду Плана развоја прописане су Уредбом о обавезним елементима плана развоја аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе („Сл. гласник РС, бр. 30/2018“), што је непосредно и примењено у овом документу.

Уз подршку Покрајинског секретаријата за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу, општина Житиште је почетком 2020. год. израдила Анализу Стратегије, чији налази су послужили као основа за припрему овог документа, подржаног од стране истог Секретаријата. Израда Плана развоја је иницирана доношењем одлуке Скупштине Општине Житиште („Службени лист општине Житиште, 38/2021“) у којој су, између осталог, одређена лица и функције најодговорнијих за израду документа, као и рок за израду.

У оквиру тима задуженог за израду Плана развоја оформљене су три радне групе, и то: РГ за економски развој, РГ за друштвени развој и РГ за заштиту животне средине. Током израде Плана развоја коришћен је приступ „одоздо на горе“ који подразумева учешће широког круга заинтересованих страна, како организација чији је оснивач Општина, тако и најзначајнијих привредних субјеката који послују на њеној територији. Овом кругу су се прикључили и представници цивилног сектора, али и грађани као појединци. Одржано је више радних састанака са поменутиим групацијама на којима су разматрана питања од интереса за локални одрживи развој, а све уз техничку подршку Регионалног центра за друштвено-економски развој БАНАТ, д.о.о., Зрењанин, чији је Општина један од оснивача.

Битан фактор који је утицао на дефинисање приоритетних циљева и мера постављених у овом Плану развоја је чињеница да се Законом регулисана одредба о усклађености планских докумената (члан 23, став 5. и 6.) није могла децидно применити, због недостатка сродног Планског документа на нивоу АП Војводине.

2. ПРОФИЛ ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

2.1. Административни и географски положај

Општина Житиште се налази у средњем Банату, на североистоку Републике Србије. Простире се на површини од 525 km^2 . На југозападу се граничи са подручјем града Зрењанина, на југу са општином Сечањ, на северозападу са општином Кикинда, на северу са општином Нова Црња и на истоку са Румунијом, са

којом постоји малогранични прелаз у Међи.

Средишњим делом општине протичу Стари Бегеј и Бегејски канал. Општина Житиште се налази у изразито равничарском подручју тако да се читава површина општине налази на око 80 m надморске висине.

На простору општине се налази 12 насеља: Житиште, Банатски Двор, Банатско Вишњићево, Банатско Карађорђево, Торак, Нови Итебеј, Равни Тополовац, Српски Итебеј, Торда, Хетин, Честерег и Међа.

Житиште има релативно повољан геосаобраћајни положај захваљујући путу I реда који повезује нашу земљу са Румунијом, односно Зрењанин са Темишваром.

Удаљеност Општине од важнијих центара:

- Зрењанин: 18 km
- Нови Сад: 68 km
- Темишвар: 87 km
- Београд: 91 km

2.2. Кратак историјат Општине

Општина Житиште је свој назив добила по једном од својих 12 насељених места, Житишту, које је уједно и седиште општине. Насеље се први пут спомиње 1319. год., под називом Сентђурађ и део је територије жупаније Кеве. Назив добија по оснивачу, породици Сентђерђи. У прошлости је имало више имена: Бегеј Свети Ђурађ, Бегеј Светог Ђурђа, Сенђурађ, Шенђурађ, Свети Ђурађ.

Након 1551. год. територија општине се насељава српским становништвом, које се не задржава дуго. На географским картама грофа Мерсија територија је означена као ненасељена пустош, коју Бечка ризница препушта граду Великом Бечкереку и коју у виду закупа, користе бечки трговци стоком.

Од 1552. год. Банат освајају Турци и под турском влашћу остаје до 1718. год., до потписивања Пожаревачког мира, када је Османско царство изгубило Тамишки Банат. За време турске владавине подручје данашње територије општине је опустошено.

Период 1751-1752. год. је време великих усељавања Срба и Румуна из Поморишја. У другој половини 18. века интензивније је усељавање Мађара. Први усељеници Мађари досељавају се у Торду 1723. год. и то из околине Сегедина. У Нови Итебеј Мађари се досељавају 1786. год. из околине Бекешчабе. У овом периоду доселили су се и Мађари у Хетин. На подручју данашње општине Немци се досељавају у другој половини 18. века. Румуни се досељавају 1767. год. у Мали и Велики Торак. У ове крајеве усељавали су се и Словаци у мањем броју, а који су се касније иселили. Најважније имиграције обављене су после I и II светског рата. 1920. год. досељавају се учесници I светског рата из околине Босанске Крупе, из Лике итд. Тада настају два нова насеља: Банатско Карађорђево и Банатско Вишњићево. После II светског рата досељавају се становници из околине Требиња, Мостара, Бања Луке итд.

Године 1947. име Шенђурађ, је промењено у Житиште, које општина и насељено место носи и данас.

2.3. Општи подаци о становништву

Укупан број становника општине Житиште, по попису из 2011. године износи 16.786, што је у односу на 2002. годину пад од 3.613 становника, односно 17,71%. Када се узме у обзир и процењени број за 2020. год., од 14.693 становника, очигледан је тренд пада овог индикатора у дужем временском периоду, што сугерише да се овом показатељу мора дати велики значај.

Табела 2.1: Упоредни преглед кретања броја становника, према спроведеним пописима до 2011. год.

Територијални ниво	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Република Србија	5.794.837	6.162.321	6.678.247	7.202.915	7.729.246	7.576.837	7.498.001	7.186.862
АП Војводина	1.640.599	1.698.640	1.854.971	1.952.560	2.034.782	1.970.195	2.031.992	1.931.809
Средњобанатска област	218.821	221.667	229.812	231.486	230.962	216.754	208.456	187.860
Општина Житиште	36.375	35.649	33.514	29.684	25.579	21.964	20.399	16.786

Извор: РЗС, Становништво-упоредни преглед броја становника 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991 и 2002. и Попис становништва, домаћинства и станова у Републици Србији 2011: Први резултати

Напомене:

- Подаци за 1991. и 2002. год. су преузети на основу методологије из 2002. год.
- Подаци за 2011. год. су преузети из Првих резултата пописа становништва

Просечна старост становника у општини Житиште, према подацима за 2020. год. је виша у односу на републички ниво (43,42 године), средњобанатску област (43,74 године), а значајно је виша у односу на ниво покрајине (43,09 године) и износи 43,96 године. Индекс старења становништва у општини је виши у односу на средњобанатску област (147,9) и ниво Републике Србије (144,7), а нарочито је виши у односу на ниво АП Војводине (139,5) и износи 148,5.

Очекивано трајање живота деце рођене 2018-2020. год. у општини Житиште је у случају мушке деце 69,7 година, а женске 76,0, што је у случају мушке деце исто, а у случају женске деце незнатно више него на нивоу средњобанатске области (мушка деца 69,7 а женска деца 75,9), у оба случаја је мање у односу на ниво АП Војводине (мушка деца 70,9 а женска деца 76,9), док је ова разлика још већа на нивоу Републике Србије (мушка деца 71,4 а женска деца 77,2).

Према Попису из 2011. год., од укупног броја становника општине Срби чине око 62%, Мађари око 20%, Румуни око 8,4 и Роми око 5% док су остали у значајно мањем уделу, или по броју или по неопредељености.

2.4. Карактеристике локалне самоуправе

Одлука о образовању Општине Житиште донета је 12.12.1959. године. Тај датум се обележава као Дан општине, што је регулисано Статутом као највишим правним актом ове локалне самоуправе. Општина Житиште је конституисана 1960. године. Седиште општине је у Житишту, Улица Цара Душана број 15. У Општини је у службеној употреби српски језик и ћирилично писмо, односно латинично писмо, као и језици националних мањина: мађарски и румунски језик и њихова писма.

Органи општине Житиште су: Скупштина општине, Председник општине, Општинско веће и Општинска управа. Скупштина општине Житиште има 31 одборника.

Извршни органи Општине су: Председник општине и Општинско веће. Председник Општине има заменика и помоћнике. Извршни органи Општине су: Председник општине и Општинско веће. Општинско веће броји 9 чланова који су задужени за поједине области, укључујући Председника Општине и његовог заменика који су чланови Општинског већа по функцији.

Општинска управа Житиште има свог начелника и образована је као јединствен орган у оквиру које је образовано 4 одељења, и то:

1. Одељење за општу управу, људске ресурсе и заједничке послове,
2. Одељење за привреду, урбанизам, путну привреду, стамбене и комуналне послове и заштиту животне средине,
3. Одељење за буџет, финансије и трезор, и
4. Одељење за друштвене делатности.

У органима Општине Житиште у радном односу у 2021. год. се налази укупно 50 лица, од тога 25 са ВСС, 5 са ВС и 20 са ССС КВ.

Буџет општине Житиште се у протеклом периоду кретао на начин приказан у следећој табели.

Табела 2.2: Кретање буџета Општине у периоду 2015. до 2021. год.

Година	Планирани буџет (10 ⁶ РСД)	Реализовани буџет (10 ⁶ РСД)	Процењени број становника	Реализовани буџет <i>per capita</i> (РСД)
2015.	924,20	764,90	15.814	48.368,85
2016.	914,10	769,23	15.573	49.395,23
2017.	981,61	683,46	15.369	44.470,18
2018.	1.004,32	917,06	15.173	60.440,53
2019.	998,56	832,37	14.926	55.766,67
2020.	875,49	715,61	14.693	48.703,97
2021.	1.013,96	731,93	Н.д.	Н.д.

Извор: ОУ Житиште и РЗС

Табела 2.3: Фискални капацитет Општине у периоду 2015-2020. год

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Укупно остварење фискалних облика изворних прихода у РСД	100.415.146,06	105.677.094,37	128.414.608,91	125.288.479,86	141.218.114,10	150.537.646,66
Број становника (процењен)	15.814	15.573	15.369	15.173	14.926	14.693
Приход по глави становника у РСД	6.349,76	6.785,92	8.355,43	8.257,33	9.461,22	10.245,53

Извор: Одељење за буџет, финансије и трезор, и РЗС

Општина Житиште спада у ред општина које су минимално финансијски задужене.

Званична Интернет презентација Општине је на адреси: www.zitiste.org

3. ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

3.1. Економски развој

3.1.1. Опис тренутне ситуације

Више година уназад општина Житиште се налази међу јединицама локалних самоуправа које спадају у трећу групу развијености, што значи да се на њеној територији остварује БДП у распону 60-80% од републичког просека.

На економски развој општине Житиште утичу доминанте привредне гране - пољопривреда и прерађивачка индустрија које формирају највећи део дохотка.

Становништво општине се према подацима из 2020. год. претежно бави пољопривредном делатношћу, као основном (29,5%), чему треба додате и оне којима је пољопривреда додатна делатност. Према заступљености других привредних делатности значајан удео имају прерађивачка индустрија (22,7%), трговина на велико и мало и поправка моторних возила (15,7%), образовање (7,6%), саобраћај и складиштење (5,5%), државна управа и обавезно социјално осигурање (4,6%), као и здравствена и социјална заштита (3,8%). Остале делатности су заступљене са појединачним уделом испод 3%.

Табела 3.1: Упосленост и кретање нето примања

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Број запослених	3.158	2.904	3.911	3.954	3.900
Број незапослених	2.375	1.742	1.478	1.370	1.456
Просечна нето зарада (у РСД)	36,638	39,863	43.415	46.632	50.431
Разлика нето зараде у Општини и РС (у РСД)	-9,459	-8,030	-6,235	-8,287	-9,642
Разлика нето зараде у Општини и АПВ (у РСД)	-8,008	-6,352	-3,680	-5,333	-6,755
Разлика нето зараде у Општини и средњобанатској области (у РСД)	-4,207	-3,236	-3,338	-4,247	-4,832

Извор: Агенција за привредне регистре и РЗС

Када се посматра кретање броја привредних друштава и предузетника у периоду 2018-2021. год. општина је забележила пад броја привредних друштава, док је код предузетника стање променљиво. Релативни баланс у нето броју нових привредних друштава може да укаже на опадање економског развоја општине, што се у дубљим анализама може повезати и са релативно ригидним пословним окружењем.

Кретање броја привредних субјеката у општини Житиште може се представити посредством следеће табеле.

Табела 3.2: Кретање броја привредних друштава и предузетника у Општини

Врста	Привредна друштва			Предузетници		
	Активни	Новоосновани	Брисани	Активни	Новоосновани	Брисани
2018.	133	4	3	253	37	26
2019.	125	5	13	240	28	36
2020.	125	5	5	242	29	24
2021.	126	3	2	260	29	11

Извор: Агенција за привредне регистре и РЗС

Напомена: Подаци за 2021. су са стањем на дан 30.06

Најзначајнији привредни субјекти у општини Житиште су:

1. **ЗЗ Мркшићеви салаши** – има сопствену ратарску производњу, али и развијене кооперантске односе са произвођачима. Уз капацитете за смештај пољопривредних производа, у свом саставу има пекарску индустрију и кланицу са прерадом свињског меса.
2. **Van Drunen Farms Europe** – Производни погон у Банатском Карађорђеву који се бави прерадом воћа и поврћа специфичним технолошким процесом криогенизације. Предузеће има извозни производни програм.
3. **Semenarnасоор, Нови Сад** – Предузеће поседује радну јединицу у Банатском Карађорђеву која се бави производњом и дорадом семена луцерке, пшенице, грашка итд.
4. **„Рибњак“ ДОО, Банатски Двор** – за узгој и промет рибе - мрешћење и узгој рибе у рибњацима.
5. **Plastic light, Житиште** - производни погон за прераду пластике.
6. **Carrots ДОО, Нови Итебеј** - Велепродаја – малопродаја и производња воћа и поврћа.
7. **ББ Траде АД, Житиште** - Трговина на мало у неспецијализованим продавницама, претежно храном, пићима и дуваном.

• Пољопривреда

Општина Житиште располаже са око 46.144 *ha* пољопривредног земљишта што даје одличну основу за организовању пољопривредне производње. Сасвим разумљиво је да је пољопривреда доминантна привредна делатност у општини. Општину карактеришу добри природни услови за пољопривредну производњу попут квалитетног земљишта, присуства водних ресурса, повољне климе итд. што је уз дугу традицију резултирало специјализацијом пољопривредне производње у општини.

Табела 3.3: Коришћена пољопривредна површина (само пољопривредна газдинства) у *ha*

Житиште (година)	Број пољ. газд.	Коришћено пољ. земљ.	Оранице и баште	Воћњаци	Виногради	Ливаде и пашњаци
2012.	3.152	46.300	42.725	107	1	3.298
2018.	2.892	46.144	43.235	80	3	2.747

Извор: РЗС, Попис пољопривреде 2012. и Анкета о структури пољопривредних газдинстава 2018.

Готово свако место општине има специфичну производњу по којој је познато. Производња и прерада живинског меса је карактеристична за Житиште и углавном се општина препознаје по производним погонима у живинарству. Банатско Карађорђево је познато по производњи семена луцерке и фабрици за прераду воћа, поврћа, лековитог и ароматичног биља која остварује значајан извоз, чак и на пробирљива тржишта попут САД. Равни Тополовац је познат по производњи пасуља; Торда по пластеничкој производњи поврћа; Банатски Двор и Торда по сточарској производњи; Хетин по ловном туризму; Српски Итебеј по производњи пекарских и месних производа, а Нови Итебеј по повртарству.

Мале производње које представљају специфичност општине су органска производња, производња меда и печурака. Уз релативно незагађену животну средину, наведени ресурси пружају добре услове за мултифункционални развој пољопривреде.

Поред пољопривредних газдинстава на територији општине је активно више пољопривредних предузећа и земљорадничких задруга.

Биљна производња се обавља на преко 46.000 *ha*, од чега 45.400 *ha* (око 95%) представљају ораничне површине (њиве). У општини је веће учешће ораничних површина (95%) у односу на просек Војводине (90%). У општини је доминантна производња ратарских култура и индустријског биља. Ратарске културе и индустријско биље се заснивају на око 40.000 *ha*, при чему се код регистрованих пољопривредних газдинстава, у зависности од године, производња заснива на 30.000-35.000 *ha*. Значајно мање земљишне површине (3.302 *ha*) се користе за производњу крмног биља, при чему се код регистрованих газдинстава ова производња у зависности од године заснива на 1.700-2.000 *ha*. Производња поврћа је заступљена на око 984 *ha* при чему се код регистрованих пољопривредних газдинстава налази свега 200-300 *ha* под повртарском производњом. Воћарско-виноградарска производња није довољно развијена. Свега око 56 *ha* под

воћњацима се налази код регистрованих пољопривредних газдинстава. Воћњаци су мале површине, а производња је намењена првенствено задовољавању кућних потреба. Код регистрованих пољопривредних газдинстава се бележи незнатни пораст површина под воћарско-виноградарском производњом у периоду 2008-2010. година. Кукуруз је доминантна биљна врста у пољопривредној производњи у општини. У зависности од године, он се одгаја на 13.000-18.000 *ha*, односно преко 30% ораничних површина. У производњи кукуруза су карактеристичне велике годишње варијације у приносима (3-12 *t/ha*), али и тренд повећања приноса по *ha*. Укупна производња кукуруза, услед горе наведеног, варира у широком обиму од 42.000 до 100.000 *t*, али је ипак уочен тренд повећања количине укупно произведеног кукуруза. У последњих неколико година се бележе већи приноси кукуруза по *ha* у односу на просек АП Војводине и Републике Србије, а овај тренд је присутан и на породичним газдинствима и код правних лица. Уз кукуруз, у општини је на значајним земљишним површинама заступљена производња пшенице. Пшеница се сеје на 8.600-13.000 *ha/god.*, односно на преко 20% ораничних површина. Производња је у опсегу од 24.200 до 47.700 *t* пшенице годишње. Сунцокрет се у просеку сеје на 7.400 *ha* (са варијацијама од 5.400-9.100 *ha*). Површине под сунцокретом представљају максимум дозвољеног учешћа у сетвеној структури узимајући у обзир захтеве плодоредом. У Општини се произведе од 9.800 до 23.000 *t/god.* У приносима свих најважнијих култура се могу запазити велике годишње варијације које су резултат првенствено климатских услова, а који се не могу контролисати услед непостојања система за наводњавање. Додатно, код појединих култура варијације у приносима су последица екстензивније производње. Општи тренд је, међутим, повећање приноса по јединици површине што је резултат интензивирања производње и повећања ефикасности коришћења земљишних површина услед укрупњавања поседа.

По питању **сточарства**, у периоду 2015-2020. године у општини се повећао број грла крупне стоке са 3.536 на 7.998. Ово повећање је пратило и повећање броја крава и стеоних јуница са 1.412 на 2.887. Свињарска производња у периоду 2015-2020. године доживљава значајан пад, тако да је број грла смањен са 16.280 на 9.221. Број крмача и супрасних назимица је релативно стандардан и варира између 2.000-2.500. У последњих десетак година у свињарској производњи постоје чести негативни ценовни дисбаланси који се огледају у ниским ценама товљеника и високим почетним улагањима, а пре свега хране што је узрок великим варирањима у свињарској производњи. За разлику од АП Војводине, овчарска и козарска производња у општини је доста заступљена. По концентрацији живинарске производње општина је далеко изнад просека АП Војводине и Републике Србије. Ниво живинарске производње зависи од тога да ли и којим интензитетом раде прерадни капацитети у општини. У 2020. години је одгајано око 206.000 грла живине. Међутим, производни капацитети за одгој товних пилића који се налазе на територији општине су значајно већи. У Торку се налази инкубаторска станица за извођење једнодневних товних пилића чији капацитет је око 4 милиона једнодневних пилића годишње, али инкубаторска станица не ради пуним капацитетом. У последњих неколико година је приметан пад сточног фонда у општини што је резултат ценовних дисбаланса. Изузетак је живинарска производња.

Табела 3.4: Газдинстава и грла стоке према типу производње, у 2021. год.

Врста	Број грла	Број газдинстава
Условно грло	19.414	2.069
Музне краве	око 4.000	350
Остале краве	300	7
Говеда	око 7.000	110
Биволи	0	0
Крмаче	750	390
Свиње	око 9.000	430
Овце	7.500	110
Козе	300	5
Коњи	75	2
Магарци	4	1
Бројлери	5.500.000	65
Кокошке носиље	око 5.000	1
Живина	око 600.000	60
Кунићи	0	0
Нојеви	0	0

Извор: Ветеринарска станица КрасићГргур Житиште 2021., РЗС (за условно грло, 2018.)

На територији општине Житиште послује и ДОО Матијевић који на својих 6 фарми има производњу од 7.500.000 бројелера годишње.

Складишни простори за зрнасте производе у општини се налазе у једанаест насеља и то у Житишту, Српском Итебеју, Новом Итебеју, Честерегу, Торку, Међи и Банатском Вишњићеву. На укупно 23 пункта за пријем робе може се складиштити укупно 109.516 t зрнастих производа од чега се 110.296 t може сушити, док преосталих 32.296 t представљају објекти где не постоји могућност сушења зрнастих производа. На овим пунктовима се зрнасти производи откупљују са дозвољеном влагом за лагеровање. Процењена производња зрнастих производа је 250.000 t, што значи да складишни објекти имају коефицијент пуњења и пражњења преко 2,5. Пољопривредни производи се углавном предају прерадним погонима у оближњем граду Зрењанину са својим великим прерадним капацитетима који имају великог утицаја на пољопривредну производњу у општини.

Општина је ангажовала агенцију која обавља послове пољочуварске службе, која има у свом саставу 12 пољочувара. Ангажована пољочуварска служба обавља послове обезбеђења имовине, а то подразумева заштиту обрадивог пољопривредног земљишта, усева, засада, пољских путева, објеката, заливних система и канала за наводњавање, као и неконтролисано бацање смећа на целој површини атара општине Житиште.

• Туризам

Пратећи досадашњи развој туризма у општини Житиште, може се уочити да исти није на задовољавајућем нивоу, мада постоје услови његовог унапређења. Као основ било каквог туристичког развоја у општини Житиште, неопходно је доношење стратешки неопходних планских докумената и реализација оних мера без којих није могуће говорити о туристичком развоју пштине на дужи период. Развојем туризма у општини се бави **Туристичка организација општине Житиште**.

Туристички потенцијали и туризам општине Житиште се могу класификовати у неколико категорија: 1) Ловни туризам, 2) Манифестације, 3) Рурални туризам, 4) Природне вредности.

У општини Житиште **ловни туризам** се у претходним деценијама наметнуо као најзначајнији вид туризма. Туристички одстрел и продаја дивљачи или трофеја дивљачи бележили су најзначајније приходе на годишњем нивоу. Међутим, након више од две деценије неповољних економских, политичких и социјалних услова, трендови у ловном туризму су се драстично изменили, чиме је ловни туризам у целој Србији изгубио велики део редовних „клијената“ који су сваке године посећивали српска ловишта. Таква ситуација није заобишла ни ловиште „Стари Бегеј“ ловачког удружења „Житиште“ у Житишту. Ловне врсте дивљачи у ловишту су срна, зец, фазан, грлица, препелица, дивља патка и повремено дивље свиње. Ловни туризам се може дефинисати као елитни вид туризма, услед чега захтева квалитет и изузетно добру организацију лова и допунских услуга.

На територији општине одржава се преко 30 **манифестација** различитог карактера и садржине, а неке од њих имају и велики туристички потенцијал. На годишњем нивоу, процена је да постојеће манифестације окупе преко 50.000 посетилаца из земље и иностранства. У досадашњем периоду, у туристичкој понуди општине издвојило се неколико значајних манифестација које доприносе промоцији читаве општине и њених друштвених вредности. Свакако најпрезнатљивија туристичка манифестација у општини је „Чикен фест“ који се од 2007. год. одржава у јулу или августу месецу у Житишту и траје 2-3 дана.. То је привредна и туристичка промоција општине, са освртом и на очување добрих односа у вишенационалној заједници и представљање произвођача у живинарству.

Рурални туризам је препознат и као један од девет приоритетних српских туристичких производа које треба понудити међународном туристичком тржишту. Потенцијали општине скривени су у разноврсности етничке структуре која је вековима уназад створила шароликост традиције, језика, народне ношње, гастрономских специјалитета, обичаја, веровања. Управо ови фактори, уз доказано гостопримство мештана општине Житиште треба да представљају основу будућег очувања и унапређења села кроз развој руралног туризма.

Што се тиче **природних вредности** у општини Житиште свакако да је Стари Бегеј, значајно и недовољно истражено станиште биљних и животињских врста. У општини Житиште постоје два већа парка у Житишту и Банатском Двору, док су у осталим местима заступљени мањи паркови и лепо уређени дрвореди, а на појединим локалитетима се могу пронаћи и веома ретка и стара стабла који, поред тога што имају значајну биолошку вредност, представљају и природну атракцију.

Поред овога, у насељу Торда се налазе минерални извори, који су се једно време експлоатисали под именом минералне воде „Свети Ђорђе“ и ван граница земље.

3.1.2. Кратак преглед релевантних планских докумената

Као кључни релевантни документи, из којег се могу црпети одређене идеје, сигурно да су:

1. Стратегија одрживог развоја општине Житиште 2014-2020, и
2. Ревизија Стратегије одрживог развоја општине Житиште са Акционим планом за 2018. – 2020.
3. Анализа имплементације Стратегије одрживог развоја општине Житиште 2014-2020.
4. Секторски план руралног развоја за период 2012-2022.

С друге стране, како је то и Законом регулисано, држећи се начела о усклађености планских докумената, обавезујући је, а свакако и релевантан **План развоја АП Војводине** који је у фази израде у тренутку када се закључио текст овог Плана развоја. Ипак, у евентуалним ревизијама овог Плана, План развоја АП Војводине ће свакако играти кључну улогу.

3.1.3. SWOT анализа – Економски развој

У оквиру Радне групе за економски развој постигнут је консензус по питању тренутне ситуације у области економског развоја општине, који су представљени посредством следеће табеле.

Табела 3.5: Матрица SWOT анализе – Економски развој

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Пољопривредно и обрадиво земљиште (95% ораница)***	• Инфраструктурно неопремљене радне и индустријске зоне***
• Традиција у живинарству***	• Неразвијеност сектора МСП***
• Постојање подземног складишта гаса***	• Старачка домаћинства са ниским пољопривредним приходима***
• Добро повезана асфалтна путна мрежа државних и локалних путева***	• Недостатак планске и ПТ документације***
• Изграђена инфраструктурна мрежа за експлоатацију нафте и гаса***	• Лоше стање и лоше одржавање путне мреже***
• Секторски план руралног развоја***	• Техничка неопремљеност јавних предузећа и недостатак стручног кадра**
• Усвојен Просторни план општине**	• Лоше одржавање атарске каналске мреже и атарских путева**

<ul style="list-style-type: none"> • Изграђена гасна мрежа у 11 насељених места** 	<ul style="list-style-type: none"> • Мали буџет општине***
<ul style="list-style-type: none"> • Добро повезана каналска атарска мрежа** 	<ul style="list-style-type: none"> • Неконкурентност општине за инвестиције**
<ul style="list-style-type: none"> • Постојање електронско комуникационе инфраструктуре, мреже и опреме** 	<ul style="list-style-type: none"> • Велики број незапослених**
<ul style="list-style-type: none"> • Река Бегеј и мрежа канала (контролисани водотокови)** 	<ul style="list-style-type: none"> • Неразвијена индустрија**
<ul style="list-style-type: none"> • Изграђена водоводна мрежа у 11 насељених места** 	<ul style="list-style-type: none"> • Ниска просечна зарада**
<ul style="list-style-type: none"> • Постојање капацитета за складиштење ратарских култура ** 	<ul style="list-style-type: none"> • Велики број напуштених објеката свих категорија (део у општинском власништву)**
<ul style="list-style-type: none"> • Постојање рибњака и развијен риболовни спортски туризам ** 	<ul style="list-style-type: none"> • Некатегоризовани скромни смештајни капацитети**
<ul style="list-style-type: none"> • Искуство у организацији туристичко - забавних садржаја (<i>Пиле фест, ...</i>)** 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовршена комасација**
<ul style="list-style-type: none"> • Постојање дигиталних телефонских централа у свим насељеним местима општине* 	<ul style="list-style-type: none"> • Разуђеност насељених места**
<ul style="list-style-type: none"> • Постојећи просторни капацитети (<i>brown field</i>)* 	
<ul style="list-style-type: none"> • Пуно дивљачи (срне, зечеви,...)* 	
<ul style="list-style-type: none"> • Лековита горка вода* 	
<ul style="list-style-type: none"> • Подстицаји за запошљавање локалног савета за запошљавање* 	

ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> Нарастајуће потребе тржишта за рибом и живинским месом*** 	<ul style="list-style-type: none"> Негативни демографски трендови***
<ul style="list-style-type: none"> Диверзификација пољопривредне производње*** 	<ul style="list-style-type: none"> Тржишна нестабилност – негарантоване цене пољопривредних производа, ценовни дебаланси, ниже цене пољопривредних производа из ЕУ***
<ul style="list-style-type: none"> ЕУ интеграције и прекогранична сарадња*** 	<ul style="list-style-type: none"> Сиромаштво становништва**
<ul style="list-style-type: none"> Постојање природних услова за коришћење алтернативних извора енергије (ветар, сунце, термални извори)** 	<ul style="list-style-type: none"> Сукоби на истоку Европе ** Висок ниво подземних вода***
<ul style="list-style-type: none"> Јавно – приватна партнерства ** 	<ul style="list-style-type: none"> Елементарне непогоде (поплаве, суше,...)**
<ul style="list-style-type: none"> Домаћи и инострани доступни фондови** 	<ul style="list-style-type: none"> Еолска ерозија**
<ul style="list-style-type: none"> Међуопштинска сарадња** 	<ul style="list-style-type: none"> Смањење или укидање субвенција за пољопривреду**
<ul style="list-style-type: none"> Простор за изградњу нових (доданих) подземних складишта гаса** 	<ul style="list-style-type: none"> Компликована и спора администрација ЈП на републичком нивоу за издавање услова и сагласности**
<ul style="list-style-type: none"> Близина ЗР и релативна близина НС и БГ, ЕУ* 	<ul style="list-style-type: none"> Измене и неусаглашеност у законској регулативи**
<ul style="list-style-type: none"> Постојање нових потенцијалних лежишта угљоводоника* 	<ul style="list-style-type: none"> Нерешени имовинско правни односи – реституција**
<ul style="list-style-type: none"> Вишенационална средина (мултиетничност/мултикултуралност/мултиконфесионалност)* 	

Напомена:

Симбол „*“ означава јачину, односно важност атрибута (*→ мали, **→средњи, ***→ велики).

На основу претходне табеле, по питању **економског развоја** као кључни фактори успеха Општине се могу дефинисати:

1. Стварање инфраструктурних и других предуслова за прераду живине, и
2. Стварање инфраструктурних предуслова за повећање приноса у биљној производњи.

3.2. Друштвени развој

3.2.1. Опис тренутне ситуације

- **Образовање**

За образовање **предшколског нивоа**, у општини Житиште надлежна је предшколска установа „Десанка Максимовић“ у Житишту, основана 1995. год. Она покрива сва насељена места општине, а своју делатност обавља у условима и карактеристикама неразвијене општине велике разуђености, вишенационалног и конфесионог састава становништва и са изразито негативном стопом природног прираштаја. Своју делатност ова установа остварује у објекту у Житишту (где је управна зграда) и Торку који су наменски грађени за рад у предшколству. У осталим местима делатност установе одвија се у школама или школским објектима. Укупан број деце обухваћене предшколским образовањем у општини, школске 2021./22. год. је 365.

На подручју општине постоји само програм **основног образовања** и он се реализује у 10 основних школа (Нови Итебеј и Српски Итебеј имају заједничку школу, док школе нема једино у Банатком Вишњићеву). Програм се спроводи у 3 централне школе (Житиште, Банатско Карађорђево, Српски-Нови Итебеј), док се у осталим насељима налазе у истуреним тј. издвојеним одељења. Укупан броје деце у систему основног образовања на територији општине у школској 2014/15. год је био 1.218, док је у школској 2021/22. тај износио 1.042. Настава се одржава на српском, мађарском и румунском језику.

На територији општине нису заступљене средњошколске нити високошколске установе.

- **Здравствена заштита**

Здравствену заштиту становништву општине Житиште пружа **Дом здравља** Житиште који поједине здравствене услуге пружа и становништву суседних општина (Нова Црња и Сечањ). У надлежности Дома здравља је 11 здравствених амбуланти које су распоређене у 12 насељених места.

У систему здравствене заштите на територији општине, када се пореде 2014/2020. година, укупно је било запослено 18/18 лекара, од чега 11/14 лекара опште медицине, 1/0 на специјализацији и 6/4 специјалиста, као и 2/3 стоматолога и 2/3 фармацеута, док је број становника на једног лекара био 892/816. Ови подаци сугеришу да је дошло до благог подизања нивоа здравствене услуге, али треба узети у обзир и чињеницу да је у истом периоду дошло до пораста просечне старости становништва 43,58/43,94.

У 2019. год., години пре избијања пандемије изазване висусом Корона (SARS-CoV-2), најчешћи **узроци смрти** у општини су и даље биле болести система крвотока са 59,52%, затим тумори са 21,45% (повећање за скоро 1% у односу на 2012. год.), док су се се на трећем месту опет нашле болести система за дисање са 6,92% (повећање

за скоро 2% у односу на 2012. год.). У 2020. год. најчешћи узроци смрти у општини су остале болести система крвотока са 50,91%, затим тумори са 19,21%, на трећем месту су и даље болести система за дисање са 7,01%, а као последица пандемије и узроци класификовани као шифре посебне намене са 6,71%. Однос преминулих 2019./2020. год. је 289/328, што представља раст од 11,89%.

- **Социјална заштита**

За послове социјалне заштите становништва у Општини надлежан је **Центар за социјални рад општине Житиште**. Сва обележја општине, од демографских, преко привредних, као и старосне, образовне и националне структуре становништва, неминовно се рефлектују на кретање броја корисника из непосредне заштите. Број корисника услуга Центра је током 2020. год., по различитом основу, био 2.163.

Стручни тим Центра ради и на породично-правној заштити код поремећених породичних односа и развода брака, пружањем помоћи родитељима у васпитању деце, помоћи око регулисања виђења родитеља и деце и посредовању код других институција. Евидентиран је мањи број таквих породица у односу на претходну годину али је зато повећан број породица за које је процењено да имају проблем унутар- породичног насиља - 58. Углавном се ради о породицама код којих су жртве насиља деца и брачни партнер.

Локална заједница општине Житиште има активности и програме усмерене на ванинституционалне облике збрињавања. С обзиром на веома велике ефекте ових услуга неопходно је да се што пре оснује посебна организациона јединица, која може да буде при Центру, али да локална самоуправа финансира једног радника са одговарајућом стручном спремом који би се бавио свим услугама на локалу, координирао их и организовао њихову реализацију.

- **Култура и уметност**

Народна библиотека „Бранко Радичевић“ основана 1962. год. Библиотека има 11 огранака. По квалитету, актуелности, вредности, литерарном и научном значају књиге задовољавају културне, образовне и информативне потребе корисника.

Свако насеље у општини Житиште има свој **дом културе**, међутим ови објекти се налазе у различитим грађевинско-техничким стањима и имају различит степен опремљености. Бригу о домовима културе воде сама села, односно МЗ, док се организацијом културних садржаја баве МЗ-е, КУД-ови и ТО општине Житиште.

У организацији ТО Општине Житиште на територији општине активно ради десет КУД-ова, два мешовита хора одраслих и Ликовна група "Мала пруга" са око четрдесет сликара-аматера, укупно око 700 аматера и девет актива жена који негују традиционалне начине припреме хране по старим рецептима, старе занате и израду ручних радова. ТО општине Житиште организује смотре аматера у области музичког и фолклорног стваралаштва деце и одраслих, рецитатора и драмских

секција и захваљујући стручном раду, аматери општине пласирају се сваке године на покрајинске и републичке смотре. ТО О

пштине Житиште организује четири манифестације у Житишту – Сусрете ветерана фолклора "Споменар", Фестивал дечјих фолклорних ансамбала "У Житишту, најжитници", Сусрете деце Општине Житиште "Знам и ја ..." и културно туристичку манифестацију "Чикенфест". Као суорганизатор, учествује у реализацији још девет манифестација у МЗ општине Житиште.

По подацима Завода за заштиту споменика културе из Зрењанина на територији општине Житиште налазе се **културна добра, објекти архитектуре и етнологије**, као и **споменици из раније историје**. Посебан значај имају **сеоски црквени објекти** од којих су поједини грађени још у XVIII веку.

У општини Житиште **нема позоришта** нити **биоскопа** у функцији. Повремено раде секције аматерског позоришта при КУД-овима у селима. Посебно се истиче аматерско позориште «Јовица Јелић» из Банатског Карађорђева које представља општину на фестивалима аматерских позоришта и освоја бројне награде и признања.

• Спорт и рекреација

На територији општине функционише **Спортски савез** са 45 чланова, углавном су то фудбалски клубови који постоје готово у свим МЗ. Поред фудбалских, на територији општине Житиште постоје одбојкашки, кошаркашки, карате, кик бокс, џудо, шаховски клубови и 11 удружења спортских риболоваца Доста се ради и на популаризацији женског спорта уопште. Спортски савез у сарадњи са Основним школама и локалном самоуправом велику пажњу посвећује развоју школског спорта као базе за све спортске организације. На територији општине Житиште доста пажње посвећује и рекреативном спорту, а посебно када су у питању жене средње старосне доби.

У свим местима постоје фудбалска **игралишта**, али су њихови пратећи објекти (свлачионице) најчешће у лошем стању. У свим Месним заједницама постоје **терени** за мале спортове, који су различитог квалитета подлога и опремљености. Најрепрезентативнији фудбалски стадион се налази у Банатском Двору. Стадион је саграђен донаторским средствима приватног лица. Све школе поседују фискултурне сале које су различитог нивоа опремљености и техничких карактеристика.

Најважнија и најмасовнија **спортска манифестација** у Житишту су „Рекреативне игре општине Житиште“. У току године се у већини места организују различити спортски турнири. Општина Житиште, Спортски савез општине и Дом здравља су сигурно једини који се на организован начин баве борбом против болести зависности (дрогe, алкохола и цигарета) код ученика основних школана територији општине Житиште.

Спортски савез општине Житиште о спортским активностима информисе грађане путем листа спортиста „Маркер“ који излази два пута годишње, а по потреби и чешће.

- **Медији и информисање**

О локалним догађајима на територији општине извештава се преко полчасовне ТВ емисије „Панорама“ на зрењанинској РТВ „Сантос“, два пута месечно, као и путем недељног листа „Зрењанин“ и листа „Libertatea“ на румунском језику

На територији МЗ Торда удружење грађана Клуб Торђана (Tordaiak Klubja) од 1998. године, издаје „Торђанске новине“ на мађарском језику. Лист излази двомесечно.

Општина Житиште има своју званичну интернет презентацију <http://www.zitiste.rs>, преко које локална самоуправа информише становништво о својим активностима.

На територији општине Житиште постоје два регистрована медија, „Инфо центар Житиште“ (<http://zitiste.info>) и „Житиште Онлајн“ (<https://zitisteonline.com>) који пружају информације грађанима путем електронских платформи, односно сопствених интернет портала и друштвених мрежа. Информације се објављују на дневном нивоу из различитих области: друштво, привреда, култура, политика, спорт, забава и др.

- **Невладине организације и удружења грађана**

Према последњој евиденцији на територије се под невладиним организацијама и удружењима грађана води 167 организација и удружења. Међу њима има и оних који настављају традицију још из 19. века, као што је Добровољно ватрогасно друштво Торда основано још 1883. год. Поред ватрогасних друштава, и организација за неговање народне традиције и културе, почетком 20. века почеле су се оснивати и еколошке, као и организације младих. Значајно је напоменути да су на територији општине регистроване и две фондације/задужбине и то: Торонтал Торда и Котарица са миразима.

3.2.2. Кратак преглед релевантних планских докумената

Као кључни релевантни документи, из којег се могу црпети одређене идеје, сигурно да су:

1. Стратегија одрживог развоја општине Житиште 2014-2020.
2. Ревизија Стратегије одрживог развоја општине Житиштеса Акционим планом за 2018. – 2020.
3. Анализа имплементације Стратегије одрживог развоја општине Житиште 2014-2020.
4. Секторски план руралног развоја за период 2012-2022.

С друге стране, како је то и Законом регулисано, држећи се начела о усклађености планских докумената, обавезујући је, а свакако и релевантан **План развоја АП Војводине** који је у фази израде у тренутку када се закључио текст овог Плана

развоја. Ипак, у евентуалним ревизијама овог Плана, План развоја АП Војводине ће свакако играти кључну улогу.

3.2.3. SWOT анализа – Друштвени развој

У оквиру Радне групе за друштвени развој постигнут је консензус по питању тренутне ситуације у области друштвеног развоја општине, који су представљени посредством следеће табеле.

Табела 3.6: Матрица SWOT анализе – Друштвени развој

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Традиционалне културно-забавне манифестације***	• Низак ниво свести о превентивној здравственој заштити***
• Доступност хитне здравствене службе 24 часа***	• Недостатак опремљености здравствених установа***
• Функционалност буџетских институција (образовање, социјални рад, здравство, библиотека, општинска управа,...)**	• Лоше аутобуске везе***
• Постојање домова културе у 11 насељених места**	• Мали буџет Општине***
• Постојање општинске и школских библиотека (публикације на српском, мађарском и румунском језику)**	• Свеprisутност политике у друштвеним делатностима***
• Постојање школских објеката**	• Недостатак стручног кадра здравствене службе, чак и нижих квалификација**
• Активности удружења грађана*	
• Активности спортских удружења *	

ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
• ЕУ фондови и домаћи фондови***	• Лоши демографски показатељи – депопулација и старење становништва -гашење села***
• Споразуми о братимљењу***	• Гашење јавних служби у насељеним местима***
• Међуопштинска и међурегионална сарадња**	• Одлазак младих стручних кадрова***
• Развој културно манифестационих активности и догађаја **	• Пораст броја оболелих од хроничних масовних незаразних болести**
	• Лоша пензиона и социјална политика према пољопривредницима**
	• Повећан број миграната**

Напомена:

Симбол „*“ означава јачину, односно важност атрибута (* → мали, ** → средњи, *** → велики).

На основу претходне табеле, по питању **друштвеног развоја** као кључни фактори успеха Општине се могу дефинисати:

1. Ублажавање лоших демографских показатеља општине, и
2. Унапређење локалне здравствене и социјалне политике

3.3. Заштита животне средине

3.3.1. Опис тренутне ситуације

- **Клима и рељеф**

За **климу** овог подручја се обично каже да је умерено-континентална са извесним специфичностима. Карактеристичан је велики распон температура. Максимално забележена летња температура достигла је и 44 °C, а максимална зимска и – 33 °C. Ипак, средња годишња температура ваздуха износи 11°C. *Ветрови* су најјачи у зимском периоду. Кошава је најчешћи ветар ове регије. Најчешће дува 2-3 дана, 7 дана, ређе 2-3 недеље у континуитету, а изузетно, може да дува и по 27 дана. *Режим падавина* у Војводини носи делом обележје средњоевропског, тј. подунавског режима расподеле падавина, са врло великом неравномерношћу расподеле по месецима. Средња годишња количина падавина у Војводини се креће од 550 - 800 mm/m^2 , где се могу издвојити изразито кишни периоди почетком лета (јун) и периоди без или са малом количином падавина (октобар и март). Просечна количина падавина износи 574 $mm/год$, и по овом параметру Општина припада сушним пределима Војводине.

Општина Житиште се својим највећим делом, у погледу рељефа налази на Итебејској депресији, мањим на лесној тераси и лесно пешчаној греди. Састав земљишта на подручју општине највећим делом чине: ритска црница (41,31%), ливадска црница (17,09%) и слатина (4,83%). Генерално посматрано општина Житиште располаже земљишним фондом солидног квалитета.

- **Водни ресурси**

Површинске воде се јављају у виду фреатских и артешких вода. Површинске воде чине Стари Бегеј, Пловни Бегеј, баре, мочваре и велики број канала који служе за одводњавање. Што се тиче квалитета воде, инфраструктура за третман отпадних вода из домаћинства није довољно развијена, што важи и за испуштање воде из индустрије, а у скорије време није изграђено ниједно постројење за третман отпадних вода. Мониторинг у области вода, стандарди и систем дозвола су далеко од приближавања пракси ЕУ. Законске обавезе у погледу заштите вода и одрживог коришћења су преслабе и у великој мери се не примењују. **Бегеј** (244 km) је највећа

лева притока Тисе у нашој земљи. Састоји се од два крака: Старог Бегеја (природни водоток каналсан у другој половини 19. века), и Пловног (Бегејског канала) који се спајају код насеља Клек образујући Бегеј, који се улива у Тису наспрам Титела. Карактеристика оба водотока је њихова прилична загађеност. Неопходно је успоставити адекватан мониторинг за ефикасну одбрану од поплава и спречавања даљег загађивања.

Висок ниво **подземних вода** има велики утицај напољопривреду, грађевину и др.

- **Ваздух**

Квалитет ваздуха на територији општине је задовољавајући по свим параметрима мерних станица за ову област Војводине. За овај животни простор највећи проблем представља загађење које потиче из индивидуалних ложишта. Загађивачи ваздуха су и издувни гасови аутомобила, јер највише оксида азота, угљен монооксида, угљоводоника и једињења олова се избацује управо на овај начин.

Релативна влажност има мање колебање од осталих метеоролошких елемената и у великој мери зависи од температуре ваздуха. Највећа је у децембру (87%) када има највише магле и ниских облака, а најсувљи месеци су јул и август (67%), средња годишња вредност оог индикатора је 74%.

- **Биљни свет**

На подручју општине, **степска вегетација** је уступила место културном биљу. Аутохтоне биљне врсте данас се могу срести још једино поред путева и другим мањим необрађеним површинама. Природна вегетација се јавља поред путева или на ораничним површинама (горушица, чичак, зубача, хајдучка трава, булка, камилица). На ораничним површинама уместо природне вегетације данас се гаје културне биљке. Најчешће се срећу жита, индустријско биље, затим поврће, воће, ређе виногради. У итебејској депресији најчешће се срећу камилица и љутић, а од културних биљака највише се гаје, пшеница, кукуруз, сукцокрет, шећерна репа и поврће. У пределима поред Бегеја и бара расту врба, тополе и трска. У барама се јављају бели и жути локвањ, водени троскот, дрезга.

- **Животињски свет**

Животињски свет заступљен је са знатно мање врста услед промене животних услова, мелиорација и ширења делатности човека. Од дивљачи присутне су следеће врсте: јелени и срне, дивље свиње, зечеви, лисице, дивље мачке, куне, ласице и све више предатор шакал. Од пернатих дивљачи најзаступљенији је фазан, нешто мање дивље патке, пловке и гуске. Животињски свет воденог екосистема је богат риблим фондом: шаран, сом, кечига, смуђ, црвенперка и друге. Живи свет водоземаца и гмизаваца представљају разне врсте жаба, гуштера и змија.

За живи свет су атрактивна и места где се вода задржава само привремено. То су места где се атмосферске воде сакупљају на пролеће и, у зависности од године, остају до почетка лета, а након тога углавном исушују (водоземци).

- **Деградација земљишта**

Узроци настајања загађења (деградације) земљишта на подручју општине су:

- употреба великих количина хербицида,
- неадекватно одлагање амбалаже хербицида и
- неадекватан приступ уништавању корова.

- **Управљање чврстим отпадом**

Комунални отпад се организовано скупља у свих 12 насеља на територији општине Житиште, а депонује се на градској депонији у Зрењанину. Услуге прикупљања и одлагања отпада врши локално Јавно комунално стамбено предузеће "ЕКОС" и то за око 6.000 домаћинстава и правних лица. У употреби су два камиона смећара и камион подизач контејнера који на годишњем нивоу прикупе око 2.000 тона отпада.

На територији општине Житиште постоји и око 20 несанитарних сметлишта (дивљих депонија) са укупно процењеном количином од око 35.000 m^2 отпада. Општина Житиште и јавно предузеће ЕКОС сваке године спроводе активности на уклањању несанитарних сметлишта.

За одлагање грађевинског отпада Одлуком Скупштине општине одређене су четири локације у КО Српски Итебеј, Банатско Карађорђево, Банатски Двор и Хетин. Парцеле се углавном налазе на самом рубу насељеног места, осим локације у КО Хетин, која се налази с леве стране локалног пута Српски Итебеј - Хетин. Нема организованог прихвата грађевинског отпада, нити су исте обележене и уређене.

У односу на регионалну депонију, утврђена је и локација за трансфер станицу (парцела 1.280 КО Банатски Двор).

- **Рециклажа**

Рециклажа је на територији Општине тек у свом зачетку. ЈКСП "Екос" коме је поверено управљање отпадом на територији општине Житиште још увек се не бави овим пословима.

3.3.2. Кратак преглед релевантних планских докумената

Као кључни релевантни документи, из којег се могу црпети одређене идеје, сигурно да су:

1. Стратегија одрживог развоја општине Житиште 2014-2020.

2. Ревизија Стратегије одрживог развоја општине Житиште са Акционим планом за 2018. – 2020.
3. Анализа имплементације Стратегије одрживог развоја општине Житиште 2014-2020.
4. Секторски план руралног развоја за период 2012-2022.

С друге стране, како је то и Законом регулисано, држећи се начела о усклађености планских докумената, обавезујући је, а свакако и релевантан **План развоја АП Војводине** који је у фази израде у тренутку када се закључио текст овог Плана развоја. Ипак, у евентуалним ревизијама овог Плана, План развоја АП Војводине ће свакако играти кључну улогу.

3.3.3. SWOT анализа – Заштита животне средине

У оквиру Радне групе за заштиту животне средине постигнут је консензус по питању тренутне ситуације у области заштиту животне средине у општини, који су представљени посредством следеће табеле.

Табела 3.7: Матрица SWOT анализе – Заштита животне средине

ШАНСЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Река Бегеј*** 	<ul style="list-style-type: none"> Низак ниво свести грађана у области заштите животне средине ***
<ul style="list-style-type: none"> Постојање природних богатстава (пољопривредно земљиште, нафта, гас, ...)*** 	<ul style="list-style-type: none"> Недовољна пошумљеност и слабо одрживи биодиверзитет***
<ul style="list-style-type: none"> Постојање накнаде за заштиту и унапређење животне средине*** 	<ul style="list-style-type: none"> Постојање несанитарних сметлишта у насељеним местима (постојање нелегалних одлагалишта отпада са мешањем анималног отпада са комуналним) ***
<ul style="list-style-type: none"> Организован и бројан НВО из разних области деловања (ловци, еколози...) ** 	<ul style="list-style-type: none"> Аерозагађење са живинарских фарми у насељеним местима **
<ul style="list-style-type: none"> Низак ниво буке (рурална општина)* 	<ul style="list-style-type: none"> Неадекватно поступање са отпадним водама **
	<ul style="list-style-type: none"> Непостојање сепарације отпада и рециклажа***
	<ul style="list-style-type: none"> Спорадично одступање параметара воде за пиће од прописаних Правилником **
	<ul style="list-style-type: none"> Нефункционалност атмосферске кишне каналске мреже**
	<ul style="list-style-type: none"> Паркинг простор у општинском средишту-угрожене јавне зелене површине**
	<ul style="list-style-type: none"> Учестало спаљивање жетвених остатака**
	<ul style="list-style-type: none"> Непостојање контроле и мониторинга параметара заштите животне средине **

ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> Ревитализација канала Бегеј *** 	<ul style="list-style-type: none"> Висок ниво подземних вода ***
<ul style="list-style-type: none"> Постојање расадника у Честерегу – могућност системске и планске садње зеленила *** 	<ul style="list-style-type: none"> Велики број напуштених домаћинстава ***
<ul style="list-style-type: none"> Регионална сарадња (Уговори о регионалној сарадњи, прекогранична и међуопштинска сарадња) *** 	<ul style="list-style-type: none"> Неусклађеност законске регулативе различитих области који се рефлектују на заштиту животне средине или се не примењује довољно ***
<ul style="list-style-type: none"> Доступни домаћи и инострани фондови ** 	<ul style="list-style-type: none"> Елементарне непогоде (поплаве, суша..)***
	<ul style="list-style-type: none"> Загађење водених и земљишних ресурса***

Напомена:

Симбол „*“ означава јачину, односно важност атрибута (* → мали, ** → средњи, *** → велики).

На основу претходне табеле, по питању **заштите животне средине** као кључни фактори успеха општине се могу дефинисати:

- Даља брига о пољопривредном земљишту
- Промена понашања становништва у односу према животној средини.

3.4. Развој инфраструктуре

На овом месту дат је опис постојећег стања инфраструктуре у ширем смислу, са идентификацијом њених недостајућих или неадекватних елемената идентификованих у претходна три приоритета (Економски развој, Друштвени развој и Заштита животне средине). Развој инфраструктуре је хоризонтални приоритет који је узет у обзир у сваком од претходна три.

3.4.1. Опис тренутне ситуације

- **Путна мрежа**

На територији општине укупно је до 2020. год. изграђено 124.789 *m* путева.

Државни путеви на територији општине Житиште приказани су у следећој табели.

Табела 3.8: Државни путеви на територији општине Житиште

Р. бр.	Категорија	Број пута	Опис
1.	Државни пут I Б реда	12	Зрењанин – државна граница са Румунијом (Српска Црња)
2.	Државни пут II А реда	104	Кикинда – Војвода Степа – Српски Итебеј – државна граница са Румунијом (Међа)
3.	Државни пут II А реда	117	Башаид – Банатско Карађорђево
4.	Државни пут II А реда	118	Житиште – Торак – Српски Итебеј
5.	Државни пут II Б реда	308	Торак – Крајишник

Извор: ЈКСП Екос

Одржавање локалних путева и улица по насељеним местима, од стране општине Житиште, поверено је ЈКСП „Екос“-у. Локални путеви на територији општине Житиште приказани су у наредној табели.

Табела 3.9: Локални путеви на територији општине Житиште

Р. бр.	Категорија	Број пута	Опис
1.	Локални пут	Л1	Житиште – Равни Тополовац
2.	Локални пут	Л2	Банатски Двор – Торда
3.	Локални пут	Л3	Рајић – Хетин
4.	Локални пут	Л4	Пут кроз Банатско Вишњићево
5.	Локални пут	Л7	Партизански пут
6.	Локални пут	Л8	Банатски Двор – Јанков Мост (граница са општином Зрењанин)
7.	Локални пут	Л9	Нафташки пут

8.	Локални пут	Л10	Пут кроз Житиште
9.	Локални пут	Л11	Пут за циглану у Житишту

Извор: ЈКСП Екос

На државним и општинским путевима на територији општине постоји 13 мостова, од чега су 11 сталних и 2 повремена.

Некатегорисани путеви су категорија путева која је веома значајна за Општину Житиште, јер се становништво претежно бави пољопривредом па се ови некатегорисани путеви користе за приступ земљишту које се обрађује.

Малогранични прелаз у Међи се тренутно не користи. У наредном периоду планира се отварање овог граничног прелаза за потребе бицикличке стазе Зрењанин - Темишвар

Бегејски канал се већ деценијама не користи за потребе саобраћаја и трговине, јер је пун муља. Користи се само у туристичке сврхе. Пловидба на Бегејском каналу могућа је за мања пловила, с обзиром да постоје преводнице, током читаве године сем зимског периода. Бране на Бегејском каналу се спуштају 21. децембра, а подижу 21. марта сваке године. До средине прошлог века постојао је речни саобраћај од Темишвара до Зрењанина. С обзиром да су реконструисане преводнице у Клеку и Српском Итебеју, створени су услови за развој наутичког саобраћаја. Израђена је студија за измуљавање Бегеја која подразумева радове на измуљивању, депоновању и ремедијацији седимента Пловног Бегеја од државне границе до хидрочвора Клек. Носилац овог пројекта је Јавно водопривредно предузеће “Воде Војводине”. Реч је о ревитализацији Бегеја, с циљем да се у будућности, како је било у прошлости, користи за управљање водама, пловидбу, туризам и рекреацију. Његова дужина је, иначе, 32,26 километара и протеже се од границе између Румуније и Србије до преводнице са уставом код Клека. Сада се Пловни Бегеј (то је званични назив овог дела реке) у Житишту и Зрењанину користи искључиво за испуштање отпадних непрерађених и непречишћених вода.

У општини **нема аутобуских станица**, већ су постављена стајалишта. Временски интервали између аутобуских полазака су велики тако да је транспорт заснован на коришћењу првенствено путничких аутомобила, а у мањој мери у појединим деловима године користе се мотоцикли и бицикли.

• **Водопривредна инфраструктура**

Водоснабдевање становништва се врши из јавних бунара, микроводовода и мини бунара. У општини је у 2020. год. било 6.200 домаћинства прикључено на јавни водовод, док остала домаћинства користе мини бунаре. Стање квалитета постојећих вода, како површинских тако и подземних (пијаћих), представља велики проблем. Изданска вода је екстремно загађена од изливних неканалисаних загађених вода, загађивања од стране малих предузећа и пољопривредне производње. Физичко-хемијске анализе пијаће воде из водовода указују на повећани садржај количина гвожђа, амонијака, боје и арсена.

На територији целе општине Житиште је изграђено око 200 *km* **водоводне мреже**. У насељу Банатско Вишњићево постоји проблем око издашности бунара из којег се снабдевају грађани водом за пиће, те је потребно планирати бушење и опремање новог изворишта.

Одбрана од поплава на територији Општине се спроводи на водотоцима Стари Бегеј и Пловни Бегеј, који припадају сектору банатских водотока Д.20. Одбрамбени насипи Старог Бегеја пружају се у дужини 71,73 *km*, Одбрамбени насипи Пловног Бегеја пружају се у дужини од 56,02 *km*.

- **Канализација и отпадне воде**

Канализација отпадних вода, је изграђена у насељу Житиште и у плану је њено покретање током 2022. године. Одлагање отпадних вода у свим насељима врши се углавном преко непрописно изведених септичких јама, а понекад и у раније копане бунаре који су служили као извор за водоснабдевање, чиме се непосредно угрожава животна средина и здравље људи. Један део ових отпадних вода се испушта и у уличну атмосферску каналску мрежу.

Одвођење **атмосферских вода** у насељима општине решено је отвореним каналима положеним уз уличне саобраћајнице са уливом у најближе реципијенте, водотоке, депресије на периферији насеља или непосредно у мелиоративне канале. Канали углавном не врше своју функцију због неодржавања, па су неретко засути и тада постају "упојни канали", што се негативно одражава на ионако висок ниво подземних вода. Дужина отворене атмосферске каналске мреже износи 432 *km*.

На територији општине изграђена је мелиоративна **каналска мрежа** (око 120 *km*), која функционише у склопу хидросистема ДТД. Сувишне воде са подручја се пребацују преко великог броја црпних станица укупног капацитета преко 25 *m³/s*.

- **Електронска комуникациона инфраструктура**

Може се рећи да је електронска комуникациона инфраструктура на подручју општине Житиште, по квалитету и по капацитету је на задовољавајућем нивоу, а све послове у вези са овим претежно спроводи „Телеком Србија“ АД Београд.

Широкопојасне услуге (брзи приступ интернету и IP телевизији путем DSL) обезбеђен је у насељеним местима Банатски Двор, Банатско Карађорђево, Торак, Равни Тополовац, Честерег и Житиште. Ускоро ће то бити омогућено у Торди и Српском Итебеју, а нешто касније и у свим осталим местима општине Житиште.

Стање функционисања мобилне телефоније је задовољавајуће.

- **Електроенергетска инфраструктура**

Електрификација општине Житиште, као и Средњобанатског округа, је обављена средином 20. века. Покривеност електричном енергијом је потпуна. Континуитет испоруке и квалитет испоручене електричне енергије су у законским границама. **Преносна мрежа** пресеца територију општине Житиште која ради под 110 kV напоном и у надлежности је предузећа "Електромреже Србије". Електродистрибутивна мрежа – трафостанице (ТС) 110/20 kV, **средњенапонска мрежа** која ради под 20 kV напоном и у надлежности су предузећа Електродистрибуција ДОО Београд. ТС 110/20 kV "Бегејци" је главни извор средњенапонске мреже територије општине Житиште. Резервно напајање средњенапонске мреже, у случају квара исте, се остварује путем напајања из ТС 110/20 kV „Нова Црња“, ТС35/20 kV „Томашевац“ и делом из ТС 35/20 kV „Бока“. Дужина надземне средњенапонске мреже је 165,5 km а кабловске средњенапонске мреже је 6,3 km.

Нисконапонска мрежа као и већи потрошачи на територији појединих насељених места се напајају путем ТС 20/0,4 kV. Дистрибутивне ТС 20/0,4 kV напајају нисконапонску мрежу насеља и на територији општине има 93 дистрибутивне ТС. Индустијске ТС 20/0,4 kV напајају веће потрошаче и на територији општине има 50 индустријских ТС. Дужина надземне нисконапонске мреже је 203 km а кабловске нисконапонске мреже је 3,2 km.

Део потребне електричне енергије могуће је обезбедити и из **обновљивих извора енергије**. Све обновљиве изворе енергије потребно је повезати на најближу 110, 20 и 0,4 kV електропреносну и електродистрибутивну мрежу.

- **Термоенергетска инфраструктура**

На територији општине изграђени су **гасоводи** високог притиска и гасоводи средњег притиска. Поред гасовода постоје и гасоводни објекти и то: ПСГ (Подземно складиште гаса) "Банатски Двор", ГМРС и МРС. У 2021. год. дистрибутивна гасна мрежа у општини је укупне дужине 269.560 m, са 4.509 прикључака. На подручју општине Житиште гасификација је спроведена у свим местима осим Хетина.

На простору општине Житиште, потврђено је постојање 10 нафтних и гасних поља која су комерцијална за експлоатацију угљоводоника. За 10 експлоатационих поља су од стране надлежног државног органа издата одобрења за експлоатацију (Банатски Двор, Банатско Карађорђево, Житиште, Бегејци, Српски Итебеј, Међа, Торда, Честерег и Хетин). На територији општине Житиште налазе се (сабирна гасна станица) СГС Житиште и Банатски Двор, (сабирно отпремна станица) СОС Банатско Карађорђево и (сабирна станица) Међа и Српски Итебеј.

ЈКСП "ЕКОС" Житиште врши дистрибуцију **топлотне енергије** само у насељу Житиште. Топлотна енергија се испоручује из две постојеће гасне котларницеукупне снаге 2.100 kW и загрева се површина од 13.500 m². До сада је дистрибуција била редовна и стална и без неких већих проблема. За сопствене потребе постоје индивидуални системи за производњу топлотне енергије у јавним установама (Школе, Дом здравља и здравствене станице, Дечија установа.....).

ДОО „Биоелектро-Нак“ је биогазно постројење за производњу електричне енергије и топлотне енергије снаге око 600 kW, које је са радом кренуло септембра 2018. године на територији општине Житиште. Ово постројење на годишњем нивоу произведе 5.400 MW струје коју испоручује електропривреди Србије. Мали део топлотне енергије користи за сопствене потребе.

3.5. Интегрална анализа

Након спроведених анализа по приоритетним областима, а које утичу на одрживи развој општине Житиште, извршена је интеграција и агрегација идентификованих фактора, на основу којих се дошло до консензуса око кључних фактора и стратешких усмерења развоја. На овај начин, добијена је основа за правилно одређивање стратешких усмерења развоја општине, односно за касније дефинисање приоритетних циљева развоја у планском периоду 2022-2030. године.

Сви резултати добијени у овом аналитичком делу, требају бити узети у обзир приликом при изради других планских докумената Општине.

У наставку је приказана Интегрална матрица SWOT анализе у коју су унешени фактори развоја препознати у секторским анализама, као и фактори формулисани на начин да представљају интеграцију или агрегацију појединачних фактора из секторских анализа.

Табела 3.10: Матрица SWOT анализе – Интегрална матрица

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> Постојање природних богатстава (пољопривредно и обрадиво земљиште – 95% ораница, нафта, гас, песак, глина, ...)*** 	<ul style="list-style-type: none"> Инфраструктурно неопремљене радне и индустријске зоне***
<ul style="list-style-type: none"> Традиција у живинарству*** 	<ul style="list-style-type: none"> Неразвијена индустрија и сектор МСПП***
<ul style="list-style-type: none"> Постојање подземног складишта гаса*** 	<ul style="list-style-type: none"> Ниска просечна зарада***
<ul style="list-style-type: none"> Постојање инфраструктурне основе (путна, енергетска, електронска, водопривредна и др.) ** 	<ul style="list-style-type: none"> Низак ниво свести грађана у области заштите животне средине ***
<ul style="list-style-type: none"> Постојање капацитета за складиштење ратарских култура ** 	<ul style="list-style-type: none"> Мали буџет општине***
<ul style="list-style-type: none"> Искуство у организацији туристичко -забавних садржаја (Пиле фест, ...) ** 	<ul style="list-style-type: none"> Свеprisутност политике у друштвеним делатностима***
<ul style="list-style-type: none"> Река Бегеј и мрежа канала (контролисани водотокови)** 	<ul style="list-style-type: none"> Техничка неопремљеност јавних предузећа и недостатак стручног кадра**
<ul style="list-style-type: none"> Постојећи просторни капацитети (brown field)* 	<ul style="list-style-type: none"> Лоше одржавање путне и каналске мреже**
<ul style="list-style-type: none"> Доступност хитне здравствене службе 24 часа*** 	<ul style="list-style-type: none"> Велики број незапослених**
<ul style="list-style-type: none"> Функционалност буџетских институција (образовање, социјални рад, здравство, библиотека, општинска управа,...)** 	<ul style="list-style-type: none"> Некатегоризовани скромни смештајни капацитети**
<ul style="list-style-type: none"> Добра основа за обављање културне делатности (домови културе, библиотека, КУД-ови,...)** 	<ul style="list-style-type: none"> Неразвијена туристичка понуда (мало туриста)**

• Низак ниво буке (рурална општина)*	• Недостатак стручног кадра и (не)опремљености здравствених установа**
• Пуно дивљачи (срне, зечеви,...)*	• Непостојање сепарације отпада и рециклажа**
• Лековита горка вода*	• Неадекватно поступање са отпадним водама **
• Активности удружења грађана*	• Спорадично одступање параметара воде за пиће у односу на Правилник о хигијенској исправности воде за пиће **
• Активности спортских удружења *	• Низак ниво свести о превентивној здравственој заштити**
	• Непостојање довољног броја паркиралишта, у општинском средишту-угрожене јавне зелене површине**
	• Релативно висок ниво загађености ваздуха, вода и земљишта**
	• Непостојање контроле и мониторинга параметара заштите животне средине **
	• Недовршена комасација**
	• Велики број напуштених објеката свих категорија (део у општинском власништву)**
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
• Нарастајуће потребе тржишта за рибом и живинским месом***	• Лоши демографски показатељи – депопулација и старење становништва - гашење села***
• Домаћи и инострани доступни фондови***	• Загађење водених и земљишних ресурса***
• Постојање природних услова за коришћење алтернативних извора енергије (ветар, сунце, термални извори)***	• Тржишна нестабилност – негарантоване цене пољопривредних производа, ценовни дебаланси, ниже цене пољопривредних производа из ЕУ***
• ЕУ интеграције и прекогранична сарадња**	• Елементарне непогоде (поплаве, подземне воде, суше,...)**
• Диверзификација пољопривредне производње**	• Сукоби на истоку Европе **
• Простор за изградњу нових (доданих) подземних складишта гаса**	• Еолска ерозија**
• Постојање нових потенцијалних лежишта угљоводоника*	• Смањење или укидање субвенција за пољопривреду**
• Споразуми о братимљењу**	• Гашење јавних служби у насељеним местима**
• Међуопштинска и међурегионална сарадња**	• Сиромаштво становништва**
• Ревитализација канала Бегеј **	• Законска регулатива**
• Јавно – приватна партнерства **	• Одлазак младих стручних кадрова**
• Постојање расадника у Честерегу – могућност системске и планске садње зеленила *	• Компликована и спора администрација ЈП на републичком нивоу за издавање услова и сагласности*
• Вишенационална средина (мултиетничност/ мултикултуралност/мултиконфесионалност)*	• Велики број напуштених домаћинстава (нерешени имовинско – правни односи)**

• Близина ЗР и релативна близина НС и БГ, ЕУ*	• Пораст броја оболелих од хроничних масовних незаразних болести**
	• Повећан број миграната**

Напомена:

Симбол „*“ означава јачину, односно важност атрибута (*→ мали, **→средњи, ***→ велики).

Из претходне табеле се као кључне одреднице у дефинисању стратешких параметара развоја општине Житиште јасно издвајају:

СНАГЕ:

1. Обрадиво земљиште (преко 46.000 ha) ***
2. Традиција у живинарству ***
3. Постојање подземног складишта гаса ***

СЛАБОСТИ:

1. Инфраструктурно неопремљене радне и индустријске зоне ***
2. Неразвијена индустрија и сектор МСПП ***
3. Ниска просечна зарада ***

ШАНСЕ:

1. Нарастајуће потребе тржишта за рибом и живинским месом ***
2. Домаћи и инострани доступни фондови ***
3. Постојање природних услова за коришћење алтернативних извора енергије (ветар, сунце, термални извори) ***

ПРЕТЊЕ:

1. Лоши демографски показатељи – депопулација и старење становништва - гашење села ***
2. Тржишна нестабилност – негарантоване цене пољопривредних производа, ценовни дебаланси, ниже цене пољопривредних производа из ЕУ ***
3. Загађење водених и земљишних ресурса ***

Као **кључни фактори успеха**, односно просперитета општине Житиште идентификовани из претходно спроведених анализа су:

1. **Заустављање негативних демографских трендова,**
2. **Даљи развој пољопривредне производње са акцентирањем прераде и извоза, и**
3. **Раст прихода грађанства.**

4. ВИЗИЈА РАЗВОЈА

Из свега претходно наведеног уочљиво је да општина Житиште поседује одређене потенцијале за сопствени одрживи развој. Поред обрадивог пољопривредног земљишта на територији Општине се налазе и складишта природног гаса, а постоје потенцијали за развој стичарства и прехрамбене индустрије. Доступност домаћих и страних фондова, комбиновани са јаком базом у пољопривредној производњи, као и постојањем природних услова за коришћење обновљивих извора енергије (ветар, сунце, термални извори) сасвим сигурно да могу бити значајни развојни чиниоци усмерени на превазилажењу најакутнијих проблема оличених у забрињавајућим демографским трендовима, а спровођење одређених мера у сфери економије би требало да побољша низак животни стандард грађана. Поред свега, у наредном периоду је потребно посветити пажњу и очувању водених и земљишних ресурса и изградити инструменте за мању осетљивост на нестабилност цена пољопривредних производа.

Узимајући све претходно наведено у обзир, дефинисана је ВИЗИЈА развоја општине Житиште до 2030. год.:

5. ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА

У недостатку важећег **Плана развоја АП Војводине**, који је још увек у фази израде, а на основу детаљних анализа спроведених у претходном делу, дефинисани су приоритетни циљеви развоја општине Житиште до 2030. год.

5.1 Приоритетни циљ развоја 1: **Јачање конкурентности пољопривреде**

Као типично рурална општина на територији АП Војводине, општина Житиште има веома вредан природни ресурс у форми обрадивог пољопривредног земљишта. Величина коришћеног пољопривредног земљишта од 46.144 *ha*, број људи директно ангажованих у пољопривреди од 29,5% (овоме се треба додати и велики број оних који се баве неким обликом пољопривредне делатности као допунском), каналска мрежа и други инфраструктурни објекти, говори у прилог томе да је пољопривреда засигурно један од развојних потенцијала општине. Ако се свему овоме додају и подаци из бројних домаћих и страних анализа, у којима се предвиђа да ће у скорој будућности бити несташница воде за пиће и хране, само потврђује оправданост овог циља.

Оно на чему свакако треба радити у наредном планском периоду је, пре свега, повећање приноса основних ратарских култура (пшеница, кукуруз и сунцокрет), и то ефикаснијом применом агротехничких мера. Затим, пажњу треба усмерити и на проширење капацитета за узгој бројлера. Уопштено говорећи, треба радити на јачању пољопривредних газдинстава, како по њиховом броју и организованости, тако и на њиховом економском оснаживању.

На територији општине, због доминантно ратарске пољопривреде, остају велике количине жетвених остатака, који се са стајским ђубривом даље могу искористити као ОИЕ, што се већ показало на једном примеру у пракси, када је 2018. год. у Честерегу инсталирана биоелектрана капацитета 0,637 MW.

У немогућности да се постави прецизан сет индикатора којима ће се измерити и пратити остваривање постављеног циља **Јачање конкурентности пољопривреде**, а у настојањима да се што сврсисходније опишу жељена кретања и могућност вредновања истих, селектован је сет индикатора приказан у наредној табели. За постизање овог циља у следећем поглављу су разрађене мере чијом реализацијом би реално требало да се направи позитиван помак у селектованим индикаторима, односно у остваривању приоритетног циља. Из следеће табеле је очигледно да ће се мере фокусирати на приносе у најзначајнијим ратарским културама и узгоју бројлера, као и оснаживању пољопривредних газдинстава, што се тиче пољопривреде, док ће се у делу природних ресурса који се тичу обновљивих извора енергије пажња усмерити на искоришћавање потенцијала за производњу електричне енергије који се крију у њима.

Табела 5.1: Опис индикатора за приоритетни циљ развоја 1

Приоритетни циљ развоја #1	Индикатор	Почетна вредност	Циљана вредност (2030. год)	Извор провере
Јачање конкурентности пољопривреде	Принос пшенице/кукуруза/сунцокрета	6,0/8,0/3,5 тона/хектару (2021.)	+20%	Управа за трезор
	Број бројлера	13.000.000 комада (2021.)	+20%	Ветеринарска станица Красић Гргур, РЗС, Матијевић ДОО
	Број условних грла стоке	19.414 (2018.)	21.000	РЗС
	Годишња радна јединица/Економска величина газдинства у мил. ЕУР	2.487/58 (2018.)	+20%/+20%	РЗС
	Каналска мрежа за одводњавање (укупно 531 km)	371 km у функцији (2021.)	+30%	ДТД Средњи Банат,
	Пољопривредно земљиште које се наводњава	1.300 ha (2021.)	+60%	Управа за трезор, РЗС
	Инсталирани капацитети за производњу електричне енергије из ОИЕ	0,637 MW (2022.)	Мин. 3,0 MW	Инвеститори у ОИЕ
	Број инвеститора у области коришћења ОИЕ	1 (2022.)	4	Сл. лист општине Житиште

5.2 Приоритетни циљ развоја 2: Унапређење животног стандарда и квалитета живота

За разлику од животног стандарда који је могуће објективно вредновати универзалним и опште прихватљивим индикаторима, у одређење квалитета живота, као ширег појма, морају се укључити и субјективни фактори, који се одражавају на перцепцију појединца о сопственим циљевима, очекивањима и интересовањима. На тај начин неминовно се долази до проблема у вези са објективношћу инструмената и самог мерења посматраних фактора. У последње време, на благостање појединца, односно неке заједнице, све значајнију улогу у његовом „мерењу“ имају и показатељи у вези са животном средином.

Развијеност сектора МСПП увелико говори о економској активности на посматраној територијалној јединици. С једне стране он је у директној вези са запошљавањем, односно смањењем незапослености, док је са друге стране у вези са личним примањима. Према последњим доступним подацима за 2020. год., у општини је број активних привредних друштава/предузетника био 125/242, што је 8,51/16,47 на 1.000 становника, што је далеко испод просека на нивоу АП Војводине 17,26/35,98, а нарочито на нивоу Републике 18,96/39,86. Оснаживањем сектора МСПП директно ће се утицати и на број незапослених, који је према подацима за 2020. год. износио 99, на 1.000 становника, док је на нивоу Републике 71, а на нивоу АП Војводине чак 54. Исто тако реално је за очекивати да ће се побољшањем стања у сектору МСПП смањити разлика по питању разлика нето зарада са нивоом Републике, која је у 2020. год. износила - 9.642 РСД.

Побољшање инфраструктуре у општини ће и даље ићи у два правца, адекватног одржавања постојеће комуналне инфраструктуре, као и изградњом нове. Општина је оснивач ЈКСП ЕКОС, Житиште којем су поверени послови комуналне инфраструктуре и наменска средства ће бити основни индикатор за праћење и вредновање кретања стања у овој области, са бројним пратећим индикаторима, као што су број прикључака на водоводну мрежу, дужина канализационе мреже, дужина и стање изграђених путева у општинској надлежности и др. Према податку за 2021. год, програмска средства овог ЈКСП су износила 25,4 мил. РСД.

Стање у друштвеним делатностима ће се вредновати посредством наменских буџетских средства за друштвене делатности, у збиру, са посебним освртом на делатности манифестациони туризам и спорт, које су је издвојене као делатности од посебног значаја за општину. Према подацима за 2021. год, наменска буџетска средства за манифестације су износила 10 мил. РСД, а за спорт је било намењено 17,4 мил. РСД

Стање животне средине је последњих година оправдано заузело високо место у вредновању квалитета живота, односно развојних показатеља. У недостатку развијених механизма за праћење стања у овој области у општини, управо успостављању адекватних инструмената праћења квалитета ваздуха, воде и земљишта ће се посветити посебна пажња. Тек када ови инструменти буду развијени, моћи ће се директнијим мерама плански утицати на евентуално поправљање стања у овој области.

Збирне ефекте позитивног кретања у селектовним индикаторима у овој области, најобјективније је могуће приказати поправљањем општег индикатора Очекивано трајање живота живорођене деце. Његова вредност за децу рођену 2018-2020. год.

је за општину био 69,7 год. за мушку и 76,0 год. за женску децу. Овај податак сам за себе не говори много, али у поређењу са претходним податком за период 2017-2019. када је био 70,9 год. за мушку и 76,7 год. за женску децу стиче се много озбиљнија слика о укупном благостању на територији општине.

Свесни мањкавости у избору показатеља/индикатора којима ће се измерити и пратити остваривање постављеног циља **Унапређење животног стандарда и квалитета живота у руралним срединама**, а вођени настојањем да се њиховим одређивањем прикаже што шира, објективнија и упоредивија слика физичке, социјалне и бихејвиоралне компоненте благостања, селектован је сет индикатора приказан у наредној табели. За постизање овог циља у следећем поглављу су разрађене мере чијом реализацијом би реално требало да се направи позитиван помак у селектованим индикаторима. Из следеће табеле је очигледно да ће се мере фокусирати на лична примања, оснаживање сектора МСПП, смањењу незапослености, оснаживању друштвеног сектора, , као и оних у вези са праћењем стања у области заштите животне средине.

Табела 5.2: Опис индикатора за приоритетни циљ развоја 2

Приоритетни циљ развоја #2	Индикатор	Почетна вредност	Циљана вредност (2030. год)	Извор провере
Унапређење животног стандарда и квалитета живота у руралним срединама	Број активних привредних друштава/предузетника	125/242 (2020.)	130/260	АПР
	Разлика нето зараде Општина - Република	- 9.642 РСД (2020.)	- 6.000 РСД	АПР
	Незапослени на 1.000 становника	99 (2020.)	70	РЗС
	Програмска средства ЈКП ЕКОС, Житиште	25,4 мил. РСД (2021.)	+30%	Извештај о раду
	Број домаћинстава прикључених на водоводну мрежу	6.200 (2021.)	+30%	РСЗ
	Број домаћинстава прикључених на канализациону мрежу у насељу Житиште	0 (2021.)	450	РСЗ
	Наменска буџетска средства за спорт и манифестације	27,4 мил. РСД (2021.)	+40%	Сл. лист општине Житиште
	Број механизма за праћење стања животне средине	0 (2022.)	1	Сл. лист општине Житиште
	Очекивано трајање живота (деца рођена 2018-2020.)	70,6 – мушка 75,4 – женска	71,6 – мушка 76,4 – женска	РЗС

5.3 Приоритетни циљ развоја 3: **Ублажавање тренда депопулације Општине**

Пратећи биодинамичке карактеристике популације, дотадашње развојне тенденције, планиране мере демографске политике (на нивоу државе и општине), као и прогнозираног привредног и укупног друштвеног развоја, у периоду од 2002. до 2021. год. у Просторном плану Општине из 2011. год. је прогнозиран пад укупног броја становника. Овај закључак посматран изоловано није толико алармантан, међутим, када се узме у обзир тадашња прогноза да ће у 2021. год. на територији општине живети 18.310 становника, док према последњим проценама (из 2021. год.) на територији општине живи 14.693 становника, податак је више него алармантан и мора му се посветити посебна пажња.

Као и на нивоу Републике, и на нивоу општине се бележи интензиван депопулациони тренд. Док је тај тренд на нивоу Републике, поређењем 2014/2020. год. био 7.131.787/6.899.126, (пад броја становника од 3,26%), на нивоу АП Војводине 1.901.935/1.840.852 (пад од 3,21%), на нивоу општине он је 16.050/14.693 (пад од чак 8,45%). У ствари, депопулација општине се бележи више деценија уназад. Ова неповољна кретања су до 1991. год. била углавном узрокована економским разлозима, којима су се касније прикључили и безбедносни мотиви, након увођења ратног стања и каснијих друштвених дешавања, али и појава, међу којима су свакако најзначајнији старење становништва и смањење природног прираштаја. Док је просечна старост становника за 2014/2020. год. на нивоу Републике 42,57/43,42, на нивоу АП Војводине је 42,19/43,09, дотле је на нивоу општине 43,58/43,96. Слични односи у поређењу са вишим нивоима територијалне организованости су по питању природног прираштаја, који је за 2014/2020, год. (на 1000 становника) на нивоу Републике -4,9/-8,0, на нивоу АП Војводине -5,1/-7,5, док је на нивоу општине -11,3/-13,6. Сви наведени показатељи указују на озбиљне баријере у одрживом развоју општине и очигледно је да се они морају третирати на адекватан начин.

Укратко, негативне демографске показатеље треба ублажити у овом планском периоду, градећи реалну основу за његово заустављање и евентуално превођење у позитивне, а што ће свакако бити условљено и ширим друштвеним, па и глобалним кретањима. Из тог разлога је као приоритетни циљ општине постављен **Ублажавање тренда депопулације општине**, чијим постизањем ће се допринети обезбеђивању физичког и егзистенцијалног опстанка локалне заједнице. За постизање овог циља у следећем поглављу су разрађене мере чијом реализацијом би реално требало да се направи позитиван помак у индикаторима посредством којих ће се пратити остваривање овако постављеног циља. Из следеће табеле је очигледно да ће се мере фокусирати на младе и фертилне брачне парове, затим на задржавање млађих грађана, али и на привлачењу младих и образованих људи који ће општину препознати као добро и перспективно место за живот.

Табела 5.3: Опис индикатора за приоритетни циљ развоја 3

Приоритетни циљ развоја #3	Индикатор	Почетна вредност	Циљана вредност (2030. год)	Извор провере
Ублажавање тренда депопулације Општине	Број становника	14.693 (2020.)	14.200	РЗС
	Просечна старост	43,96 год. (2020)	42,99	РЗС
	Природни прираштај (на 1000 становника)	-13,6 (2020.)	-10,0	РЗС
	Наменска средства породицама са децом	247 мил. РСД (2021.)	+20%	Буџет Општине
	Механизам за задржавање и привлачење младих и образованих људи	0 (2021.)	1	Билтен Општине

6. ПРЕГЛЕД И ОПИС МЕРА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРИОРИТЕТНИХ ЦИЉЕВА РАЗВОЈА

У овом поглављу, како то и његов наслов сугерише, дат је само преглед и краћи опис мера којима се предвиђа оставиравање приоритетних циљева. Мере ће се накнадно разрадити кроз посебан плански документ - Средњорочни план, а који је Законом предвиђен да се донесе за период од три године и који ће омогућити повезивање јавних политика са средњорочним оквиром расхода.

1. Преглед мера за остваривање приоритетних циљева развоја

Табела 6.1: Преглед мера за приоритетне циљеве развоја

Приоритетни циљеви	Мере
Приоритетни циљ 1. Јачање конкурентности пољопривреде	Мера 1.1. Ефикасније коришћење обрадивог пољопривредног земљишта
	Мера 1.2 . Оснаживање пољопривредних газдинстава
	Мера 1.3. Развој живинарске производње и сточарства уопште
	Мера 1.4. Одрживо коришћење природних ресурса

	Мера 1.5. Развој пољопривредне инфраструктуре
Приоритетни циљ 2. Унапређење животног стандарда и квалитета живота	Мера 2.1 Оснаживање сектора МСП и предузетништва
	Мера 2.2 Јачање туристичких потенцијала
	Мера 2.3 Модернизација и подизање квалитета у друштвеним делатностима
	Мера 2.4 Изградња нове и одржавање постојеће инфраструктуре
	Мера 2.5 Уређење животне средине
Приоритетни циљ 3. Ублажавање тренда депопулације Општине	Мера 3.1 Подршка младим брачним паровима
	Мера 3.2 Успостављање механизма за задржавање и привлачење младих и образованих људи
	Мера 3.3 Подршка породицама са децом

Опис мера за остваривање приоритетних циљева развоја

6.2.1. Приоритетни циљ 1: Јачање конкурентности пољопривреде

Овим Планом развоја предвиђено је да се **Јачање конкурентности пољопривреде**, дефинисано као приоритетни циљ 1, оствари реализацијом мера описаних у наставку.

- **Мера 1.1: Ефикасније коришћење обрадивог пољопривредног земљишта**

Овако дефинисана мера у оквиру постављеног приоритетног циља 1: Јачање конкурентности пољопривреде, треба да истакне значај пољопривредног земљишта за општину. Пољопривредно земљиште, које захвата око 90% територије општине и даље ће представљати основни ресурс где ће се поштовати његово рационално коришћење уз производњу здравствено исправне хране са рејонизацијом пољопривредне производње. Потребно је утврдити површине за производњу здраве хране, површине које се одводњавају, наводњавају или се могу наводњавати, индекс ерозије пољопривредног земљишта, површине које се штите или могу да се штите као станишта биљних и животињских врста, којима се не може променити намена ради очувања природне равнотеже. Највећи део пољопривредног земљишта ће се користити за ратарску производњу, мањим делом за узгој повртарских култура. Такође, диверсификација у пољопривредној производњи ће ићи ка повећању удела у органској производњи хране. Како је

просторним планом и предвиђено, акценат ће се ставити на: Чување површина и плодности пољопривредног земљишта; Реконструкцији постојећих и изградњи нових заливних система; Успостављању директне производне и економске везе између развоја биљне и сточарске производње; Подстицању процеса укрупњавања земљишта у складу са могућностима и потребама, специјализације и интензификације радно способних породичних пољопривредних газдинстава; Развијању облика заједничког организовања производње, дораде, прераде и промета пољопривредно-прехрамбених производа.

Поред основних индикатора на нивоу приоритетног циља, за ову меру ће се разрадити и посебни индикатори, о којима ће општина водити бригу (нпр. површине и приноси за одређене ратарске културе, лековито биље, површине и приноси за узгој пољопривредних култура у заштићеном простору и др.).

Одговорни субјекат: Општина Житиште – Одељење за привреду, урбанизам, путну привреду, стамбене и комуналне послове и заштиту животне средине

Временски рок за реализацију: до 2030. год.

Извори финансирања: Општина Житиште, Министарство пољопривреде, Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство

Процењена вредност: 200.000.000 РСД

• **Мера 1.2: Оснаживање пољопривредних газдинстава**

Овако дефинисана мера у оквиру постављеног приоритетног циља 1: Јачање конкурентности пољопривреде, треба да истакне значај који пољопривредна газдинства имају за општину. У складу са тиме, путем разних подстицаја, предузеће се конкретни кораци на развоју малих агробизниса, кроз подизање степена њихове техничке и технолошке опремљености, едукацији њихових власника, организовању огледа и одлазака на пољопривредне сајмове и изложбе. Иако је удруживање комплексан поступак, шанса за опстанак породичних газдинстава је удруживање у задруге. Један од фокуса ће бити стварање инфраструктурних и других предуслова за складиштење и прераду ратарских производа са фокусом на хладњаче и производне погоне, као и на развој повртарства.

Поред основних индикатора на нивоу приоритетног циља, за ову меру ће се разрадити и посебни индикатори, о којима ће општина водити бригу (нпр. величина складишног простора за различите пољопривредне културе, број грла крупније стоке по газдинству и др.).

Одговорни субјекат: Општина Житиште – Одељење за привреду, урбанизам, путну привреду, стамбене и комуналне послове и заштиту животне средине

Временски рок за реализацију: до 2030. год.

Извори финансирања: Општина Житиште, Министарство пољопривреде, Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство

Процењена вредност: 25.000.000 РСД

- **Мера 1.3: Развој живинарске производње и сточарства уопште**

Овако дефинисана мера у оквиру постављеног приоритетног циља 1: Јачање конкурентности пољопривреде, треба да истакне значај који живинарска производња и даље има у општини. И поред затварања индустријског комплекса за прераду живинског меса, у општини је остала живинарска производња по домаћинствима. У складу са овим, фокус ће се ставити на: рејонизацију којом би се дефинисало у којим деловима насеља је могуће и у ком обиму обављати узгој живине за комерцијалне сврхе, иницирање удруживања у живинарској производњи са циљем подизања вредности крајњег производа, затим развој свињогојства с обзиром на то да је изграђена кланица за производњу меса и месних прерађевина.

Поред основних индикатора на нивоу приоритетног циља, за ову меру ће се разрадити и посебни индикатори, о којима ће општина водити бригу (нпр. укупна величина живинарских фарми у m^2 , број угинулих/број утовљених пилића, и др.).

Одговорни субјекат: Општина Житиште – Одељење за привреду, урбанизам, путну привреду, стамбене и комуналне послове и заштиту животне средине

Временски рок за реализацију: до 2030. год.

Извори финансирања: Општина Житиште, Министарство пољопривреде, Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство

Процењена вредност: 15.000.000 РСД

- **Мера 1.4: Одрживо коришћење природних ресурса**

Овако дефинисана мера у оквиру постављеног приоритетног циља 1: Јачање конкурентности пољопривреде, треба да истакне значај осталих природних ресурса (поред обрадивог пољопривредног земљишта) који се налазе на територији општине, а то су, пре свега обновљиви извори енергије, и то: биомаса, биогаз, геотермална енергија, сунчева енергија, енергија ветра и у мањем обиму хидроенергија. Обзиром да припада пољопривредном подручју, да су истражене геотермалне бушотине, постоје предуслови за коришћење ових потенцијала као извора обновљиве енергије мањих капацитета за производњу топлотне енергије за потребе пољопривредне производње. Ипак, акценат ће се ставити на производњу електричне енергије у биолекетранама, за које постоји сировинска база у пољопривреди и сточарству, а и функционише и први позитивни пример у Честерегу.

Поред основних индикатора на нивоу приоритетног циља, за ову меру ће се разрадити и посебни индикатори, о којима ће општина водити бригу (нпр. произведена топлота из ОИЕ, произведена електрична енергија из ОИЕ, и др.).

Одговорни субјекат: Општина Житиште – Одељење за привреду, урбанизам, путну привреду, стамбене и комуналне послове и заштиту животне средине

Временски рок за реализацију: до 2030. год.

Извори финансирања: Општина Житиште, Министарство пољопривреде, Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство

Процењена вредност: 5.000.000 РСД

• **Мера 1.5: Развој пољопривредне инфраструктуре**

Овако дефинисана мера у оквиру постављеног приоритетног циља 1: Јачање конкурентности пољопривреде, треба да стави акценат на инфраструктурне предуслове за динамичнији развој пољопривреде, као већинске делатности у општини. У оквиру ове мере фокус ће бити на рехабилитацији атарских путева и отресишта и на изградњи и одржавању двонаменских канала.

Поред основних индикатора на нивоу приоритетног циља, за ову меру ће се разрадити и посебни индикатори, о којима ће Општина водити бригу (нпр. дужина изграђених атарских путева и др.).

Одговорни субјекат: Општина Житиште – Одељење за привреду, урбанизам, путну привреду, стамбене и комуналне послове и заштиту животне средине

Временски рок за реализацију: до 2030. год.

Извори финансирања: Општина Житиште, Министарство пољопривреде, Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство

Процењена вредност: 150.000.000 РСД

6.2.2. Приоритетни циљ 2: Унапређење животног стандарда и квалитета живота

Овим Планом развоја предвиђено је да се **Унапређење животног стандарда и квалитета живота у руралним срединама**, дефинисана као приоритетни циљ 2, оствари реализацијом мера описаних у наставку.

• **Мера 2.1: Оснаживање сектора МСП и предузетништва**

Овако дефинисана мера у оквиру постављеног приоритетног циља 2: Унапређење животног стандарда и квалитета живота, треба да подстакне предузетничке склоности становника општине. У том смислу, акценат ће се ставити на едукацију, информисање и промоцију постојећих и будућих предузетника, а нарочито код млађе популације. Као пожељни сектори у којима се види развој МСПП су они који се наслањају на пољопривреду као сировинску базу за прераду у прехранбене производе, али и све оне предузетничке иницијативе које би биле у сфери старих и других заната. У оквиру ове мере посебна пажња ће се посветити и тзв. женском предузетништву, као окосници сеоског домаћинства. Такође, пружиће се подршка при новом запошљавању, јавном и волонтерском раду, као и развоју и опремању радних зона у којима ће се сместити прерађивачки капацитети за МСПП.

Поред основних индикатора на нивоу приоритетног циља, за ову меру ће се разрадити и посебни индикатори, о којима ће општина водити бригу (нпр. број новооснованих „женских“ МСПП, број МСПП уопште и др.).

Одговорни субјекат: Општина Житиште – Одељење за привреду, урбанизам, путну привреду, стамбене и комуналне послове и заштиту животне средине

Временски рок за реализацију: до 2030. год.

Извори финансирања: Општина Житиште, Развојна агенција Србије, Национална служба за запошљавање, Министарство привреде, Покрајински секретаријат за привреду и

Процењена вредност: туризам
35.000.000 РСД

• Мера 2.2: Јачање туристичких потенцијала

Овако дефинисана мера у оквиру постављеног приоритетног циља 2: Унапређење животног стандарда и квалитета живота, треба да подстакне ваалоризацију туристичких потенцијала општине. У том смислу, акценат ће се ставити на: Заштиту, очување као и туристичку валоризацију природне и културне баштине; Улагања у даљи развој одређених видова туризма: спортско-рекреативни, риболовни, ловни, културно-манifestациони и екотуризам и туристичке сигнализације са обавештењима о најзначајнијим туристичким локалитетима.

Поред основних индикатора на нивоу приоритетног циља, за ову меру ће се разрадити и посебни индикатори, о којима ће општина водити бригу (нпр. број категоризованих и некатегоризованих лежајева, број ноћења домаћих и страних туриста и др.).

Одговорни субјекат: Општина Житиште – Одељење за привреду, урбанизам, путну привреду, стамбене и комуналне послове и заштиту животне средине
Временски рок за реализацију: до 2030. год.
Извори финансирања: Општина Житиште, Развојна агенција Србије, Национална служба за запошљавање, Министарство привреде, Покрајински секретаријат за привреду и туризам
Процењена вредност: 10.000.000 РСД

• Мера 2.3: Модернизација и подизање квалитета у друштвеним делатностима

Овако дефинисана мера у оквиру постављеног приоритетног циља 2: Унапређење животног стандарда и квалитета живота, треба да истакне значај друштвених делатности становника општине у њиховом свакодневном животу. Обзиром на широк спектар активности у оквиру друштвене делатности, општина ће се у овој области, а у оквирима својих надлежности посветити: Изградњи објеката у оквиру социјалне заштите, дечијих установа у свим насељима општине осим самог Житишта; Изградња објеката културе: библиотеке, дома културе, музеја; Изградња отворених, уређених спортско-рекреативних простора мултинаменског карактера. Као посебан сегмент којем ће се посветити пажња у оквиру овако широко дефинисане мере биће активности у вези са организовањем културних манифестација посвећених промоцији мултикултуралности општине.

Поред основних индикатора на нивоу приоритетног циља, за ову меру ће се разрадити и посебни индикатори, о којима ће општина водити бригу (нпр. број манифестација посвећених промоцији мултикултуралности, број посетилаца на тим манифестацијама, број корисника разних облика социјалне помоћи, опредељена наменска буџетска средства за социјалну помоћ и др.).

Одговорни субјекат: Општина Житиште – Одељење за привреду, урбанизам, путну привреду, стамбене и комуналне послове и заштиту животне средине
Временски рок за реализацију: до 2030. год.

<i>Извори финансирања:</i>	Општина Житиште, Развојна агенција Србије, Национална служба за запошљавање, Министарство привреде, Покрајински секретаријат за привреду и туризам, Управа за капитална улагања
<i>Процењена вредност:</i>	50.000.000 РСД

• **Мера 2.4: Изградња нове и одржавање постојеће инфраструктуре**

Овако дефинисана мера у оквиру постављеног приоритетног циља 2: Унапређење животног стандарда и квалитета живота, треба да апострофира бригу локалне самоуправе о инфраструктурним предусловима за пристојан живот својих становника. Просторним планом Општине дефинисани су најзначајнији инфраструктурни захвати, као што су: а) Саобраћајна инфраструктура (Реконструкција постојећих и изградња планираних општинских путева; Изградња и реконструкција капацитета саобраћајне инфраструктуре у оквиру пловног пута канала Бегеј; б) Водопривредна инфраструктура (Изградња фабрике воде у Житишту; Реконструкција водозавода и дотрајале мреже у појединим насељима у циљу смањења губитака и изградња неопходног броја бунара; Побољшање квалитета воде за пиће; Изградња канализације и пречистача отпадних вода у насељима општине Житиште; Квалитетније и свеобухватније одржавање постојећих водопривредних објеката; Изградња дренажних система и система за наводњавање); в) „Рурална инфраструктура“: Изградња и одржавање постојеће инфраструктуре, у маниру „доброг домаћина“ (нарочито у делу као што је улично осветљење, пешачке стазе, зелена пијаца и др.).

Поред основних индикатора на нивоу приоритетног циља, за ову меру ће се разрадити и посебни индикатори, о којима ће општина водити бригу (нпр. км изграђених и реконструисаних путева, дужина новоизграђених пешачких стаза, број уређених паркинг места, површина под зеленим површинама (вртови, паркови), параметри уличног осветљења, отворене/затворене пијаце и др.).

<i>Одговорни субјекат:</i>	Општина Житиште – Одељење за привреду, урбанизам, путну привреду, стамбене и комуналне послове и заштиту животне средине
<i>Временски рок за реализацију:</i>	до 2030. год.
<i>Извори финансирања:</i>	Општина Житиште, Развојна агенција Србије, Национална служба за запошљавање, Министарство привреде, Покрајински секретаријат за привреду и туризам, Управа за капитална улагања
<i>Процењена вредност:</i>	600.000.000 РСД

• **Мера 2.5: Уређење животне средине**

Овако дефинисана мера у оквиру постављеног приоритетног циља 2: Унапређење животног стандарда и квалитета живота, треба да акцентира бригу коју општина посвећује стању животне средине. Уопштено говорећи, фокус ће се ставити на санирање постојећег стања у циљу заштите животне средине, а што подразумева између осталог и: Формирање катастра извора загађивања на територији општине и успостављање мониторинг система за праћење квалитета ваздуха, воде и земљишта, као и мониторинга буке; Уређење несанитарних сметлишта комуналног

и другог отпада и сточног гробља, као и осталих деградираних површина; Укључивање општине у систем регионалног депоновања комуналног отпада; адекватно управљање свим врстама отпада и др.).

Поред основних индикатора на нивоу приоритетног циља, за ову меру ће се разрадити и посебни индикатори, о којима ће општина водити бригу (нпр. показатељи квалитета воде, ваздуха и земљишта, и нивоа буке, број и површине под сметлиштима, Градски отпад по врсти одлагања, Напуштено и загађено земљиште, Рециклирани отпад по врстама, Потрошња различитих врста енергената, др.).

Одговорни субјекат: Општина Житиште – Одељење за привреду, урбанизам, путну привреду, стамбене и комуналне послове и заштиту животне средине, ЈКСП Екос

Временски рок за реализацију: до 2030. год.

Извори финансирања: Општина Житиште, Развојна агенција Србије, Национална служба за запошљавање, Министарство заштите животне средине, Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине

Процењена вредност: 40.000.000 РСД

6.2.3. Приоритетни циљ 3: Ублажавање тренда депопулације Општине

Овим Планом развоја предвиђено је да се **Ублажавање тренда депопулације општине** дефинисана као приоритетни циљ 3, оствари реализацијом мера описаних у наставку.

• Мера 3.1: Подршка младим брачним паровима

Овако дефинисана мера у оквиру постављеног приоритетног циља 3: Ублажавање тренда депопулације општине, треба да допринесе уклањању препрека за започињање заједничког живота младих људи, у настојању да се нова породица прошири. У ранијем периоду већ су постојале различите иницијативе које су таргетирале ову проблематику, као што су:

- Конкурс за биомедицински потпомогнуту оплодњу, за који је заинтересованост била јако мала, од 4 пријаве само 1 је испуњавала услове, тако да тај конкурс није „заживео“
- Конкурс за доделу бесповратних средстава за куповину сеоске куће (тренутно се спроводи конкурс преко Министарства и Покрајинског секретаријата где је Општина искључиво само подршка у смислу документације)

Поред основних индикатора на нивоу приоритетног циља, за ову меру ће се разрадити и посебни индикатори, о којима ће општина водити бригу (нпр. издвојена буџетска средства по брачном пару и по броју деце, број нових бракова, број разведених бракова и др.).

Одговорни субјекат: Општина Житиште – Одељење за привреду, урбанизам, путну привреду, стамбене и комуналне послове и заштиту животне средине, Одељење за друштвене делатности

Временски рок за до 2030. год.

реализацију:

Извори

финансирања:

Процењена

вредност:

Општина Житиште, Министарство за бригу о селу, Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова

5.000.000 РСД

• **Мера 3.2: Успостављање механизма за задржавање и привлачење младих и образованих људи**

Овако дефинисана мера у оквиру постављеног приоритетног циља 3: Ублажавање тренда депопулације општине, треба да допринесе повећању атрактивности пштине као места за живот својих малдих и образованих, уз амбицију за привлачењем исте категорије грађанства из других средина. У оквиру ове мере, пажња ће се усмерити на: креирање подстицаја/стипендија за студенте са територије општине, успостављање летње стручне праксе за студенте са територије општине уз демонстрацију принципа – отворене локалне самоуправе, идентификацију дефицитарних занимања и подршка за младе и образоване који би се населили у пштини, и др.

Поред основних индикатора на нивоу приоритетног циља, за ову меру ће се разрадити и посебни индикатори, о којима ће општина водити бригу (нпр. издвојена буџетска средства за стипендирање студената, број додељених стипендија, број нових резидената на територији општине и др.).

Одговорни субјекат:

Општина Житиште Одељење за друштвене делатности

Временски рок

за до 2030. год.

реализацију:

Извори финансирања:

Општина Житиште, Развојна агенција Србије, Национална служба за запошљавање

Процењена вредност:

35.000.000 РСД

• **Мера 3.3: Подршка породицама са децом**

Овако дефинисана мера у оквиру постављеног приоритетног циља 3: Ублажавање тренда депопулације општине, треба да допринесе унапређењу општег квалитета живота породица са децом и да омогући усклађивање рада и родитељства. У оквиру ове мере издвајају се средства из буџета Општине за новорођену децу, бесплатан боравак у Предшколској установи, бесплатна ужина у Основним школама, бесплатан превоз за средњошколце. Како је утврђена реална потреба за збрињавањем деце запослених родитеља, у наредном периоду Општина ће одредити део средстава за проширивање капацитета Предшколских установа, чиме ће бити олакшано родитељима да се о детету брину и да буду радно, односно професионално ангажовани.

Одговорни субјекат:

Општина Житиште Одељење за друштвене делатности

Временски рок

за до 2030. год.

реализацију:

Извори финансирања:

Општина Житиште, Развојна агенција Србије, Национална служба за запошљавање

Процењена вредност:

215.000.000 РСД

7. НАЧИН СПРОВОЂЕЊА И НАЧИН ПРАЋЕЊА СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА РАЗВОЈА

Полазна основа за начин спровођења и начин праћења спровођења овог Плана развоја су идентификовани институционални оквир и постављени приоритетни циљеви и мере са њиховим индикаторима.

1. Спровођење и праћење спровођења Плана развоја

Институционални оквир у којем ће се дефинисати начин спровођења и начин праћења спровођења Плана развоја, у основи се састоји од:

- Скупштине општине Житиште
- Општинског већа
- Координационог тима за спровођење и праћење спровођења Плана развоја
- Лица са посебним задужењима

Скупштина општине Житиште је, на основу својих овлашћења, најпре донела Одлуку о изради Плана развоја општине Житиште за период 2022-2030. год. и у складу са њима је донела одлуку и о прихватању коначног текста истог. Узимајући ово у обзир, у надлежности Скупштине ће бити и евентуална одлука о ревизији Плана развоја, а у складу са будућим извештајима и предлозима Општинског већа.

Општинско веће, на челу са Председником Општине Житиште ће на основу будућих предлога извештаја о учинцима спровођења Плана развоја, разматрати динамику и ефекте мера дефинисаних у овом документу. На основу тога ће се доносити предлог за евентуалну корекцију, односно ревизију Плана развоја, који ће разматрати Скупштина општине. Општинско веће ће за спровођење и праћење спровођења Плана развоја именовати координациони тим, из реда запослених у Општини. Поред Координатора, Општинско веће, за потребе спровођења и праћења спровођења Плана развоја, може именовати и друга лица са посебним задацима.

Координациони тим за спровођење и праћење спровођења Плана развоја ће перманентно водити бригу о спровођењу Плана развоја и пратити његово спровођење, нарочито на нивоу постављених индикатора. У складу са овим, припремаће годишње предлоге извештаја о учинцима спровођења Плана развоја, у којима ће између осталог и давати конкретне предлоге за остваривање постављених циљева у овом документу.

У складу са обимом задужења Координационог тима, Општинско веће може именовати и **друга лица са посебним задацима** на спровођењу и праћењу спровођења Плана развоја. Ова лица ће бити ангажована на задацима у вези са постављеним индикаторима, као и у вези са осталим параметрима дефинисаним у овом документу.

Оквирни план спровођења овог Плана развоја приказан је по годинама, за период од 2022. до 2030. године, и дат је посредством следеће табеле.

Табела 7.1: Оквирни план спровођења Плана развоја

Година	Активност(и)	Одговорност
2022.	<ul style="list-style-type: none"> Усвајање Плана развоја Реализација мера Годишњи извештај о спровођењу Плана развоја 	<ul style="list-style-type: none"> Скупштина општине Одговорни субјекат Координациони тим, Општинско веће
2023.	<ul style="list-style-type: none"> Реализација мера Годишњи извештај о спровођењу Плана развоја 	<ul style="list-style-type: none"> Одговорни субјекат Координациони тим, Општинско веће
2024.	<ul style="list-style-type: none"> Реализација мера Годишњи извештај о спровођењу Плана развоја 	<ul style="list-style-type: none"> Одговорни субјекат Координациони тим, Општинско веће
2025.	<ul style="list-style-type: none"> Реализација мера Утврђен Предлог извештаја о учинцима спровођења Плана развоја Ажурирање индикатора (опционо) Доношење одлуке о ревизији Плана развоја (опционо) 	<ul style="list-style-type: none"> Одговорни субјекат Координациони тим, Општинско веће Општинско веће Скупштина општине
2026.	<ul style="list-style-type: none"> Ревизија плана развоја (опционо) Реализација мера Годишњи извештај о спровођењу Плана развоја 	<ul style="list-style-type: none"> Координациони тим Одговорни субјекат Координациони тим, Општинско веће
2027.	<ul style="list-style-type: none"> Реализација мера Годишњи извештај о спровођењу Плана развоја 	<ul style="list-style-type: none"> Одговорни субјекат Координациони тим, Општинско веће
2028.	<ul style="list-style-type: none"> Реализација мера Утврђен Предлог извештаја о учинцима спровођења Плана развоја Ажурирање индикатора (опционо) Доношење одлуке о ревизији Плана развоја (опционо) 	<ul style="list-style-type: none"> Одговорни субјекат Координациони тим, Општинско веће Општинско веће Скупштина општине
2029.	<ul style="list-style-type: none"> Ревизија плана развоја (опционо) Реализација мера Годишњи извештај о спровођењу Плана развоја 	<ul style="list-style-type: none"> Координациони тим Одговорни субјекат Координациони тим, Општинско веће
2030.	<ul style="list-style-type: none"> Реализација мера Усвојен финални извештај о спроведеном Плану развоја Покретање поступка за израду новог развојног плана 	<ul style="list-style-type: none"> Одговорни субјекат Скупштина општине

Због динамичног развоја окружења, могуће је да у току спровођења Плана развоја, дође до већих одступања појединих фактора на бази којих су се вршиле оцене, процене и предвиђања. Због ове чињенице предвиђене су спољне оцене успешности спровођења, у 2025. и 2028. години (*mid-term external evaluation*), на основу чијих резултата ће бити предузете потребне корективне мере.

Дефинисани параметри у овом Плану развоја (визија, приоритетни циљеви, мере и индикатори) ће бити основа за израду средњорочних планова, као и докумената јавних политика које ће Општина израдити у наредном периоду.

Најзначајнији финансијски извори за спровођење стратегије су: буџет Општине, буџет АП Војводине, буџет Републике Србије, ЕУ фондови, билатерални донатори, као и међународне финансијске институције, а све у складу са буџетским ограничењима.

Као највећи ризик за спровођење овог Плана развоја идентификован је недостатак сопствених финансијских средстава. Предвиђено је да се овај ризик ублажи што већим коришћењем донаторских средстава. Поред недостатка финансијских средстава, идентификовани су и ризици попут губитка одређених надлежности Општине, прописане неким евентуалним будућим правним актима, затим недовољна стручност и координација међу актерима укљученим у спровођење Плана развоја, те утицај екстерних фактора попут пролонгирања постојеће или избијање неке нове пандемије, али и економске кризе изазване растом цена енергената, као и последичном инфлацијом, због сукоба на истоку Европе.

2. Извештавање о постигнутим резултатима и начину њихове верификације

Сваки плански документ подразумева његово адекватно праћење и вредновање постигнутих резултата. Ово се документује у посебним извештајима који ће се израђивати и усвајати у току планског периода.

Да би се овај План развоја могао адекватно пратити, неопходно је било поставити сет индикатора (показатеља) за сваки приоритетни циљ, на основу којих ће се мерити успешност спровођења дефинисаних мера у оквиру сваког приоритетног циља. Сви наведени показатељи имају постављене две вредности, и то почетну (за временски последњи доступан податак) и циљану, односно жељену (вредност која се жели остварити реализацијом мера дефинисаним за сваки приоритетни циљ посебно. Накнадним поређењем почетне и остварене вредности доћи ће се до закључка да ли, и у ком интензитету, предложене мере доприносе „поправљању“ конкретног показатеља. Уколико је очитана вредност неког од показатеља у референтној години далеко испод циљне вредности, односно уколико је очигледно да се не може достићи у планском периоду, Општина ће одлучити да ли је довољно да се изврши његово ажурирање или је сврсисходније извршити ревизију целокупног Плана развоја.

Сви извештаји у вези спровођења и вредновања спровођења Плана развоја ће бити са фокусом на постављеним индикаторима, као и на финансијским средствима неопходним за реализацију прописаних мера.

У основи се разликују два извештаја који ће се припремати и разматрати у процесу праћења и вредновања праћења овог документа, и то су: Годишњи извештај о спровођењу Плана развоја и Извештај о учинцима спровођења Плана развоја. **Годишњи извештај** о спровођењу Плана развоја припрема се у поступку прописаном за израду извештаја о спровођењу средњорочног плана и објављује се

на интернет страници Општине. Извештај о учинцима спровођења Плана развоја утврђује Општинско веће, истеком сваке треће календарске године, који се подноси Скупштини општине на усвајање, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока и такође се објављује на интернет страници Општине.

***

Укупно предвиђена финансијска средства за реализацију мера из овог Плана развоја су грубо процењена на 1,385 мил. РСД, односно на 11,542 мил. ЕУР.

ПРИЛОГ: Лична карта локалне заједнице

Општина ЖИТИШТЕ					
Општина Житиште се налази у АП Војводини и једна је од 5 локалних самоуправа средњобанатског округа. На југу и југоистоку се граничи са сечањском, на западу и северозападу са зрењанинском, на северозападу са кикиндском, на северу са општином Нова Црња, док се на истоку граничи са ЕУ, односно Румунијом, са којом постоји малогранични прелаз у Међи. Седиште општине од 1960. године је Житиште. Сачињавају је 12 насеља.					
Адреса општине: Цара Душана 15, 23210 Житиште					
Телефон: 023/3821-050, факс: 023/3 821-306					
Електронска пошта: opstina.zitiste@gmail.com					
Веб адреса: www.zitiste.org					
Популација (попис из 2011. год.):	Број становника	Национални састав			Насељена места
	16.841	Срби: око 62% Мађари: око 20% Румуни: око 8,4% Роми: око 5% Остало: око 4,6%			12 насеља: Банатски Двор, Банатско Вишњићево, Банатско Карађорђево, Житиште, Међа, Нови Итебеј, Равни Тополовац, Српски Итебеј, Торак, Торда, Хетин и Честерег
Процењен број становника (последњи податак)	14.693 (2020. год.)				
Будет Општине (у РСД):	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
	683	917	832	715	731
Величина општине:	Територија			Густина насељености	
	525 км ²			28 становника/км ²	
Важећа стратешка/планска документа:	1. Секторски план Руралног развоја Општине Житиште за период 2012-2022. 2. Просторни план општине Житиште (из 2011. г.) 3. . План јавног здравља општине Житиште за период 2020-2027.				
Инфраструктура:	Кроз општину пролази државни пут I Б реда Зрењанин – државна граница са Румунијом (Српска Црња), који спаја Зрењанин и Темишвар, односно преко Новог Сада, Румунију са Хрватском. Изграђена је мелиоративна каналска мрежа (око 120 km), која функционише у склопу хидросистема ДТД. На територији општине изграђени су гасоводи високог притиска и гасоводи средњег притиска. Поред гасовода постоје и гасоводни објекти и то: Подземно складиште гаса "Банатски Двор", ГМРС и МРС. Дистрибутивна гасна мрежа је укупне дужине 269.560 m, са 4.509 прикључака у свим насељима општине осим Хетина.				
Најзначајнији пројекти из претходног планског периода:	Назив	Оквирна вредност		Извори финансирања	
	1. Прекогранична сарадња са Републиком Румунијом: Geros, CBDO и	743 хиљ. ЕУР		ЕУ, ЛС, Влада АПВ	

	4 Traditions		
	2. Реконструкција водовodne мреже у насељима општине	277 мил. РСД	Влада АПВ, ЛС
	3. Изградња канализационе мреже са пречистачем у Житишту	482 мил. РСД	ЛС, Влада РС
	4. Реконструкција и санација домова културе у свим насељима општине	109 мил. РСД	ЛС, Влада АПВ, Влада РС
Братске општине/градови:	Косјерић/Србија; Борово/Хрватска; Сакалаз/Румунија; Думбровица/Румунија		

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА
РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ, МЕЂУРЕГИОНАЛНУ
САРАДЊУ И ЛОКАЛНУ САМОУПРАВУ

Израду овог документа суфинансирао је Покрајински секретаријат за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу АП Војводине

На основу члана 32. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Србије“ број 129/07, 83/2014 , 101/2016 и 47/2018) , члана 42. Статута општине Житиште - пречишћен текст („Службени лист Општине Житиште“ број 10/2019) Скупштина општине Житиште је на својој седници одржаној дана 29. марта 2022. године донела следећу

ОДЛУКУ

I

У Општини Житиште усваја се и доноси Локални акциони План за једнакост жена и мушкараца за период од 2022-2024.

Локални акциони План за једнакост жена и мушкараца за период од 2022-2024 објавити на званичној интернет страници СО Житиште.

ЛАП за једнакост жена и мушкараца за период од 2022-2024 објавити у Службеном листу Општине Житиште.

II

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања. Одлуку објавити у „Службеном листу општине Житиште“ и на званичној интернет страници СО Житиште.

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Општина Житиште
Скупштина општине
Број: I-020- 6/2022
Дана: 29. марта 2022.
Ж и т и ш т е

Председница
Скупштине Општине Житиште

Ивана Петрић с.р.

Садржај

Увод	2
Полазне основе	
Међународни нормативно - правни оквир	
Домаћи нормативно – правни оквир	3
Процес израде Акционог плана за равноправност Општине Житиште	
Садржај Локалног Акционог плана за равноправност Општине Житиште	5
Анализа стања	
Социо – демографске карактеристике Општине Житиште	6
Стање на тржишту рада Општине Житиште	11
Родно засновано насиље	13
Политичко оснаживање жена	22
Туризам, спорт и рекреација	26
Образовање	28
Здравствена заштита	30
Табеларни приказ циљева и активности Локалног Акционог плана Општине Житиште...	33
Праћење и евалуација Локалног Акционог плана	43

Увод

Комисија за родну равноправност СО Житиште образована је 25.02.2005. године. Одлуком СО Житиште, са циљем стварања родне свести, спровођења принципа равноправности полова, развоја и унапређења политике једнаких могућности и праћења стања у домену родне равноправности на територији општине Житиште.

Циљеви комисије су: стварање родне свести, спровођење принципа равноправности полова, развој и унапређење политике једнаких могућности, праћење стања у домену родне равноправности на територији општине Житиште. Задаци комисије су: афирмација идеје родне равноправности, стандарда и механизма; праћење положаја оба пола, посебно жена; сарадња са НВО у области равноправности полова; повезивање и сарадња са другим комисија и лицима за родну равноправност при локалним самоуправа; учествовање у различитим кампањама и акцијама; сарадња на пројектима из области социјалне заштите; популаризација толеранције – мултиетницизма, мултиконфесионализма и свих облика различитости; пружање помоћи при раду женских група, подршка женским иницијативама; подношење предлога и иницијатива, учествовање у припреми одлука и изради извештаја; едукација; сарадња са медијима; усавршавање чланова комисије (семинари, литература).

Неки од резултата успешности Комисије за родну равноправност су: организовање округлих столова и трибина повећање свести жена о предузетништву и предузетничкој култури и положају жена у руралним срединама; едукација запослених и функционера у локалној самоуправи у сарадњи са заводом за равноправност полова; пример најбоље праксе сталне конференције градова и општина у домену родне равноправности; доношење одлуке о равноправности полова.

Након усвајања Одлуке о потписивању Европске повеље за родну равноправност на локалном нивоу на седници СО Житиште, створили су се предуслови да председник 9. Маја 2015. године потпише Европску повељу за родну равноправност на локалном нивоу. Овим чином општина Житиште се јасно определила и указала на важност родне перспективе као саставног дела сваког сегмента рада и развоја општине Житиште.

Полазне основе

Међународни и домаћи нормативно – правни оквир чело родне равноправности и недискриминације је једно од темељних људских права и једно од темељних вредности демократског друштва.

Република Србија је ратификовала међународне инструменте који гарантују родну равноправност и који се непосредно примењују, то су Међународни пакт о грађанским и политичким правима и Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода. Република Србија је такође потписница више међународних докумената који гарантују равноправност жена и мушкараца на свим нивоима, од којих су најважнији документни Уједињених Нација (Општа декларација о правима човека, Конвенција о елиминасњу свих облика дискриминације жена – CEDAW), Савета Европе (Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, Европска социјална повеља и конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици) и Европске уније (Повеља Европске уније о основним правима). Као потписница ових докумената Србија се обавезала да одређеним мерама и активностима допринесе побољшању положаја жена и унапређењу родне равноправности.

Од међународних докумената битно је поменути и Пекиншку декларацију и Платформу за акцију као документ представља најширу политичку основу за креирање политика, стратегија и планова за остваривање родне равноправности. Овај документ предвиђа велики број мера и активности за унапређење положаја жена, које су артикулисане кроз 12 стратешких области. Овај документ не обавезује само државу него и друге актере и пружа препоруке за деловање на свим нивоима.

Поред међународних докумената постоје и релевантни домаћи закони и политике значајне за равноправност полова на локалном нивоу и то су: Устав Републике Србије, Закон о равноправности полова, Закон о забрани дискриминације, Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређивање равноправности између полова 2009 – 2015, Акциони план за спровођење стратегије за побољшање положаја жена и унапређивање равноправности између полова 2010 - 2015.

-Устав Републике Србије гарантује једнакост мушкараца и жена и државну политику једнаких могућности („Сл. Гласник РС", бр.98/2006 , чл. 15. Устава)

- Закон о родној равноправности, подразумева једнака права, одговорности и могућности, равномерно учешће и уравнотежену заступљеност жена и мушкараца у свим областима друштвеног живота, једнаке могућности за остваривање права и слобода, коришћење личних знања и способности за лични развој и развој друштва, једнаке могућности и права у приступу робама и услугама, као и остваривање једнаке користи од резултата рада, уз уважавање биолошких, друштвених и културолошки формираних разлика између мушкараца и жена и различитих интереса, потреба и

приоритета жена и мушкараца приликом доношења јавних и других политика и одлучивања о правима, обавезама и на закону заснованим одредбама, као и уставним одредбама („Сл. Гласник РС" ,бр.52/2021, - члан 3.)

- **Закон о забрани дискриминације** („Сл. Гласник РС", бр.22/2009 и 5/2021)

- **Национална стратегија за родну равноправност за период 2016 – 2020.године** („Сл. гласник РС",бр.4/2016), предвиђа шест главних циљева: а)повећање учешћа жена у процесима одлучивања и остваривање равноправне заступљености; б)побољшање економског положаја жена и остваривање равноправности у области економске партиципације; ц) остваривање равноправности у образовању, д) побољшање здравља жена и унапређивање равноправности полова у здравственој политици; е) превенцију и сузбијање насиља над женама и унапређење заштите жртава насиља; ф) уклањање родних стереотипа у медијима и промоцију равноправности полова.

У акционом плану за спровођење Националне стратегије локалне самоуправе су означене као носиоци активности и препоручене су активности које треба да спроводе и мере које треба да предузимају у оквиру шест области које обухвата Стратегија и НАП. У области одлучивања, локалне самоуправе су дужне да обезбеде поштовање заступљености од најмање 40% мање заступљеног пола (жена) у представничким телима, позицијама извршне власти, јавних предузећа и установа, али и да спроводе афирмативне мере и улажу напоре за укључивање жена из вишеструко маргинализованих група у процесу доношење одлука.

У оквиру доношење буџета и економског развоја НАП предвиђа родно буџетирање на локалном нивоу и родно осетљиве буџетске линије, као и афирмативне мере на запошљавању жена и подстицању женског предузетништва, у оквиру активности локалних институција. Овим документима су уједно и дефинисане обавезе и могућности локалних самоуправа.

Процес израде ЈАП-а за родну равноправност

Процес израде је базиран на укључености свих актера на локалном нивоу из области родне равноправности, представника локалне самоуправе, удружења грађана који се на неки начин баве питањима родне равноправности, представника образовног, здравственог, културног сектора, као и осталих локалних представника. Можемо рећи да је у самом процесу израде дошло до повезивања различитих, а опет повезаних, сектора локалне власти, што се може сматрати веома значајним у ширем друштвеном смислу.

У процесу израде примењен је пре свега партиципативни метод. Прикупљање података обављено је уз подршку локалних институција, организација и удружења са територије општине Житиште. У сарадњи са представницима радних група извршена је идентификација приоритетних стратешких области. Дефинисани су циљеви и активности у складу са правним оквиром за родну равноправност (Национална стратегија за побољшање положаја жена).

Садржај ЈАП-а за родну равноправност

ЈАП у себи садржи:

1. Анализу стања у областима;
2. Приказ стратешких области и циљева који су дефинисани на основу анализе стања;
3. Табеларни приказ циљева и активности за све 4 стратешке области;
4. Начин, евалуацију и праћење ЈАП.

Основ за анализу стања представљале су области које дефинише Европска повеља за једнакост жена и мушкараца на локалном нивоу, али и стратешке области које дефинише Национална стратегија за побољшање положаја жена.

Стратешке области подељене су у 4 групе и то:

1. Економско оснаживање жена
2. Родно засновано насиље
3. Равноправност у процесу одлучивања у политичком и јавном животу заједнице
4. Родно осетљиво образовање, здравствена заштита, као и туризам, спорт и рекреација

Анализа стања**СОЦИО – ДЕМОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ ЖИТИШТЕ**

Општина Житиште се налази у Средњем Банату, на југу се граничи са зрењанинском, на истоку сечањском, на западу кикиндском и на северу са општином Нова Црња и државном границом према Румунији. Седиште општине од 1960. године је Житиште. Сачињавају је 12 насељених места, Житиште, Банатски Двор, Банатско Вишњићево, Банатско Карађорђево, Торак, Међа, Нови Итебеј, Равни Тополовац, Српски Итебеј, Торда, Хетин и Честерег. У саобраћајном погледу житиштанска општина има веома добар положај, јер кроз њу пролази међународни пут који повезује нашу земљу са Румунијом односно Зрењанин са Темишваром. Ова општина по површини заузима 16. место у Војводини. Површина износи 535 км², што чини 2.44% територије Војводине. Површинске воде кроз средишње делове општине протежу се Бегејским канал (25км) и Стари Бегеј (28км). Бегеј је иначе највећа лева притока Тисе у нашој земљи.

Општи подаци о становништву

Укупан број становника општине Житиште по попису из 2011. године износио је 16.786, што је у односу на 2002. годину пад од 3.613 становника, односно 17,71%.

Како попис становништва није рађен због епидемије КОВИД 19 вируса тренутно се не располаже тачним подацима о броју становника. У табели испод налази се превиђен број становника у општини Житиште за 2021. годину, према републичком заводу за статистику. Ако је веровати прогнози општина је доживела пад од 2093 становника у односу на 2011. годину, односно 12,5 %.

Жене	7267
Мушкарци	7426
Укупно	14693

Становништво по полу (процена становништва за 2020. година)

Према пројекцијама за 2020. године, може се видети да на територији општине Житиште има више жена од мушкараца (Републички завод за статистику).

У млађем животном добу има више мушке популације, међутим, старењем становништва повећава се број жена чији је животни век дужи.

Пол	Мушкарци	Жене	Укупно
0	65	66	131
1-4	288	257	545
5-9	352	314	666
10-14	341	345	686
15-19	421	375	796
20-24	410	393	803
25-29	496	411	907

30-34	536	387	923
35-39	474	362	836
40-44	460	404	864
45-49	504	476	980
50-54	614	571	1185
55-59	606	572	1178
60-64	541	545	1086
65-69	525	507	1032
70-74	349	485	834
75-79	194	347	541
80-84	172	298	470
84 и више година	78	152	230
Укупно	7426	7267	14693

Становништво према полу и старости (процена) (Републички завод за статистику)

Према школској спреми и полу (старо 15 и више година), може се видети да је већи број жена без школске спреме, међутим код вишег и високог образовања предњаче жене.

Пол	Мушкарци	Жене	Укупно
Без школске спреме	122	414	536
Непотпуно основно образовање	1011	1567	2578
Основно образовање	2135	2383	4518
Средње образовање	3440	2528	5968
Више образовање	187	223	410
Високо образовање	247	281	528
Непотпуно	8	13	21
Укупно	7150	7409	14559

Становништво према школској спреми и полу (старо 15 и више година), по попису 2011. (Републички завод за статистику)

Следећи статистички подаци показују економску активност и неактивност становништва. Неједнак положај мушкараца и жена указује на нужност обезбеђивања додатне подршке женама, готово у свим категоријама активног становништва има више мушкараца него жена, исто се може уочити и код података везаних за економски неактивно становништво.

Старост	Пол	Укупно	Економски активни				
			Свега	Обављају занимање	Незапослени		
					Свега	Некада радили	Траже први посао
Испод 15 година	М	1171	-	-	-	-	-
	Ж	1111	-	-	-	-	-

15-19	М	508	104	36	68	4	6
	Ж	565	63	18	45	1	44
20-24	М	574	342	232	110	38	72
	Ж	492	174	98	76	20	56
25-29	М	530	402	315	87	41	46
	Ж	414	209	144	65	27	38
30-49	М	2295	1876	1548	328	233	95
	Ж	2068	1201	913	288	187	101
50-59	М	1373	954	782	172	146	26
	Ж	1221	406	324	82	62	20
60-64	М	528	199	159	40	35	5
	Ж	623	35	28	7	7	-
65 и више	М	1342	87	86	1	1	-
	Ж	2026	10	9	1	1	-

Активно становништво				
Свега	Запослени	Незапослени		
		Свега	Некада радили	Траже први посао
6062	4692	1370	803	567

Економски неактивни							
Старост	Пол	Деца млађа од 15 година	Пензионери	Лица са приходима од имовине	Ученици/студенци (15 и више година)	Лица која обављају само кућне послове у свом домаћинству	Остало
Испод 15 година	М	1171	-	-	-	-	-
	Ж	1111	-	-	-	-	-
15-19	М	-	-	2	324	14	64
	Ж	-	-	-	421	34	47
20-24	М	-	-	4	126	20	82
	Ж	-	-	1	191	89	37
25-29	М	-	-	4	42	31	51
	Ж	-	1	-	41	137	26
30-49	М	-	46	58	4	118	193
	Ж	-	32	13	8	738	76
50-59	М	-	187	48	-	84	100
	Ж	-	278	7	-	472	58
60-64	М	-	202	27	-	40	60

	Ж	-	375	3	-	189	21
65 и више	М	-	1128	29	-	30	68
	Ж	-	1368	47	-	420	181

Неактивно становништво						
Свега	Деца млађа од 15 година	Пензионер	Лица са приходима од имовине	Ученици/ студенти	Домаћице	Остало
10779	2282	3617	243	1157	2416	1064
Укупно						
16841						

Међу запосленим становништвом, као и у претходним статистичким подацима, може се уочити мањи број жена у односу на мушкарце. Да ли су то запослени у правним лицима (привредна друштва, предузећа, установе, задруге и друге организације), приватни предузетници или запослени код приватних предузетника, број запослених жена је мањи. Исто важи и за пољопривредна газдинства, процентуална разлика, између жена и мушкараца, је изразито велика у корист мушкараца.

Регистрована запосленост према полу

	2019		2020		2021	
	Мушко	Женско	Мушко	Женско	Мушко	Женско
		2463	1491	2408	1492	2403
Укупно	3954		3900		3869	

Републички завод за статистику

Број регистрованих пољопривредних газдинстава (2018. година)

Породично пољопривредно газдинство	2718
Правна лица	2
Укупно	2720

Управа за трезор

Број лица и годишњих радних јединица (ГРЈ) радне снаге према полу

	Мушко	Женско	Укупно
Носилац газдинства	2241	605	2846
Члан газдинства	1246	1659	2905
Породична газдинства- стално запослени	65	0	65
Правна лица и предузетници- стално запослени	211	41	252

Републички завод за статистику

Носилац газдинства		
Укупно	Жене	Мушкарци
2891	415	2476

Управници/менаџери на газдинствима (републички завод за статистику)

СТАЊЕ НА ТРЖИШТУ РАДА ОПШТИНЕ ЖИТИШТЕ

Анализа постојеће ситуације у области запошљавања у сарадњи са филијалом Зрењанин. Према подацима НСЗ филијале Зрењанин, испостава Житиште, укупан број незапоселних лица на подручју општине Житиште је 1680 лица од чега су 854 жене. У односу на претходне податке број незапослених је у паду.

Број незапоселних лица према степену стручне спреме и полу на подручју општине Житиште (НСЗ)

Степен стручне спреме	Жене	Мушкрати	Укупно
I-НК	429	464	893
II-ПК	11	7	18
III-КВ	150	176	326
IV	203	145	348
V	2	2	4
VI/1	17	9	26
VI/2	19	8	27
VII/1	22	15	37
VII/2	1	-	1
Укупно	854	826	1680

Број незапослених лица према трајању незапослености на подручју општине Житиште, дужина чекања на запослење (НСЗ)

Дужина чекања	Жене	Мушкарци	Укупно
До 3 месеца	111	101	212
3-6 месеци	37	72	104
6-9 месеци	76	87	163
9-12 месеци	52	39	91
1-2 године	160	154	314
2-3 године	51	68	119
3-5 године	72	63	135
5-8 године	103	73	176
8-10 године	31	27	58
Преко 10 година	93	57	150

Број незапослених лица према годинама старости на подручју општине Житиште (НСЗ)

Године старости	Жене	Мушкарци	Укупно
15 – 19 година	19	28	47
20 – 24 година	37	57	94
25 – 29 година	92	60	152
30 – 34 година	94	61	155
35 – 39 година	102	69	171
40 – 44 година	80	77	157
45 – 49 година	101	97	198
50 – 54 година	102	99	201
55 – 59 година	157	130	287
60 – 65 година	78	140	218

Број привредних друштава

Активних	Новооснованих	Брисаних/угашених
126	3	2

Број предузетника

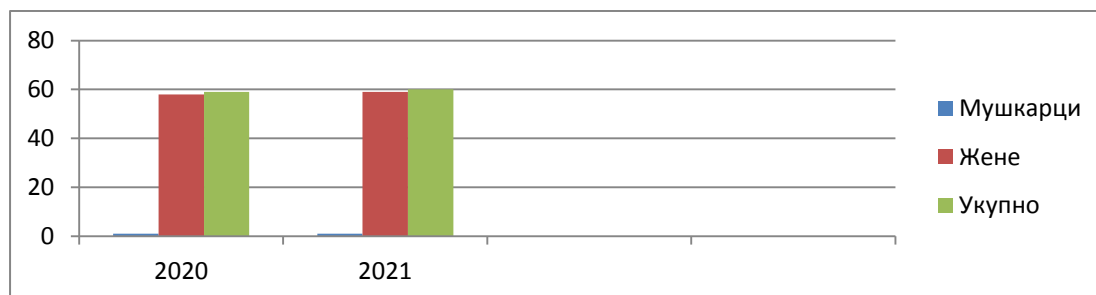
Активних	Новооснованих	Брисаних/угашених
260	29	11

РОДНО ЗАСНОВАНО НАСИЉЕ

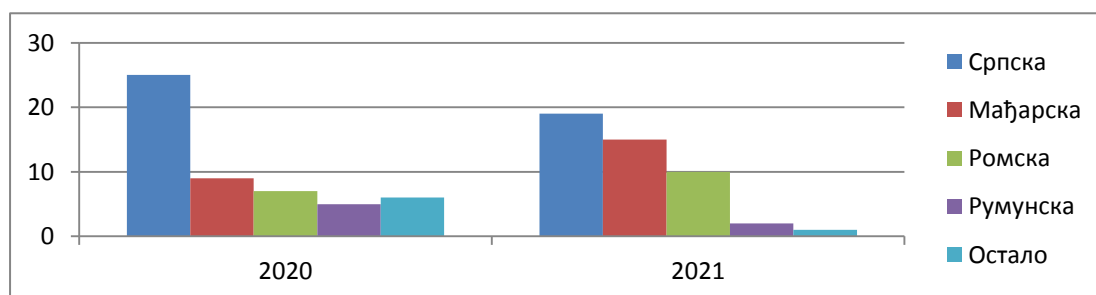
Општина Житиште се издваја као једна од општина која је међу првима основала Комисију за родну равноправност, тела које се бави питањима родне равноправности. Такође, установе Дом здравља Житиште и ОШ Свети Сава, пратећи законе, као и потребе заједнице формирале су тимове за борбу против насиља, који се могу похвалити међусобном сарадњом и подршком од стране Полицијске станице Житиште и Центра за социјални рад. У сарадњи са невладиним организацијама, на територији општине Житиште, активан је и СОС телефон, као вид помоћи жртвама.

Према подацима Центра за социјални рад, за период од 2020. до 2021. год., у општини Житиште за помоћ су се обраћале искључиво жене, међу којима је највећи број Српкиња, а од националних мањина Мађарица. Најугроженије су жене старосне доби од 30 до 50 година, основног и средњег образовног нивоа, незапослене и домаћице. Родно засновано насиље је најзаступљеније у брачним и ванбрачним заједницама, а жртве, пре свега психолошког и физичког насиља, у највећем броју случајева захтевају психолошку и правну помоћ.

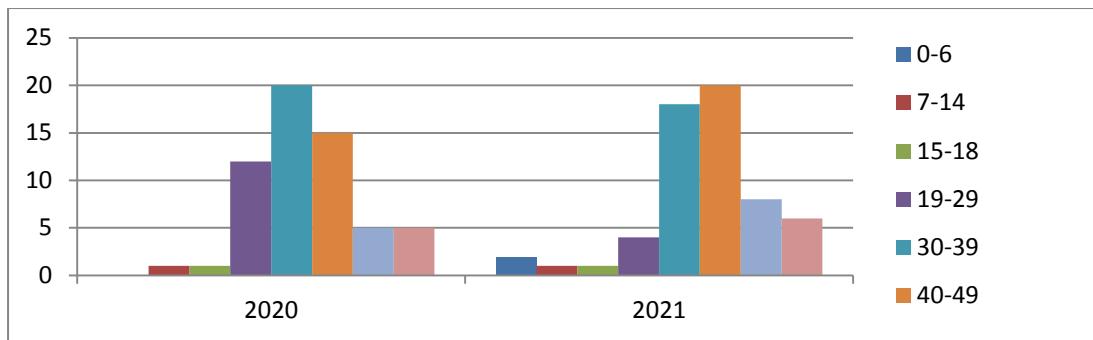
Графикон 1: Однос обраћања жена и мушкараца због насиља у породици

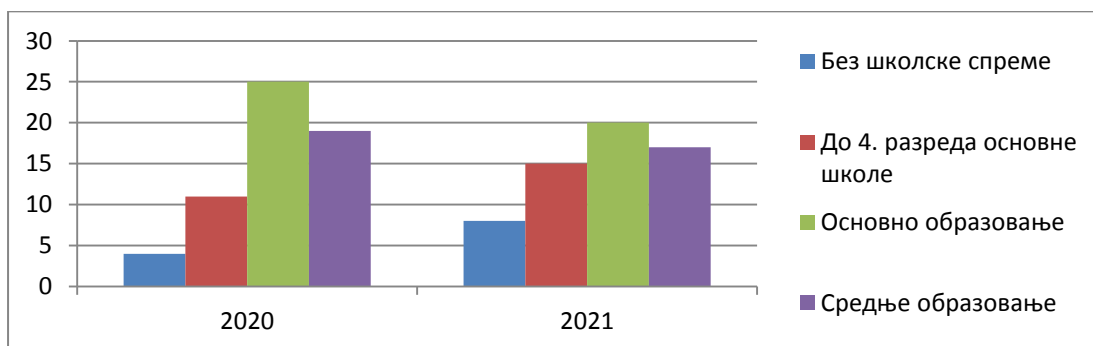
Графикон 2: Националност жртава

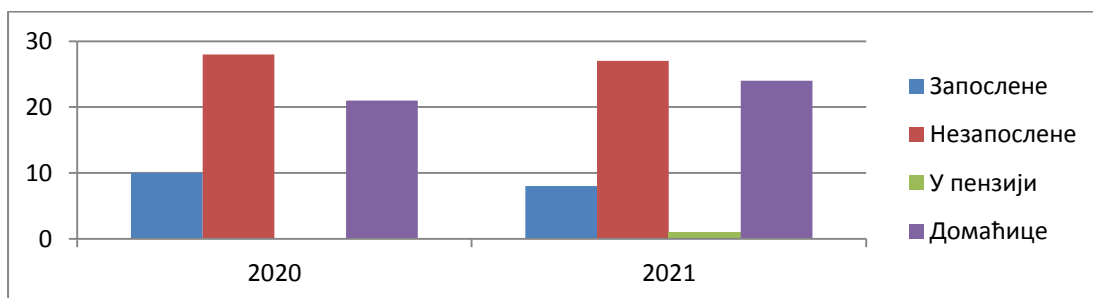
Графикон 3: Старосна структура жртава

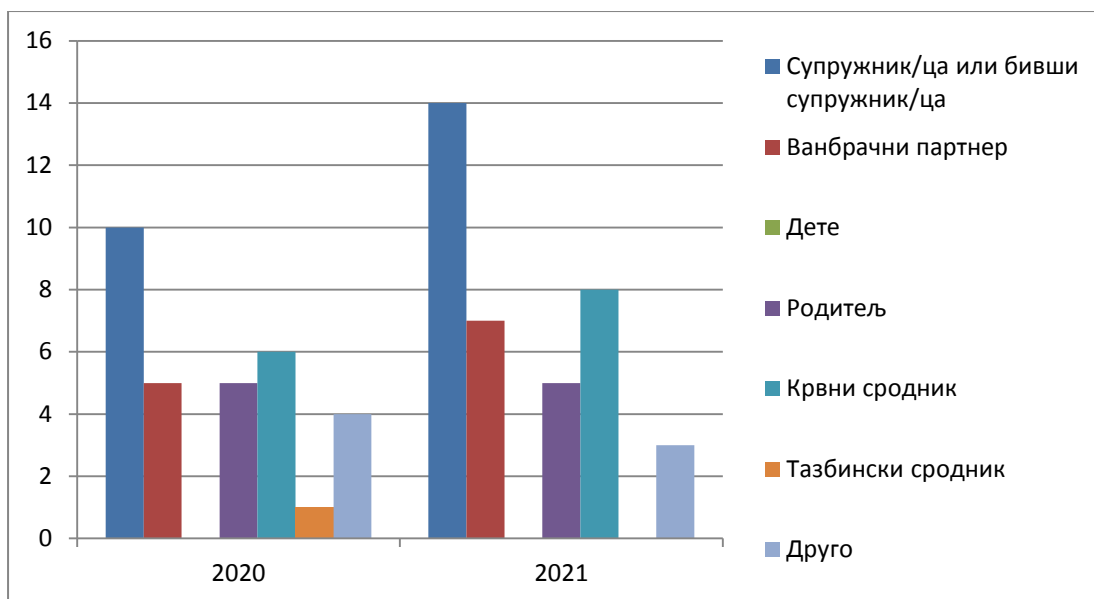
Графикон 4: Образовни ниво жртава

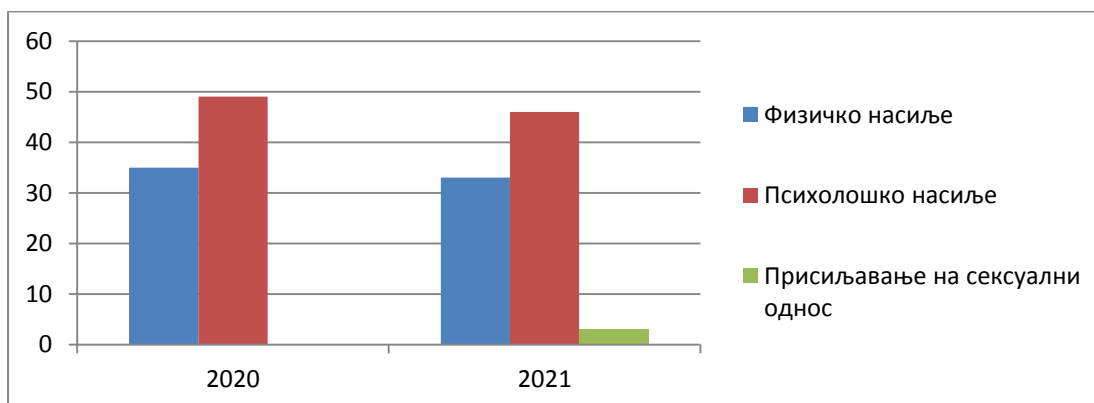
Графикон 5: Радни статус жртава

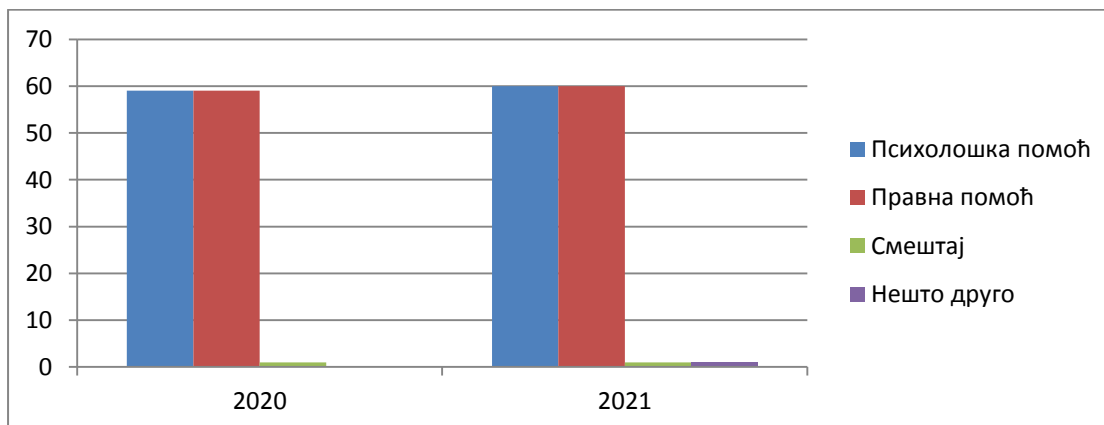
Графикон 6: Природа односа жртве и починиоца

Табела 7: Врсте насиља

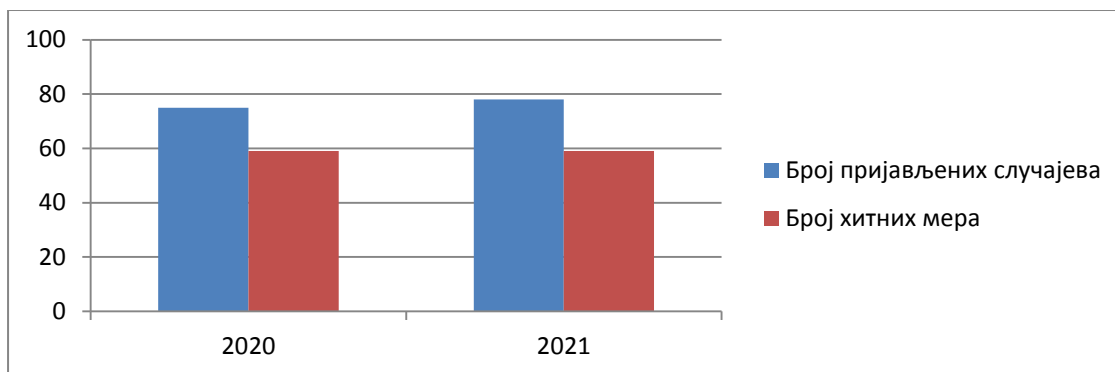

Табела 8: Врсте тражене помоћи

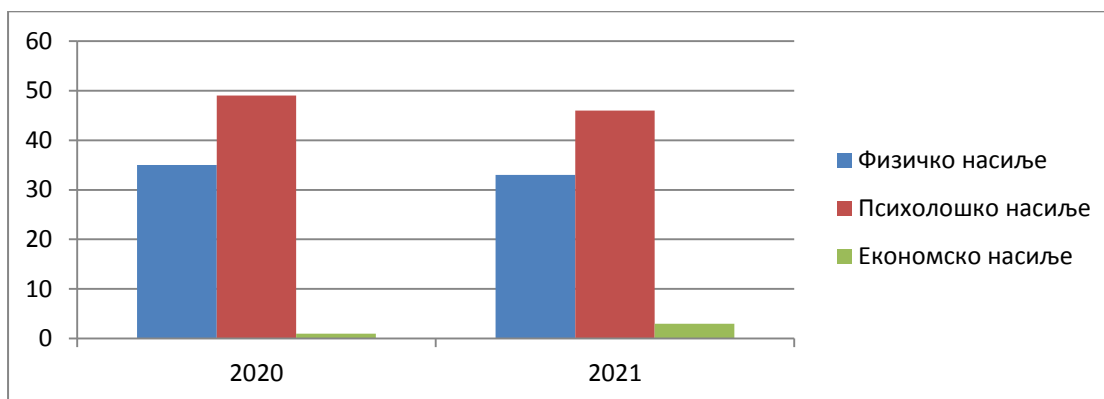

Према подацима Полицијске станице Житиште, за период 2020-2021. год., у општини Житиште приметно је да се насиље креће у бројци као и претходних година, жртве су углавном жене, старосне доби од 18 до 50 година, нижег образовног нивоа, у највећем броју Српкиње и Ромкиње, мада је прошле године било 8 жртава мађарске националности. Као извршиоци насиља, најзаступљенији су мушкарци старости од 20 до 50 година, нижег образовног нивоа, српске и ромске националности. Родно засновано насиље најзаступљеније је у брачним и ванбрачним заједницама.

Табела 1: Број пријављених случајева

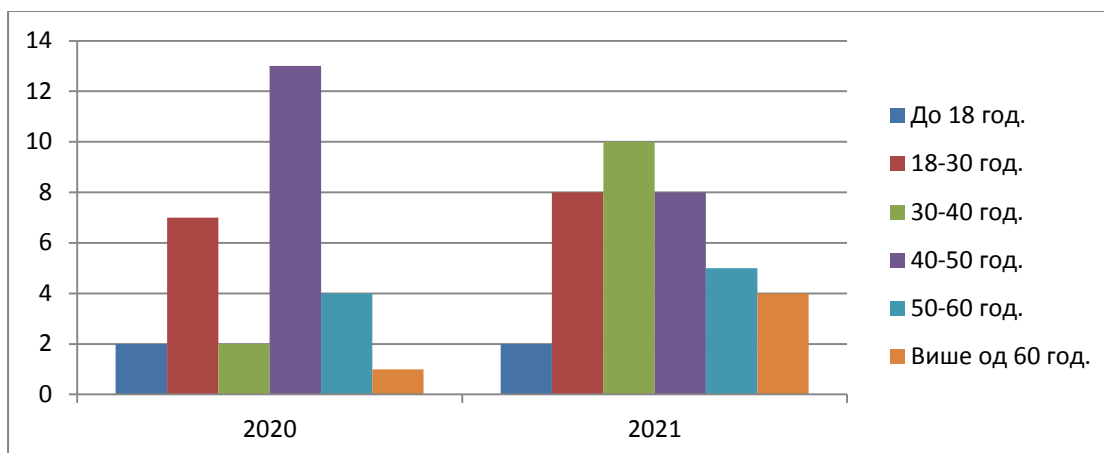

Табела 2: Врсте насиља

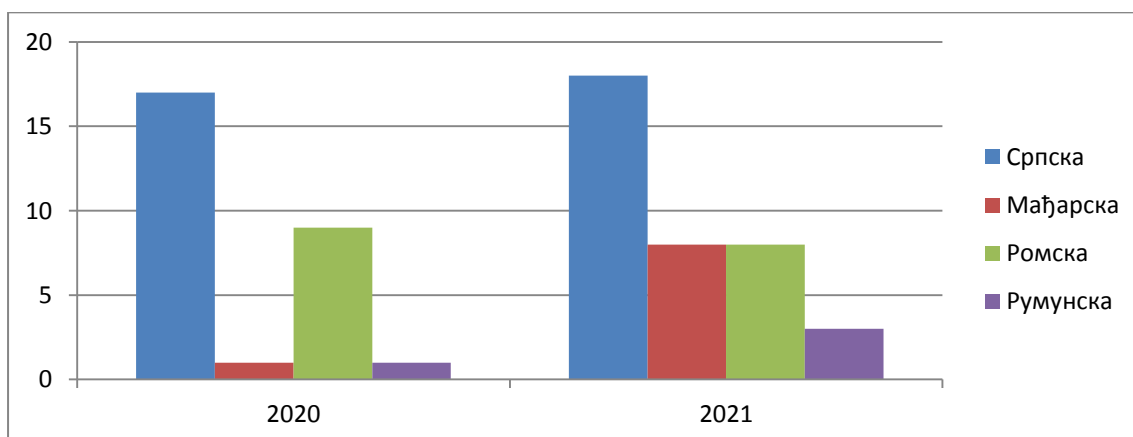

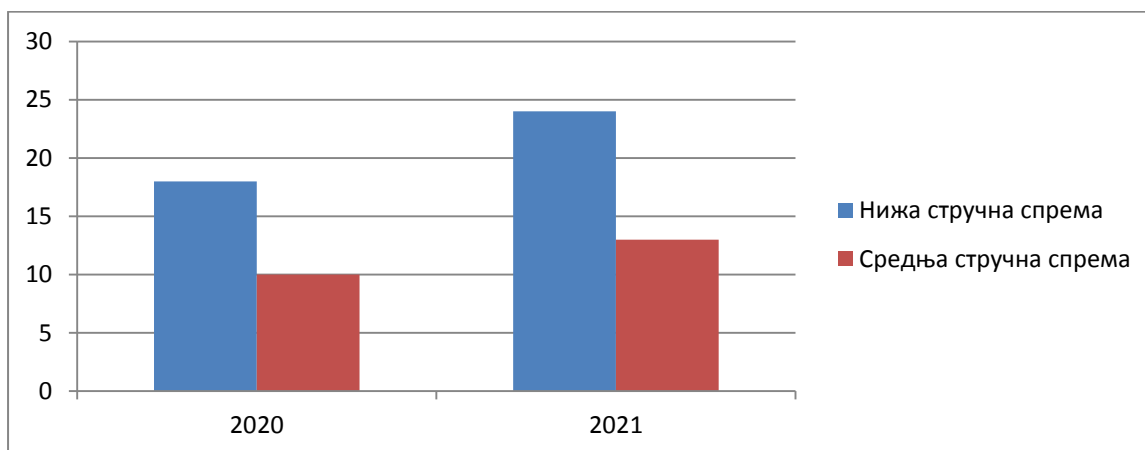
Табела 3: Старосна структура жртва женског пола

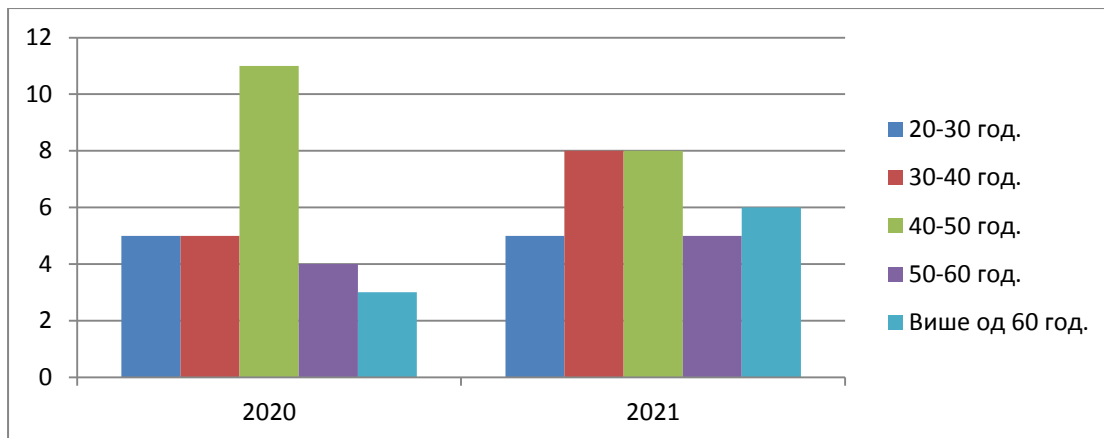
Табела 4: Националност жртва женског пола

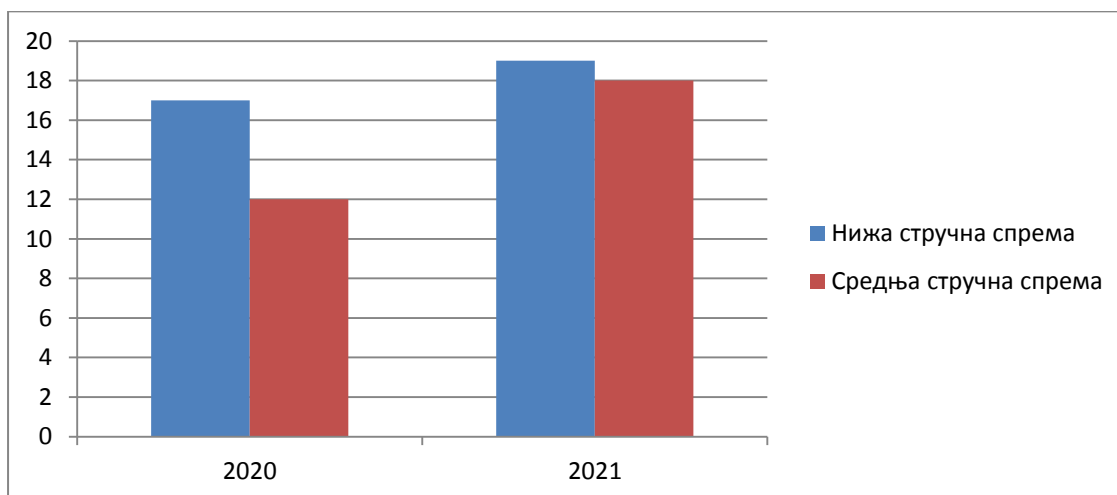
Табела 5: Образовни ниво жртва

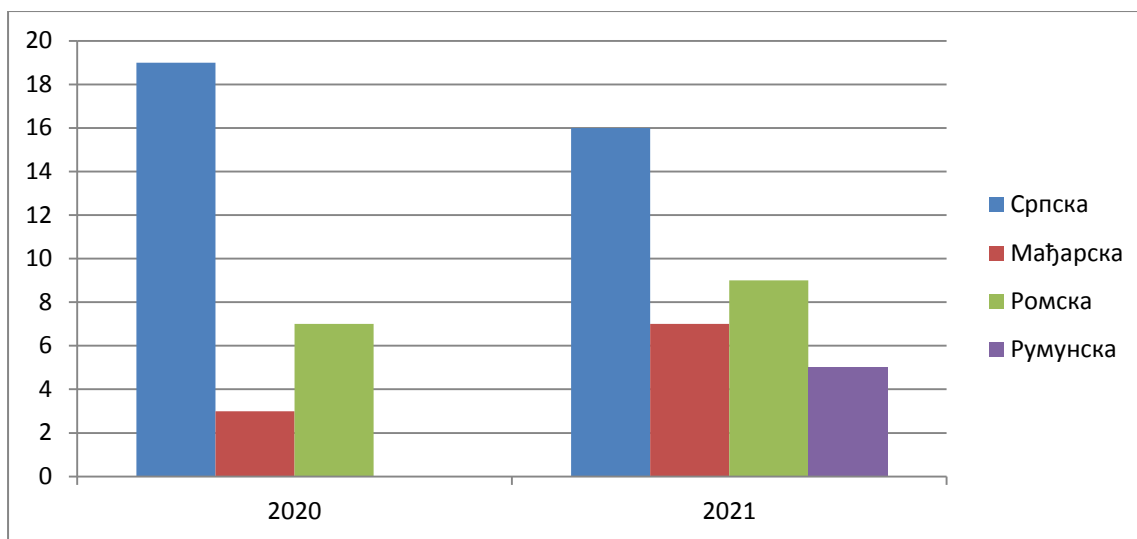
Табела 6: Старосна структура извршилаца мушког пола

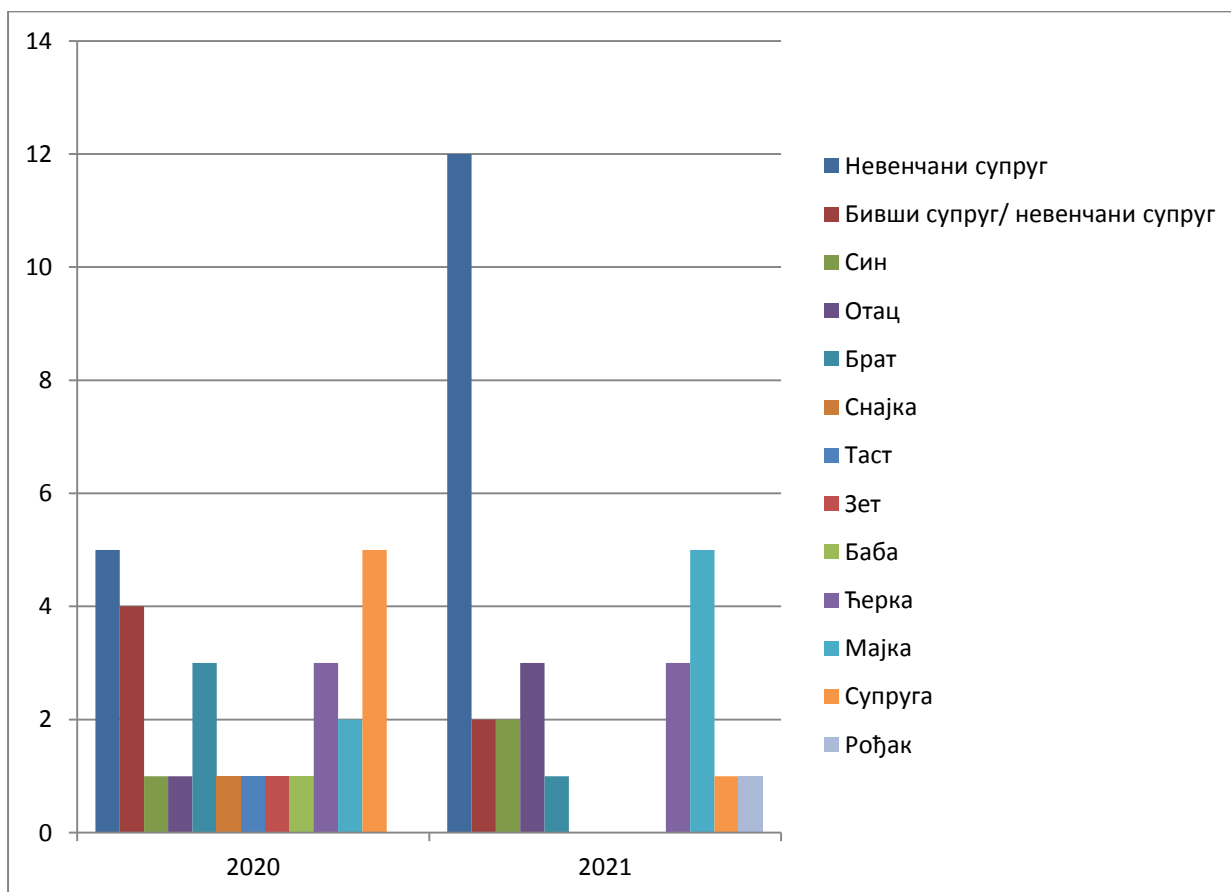
Табела 7: Ниво образовања извршилаца мушког пола

Табела 8: Националност извршилаца мушког пола

Табела 9: Однос жртве и извршиоца

ПОЛИТИЧКО ОСНАЖИВАЊЕ ЖЕНА

Равноправно учествовање жена у политичком одлучивању је један од основних људских права. У процесима одлучивања женама није обезбеђено равноправно учешће без обзира на њихово знање, вештине, потребе и интересе да учествују у целокупној политици, а не само у областима које се односе на жене. Важно је њихово равноправно одлучивање и укључивање као и пружање доприноса при креирању и спровођењу локалних развојних политика, као и решавању питања од значаја за свакодневни живот у локалној заједници. Узимајући у обзир домаће законодавство, на свим местима одлучивања треба да буде 30% мање заступљеног пола, односно жена у нашем случају, али гледано у пракси, то није тако.

На основу урађених анализа у Општини Житиште и прегледом података о заступљености жена и мушкараца на местима одлучивања, можемо видети да су жене у недовољној мери заступљене. Велика заступљеност жена бележи се у органима општинске управе где су жене роководиоци свих одељења, док на другој страни можемо видети велику разлику у комисија где жене заузимају 34.01% места чланица комисија, док мушкарци чине 65.99% истих.

Председник општине и Општинско веће

Председник Општине Житиште, као и заменик председника су мушкарци. Општинско веће има 9 чланова, од тих 9 чланова 4 су чланице Општинског већа које равноправно са осталим чланова решавају питања од јавног значаја.

Председник/ца општине и Општинско веће	Укупно	М	Ж	Процентуална заступљеност (%)
Председник / ца општине	1	1	/	/
Заменик /ца општине	1	1	/	/
Помоћник / ца председника / це општине	1	1	/	100%
Чланови / це општинског већа	9	5	4	36%

Скупштина општине

Скупштина општине Житиште има 31 одборника. Од тог броја 10 су одборнице односно оне заузимају 32% места у Скупштини општине, док одборници заузимају 21 места, односно 68% места.

Скупштина општине	Укупно	М	Ж	Процентуална заступљеност (%)
Председник / ца Скупштине општине	1	/	1	100%
Заменик / ца председника Скупштине општине	1	1	/	/
Секретар / ка Скупштине општине	1	/	1	100%
Одборници / це	31	21	10	32%

У Скупштини општине Житиште одборници су представљени испред три одборничких група, од којих све три имају одборнице у својим тимовима. Највише изабраних одборница има одборничка група „АЛЕКСАНДАР ВУЧИЋ– за нашу децу.“ (6 одборнице), затим следи одборничка група „Vajdasági Magyar Szövetség-Савез Војвођанских Мађара“ (2 одборнице) и на крају одборничка група „Социјалистичка Партија Србије-Јединствена Србија (СПС-ЈС)“ (1 одборница), док једна одборница није чланица ниједне одборничке групе.

Општинска управа

Општинску управу Општине Житиште је јединствен орган у оквиру кога је образовано четири одељења: одељење за општу управу, скупштинске и заједничке послове; одељење за друштвене делатности; одељење за привреду, урбанизам, путну привреду, стамбене и комуналне послове и заштиту животне средине и одељење за буџет, финансије и трезор. У општинској управи је већа заступљеност жена него мушкараца, а руководиоци три од четири одељења су жене.

Општинска управа	Укупно	М	Ж	Процентуална заступљеност
Начелник/ца општинске управе	1	1	/	/
Шеф / ица одељења за општу управу, скупштинске и заједничке послове	1	/	1	100%
Шеф / ица одељења за друштвене делатности	1	/	1	100%
Шеф / ица одељења за привреду, урбанизам, путну привреду, стамбене и комуналне послове и заштиту животне средине	1	/	1	100%
Шеф / ица одељења за буџет, финансије и трезор	1	1	/	100%
Укупан број запослених у општинској управи	49	10	39	79.5%

Савети месних заједница

Месне заједнице су врло значајне за развој средина јер могу да задовоље различите интересе путем разних иницијатива, као и да реше проблеме са којима се становништво суочава. Општина Житиште има дванаест насељених места и самим тим дванаест месних заједница. У саветима месних заједница су жене у великој мањини, што самим тим говори да нису равноправно укључене у доношење одлука, решавање важних питања и покретање иницијатива за што бољи развој средине.

Назив Месне заједнице	Укупно чланова савета	М	Ж	Процентуална заступљеност жена (%)
Банатско Вишњићево	5	5	/	/
Банатски Двор	7	6	1	7%
Банатско Карађорђево	9	7	2	18%
Српски Итебеј	9	7	2	18%
Нови Итебеј	7	5	2	14%
Хетин	5	4	1	5%
Равни Тополовац	7	6	1	7%
Честерег	7	5	2	14%
Торак	9	6	3	27%
Житиште	9	7	2	18%
Међа	7	6	1	7%
Торда	9	6	3	27%

Комисије

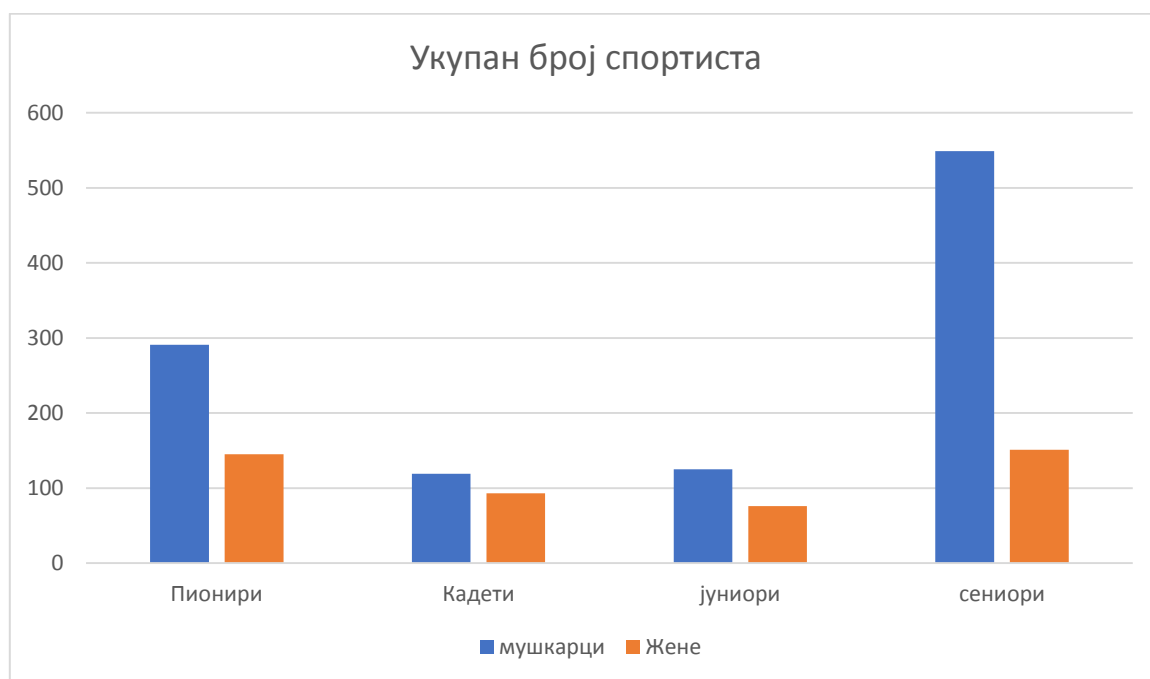
Комисије су такође један од показатеља мале заступљености жена у њиховим тимова. Углавном немају жене чланице, а уколико их има оне су у мањини. Постоји само неколико комисија у којима је број жена чланица већи него мушкараца, док постоји само једна у којој су све жене чланице и то је Комисија за родну равноправност. Процентуално жене чланице свих комисија чине 34.01%, док мушкарци чине 65,99%.

Туризам, спорт и рекреација

На територији Општине Житиште активно је 44 спортских организација и удружења која спроводе програме као што су упознавање са основним елементима спортских дисциплина, развој спортског духа, учешће на спортским такмичењима. Такође је заступљен школски и рекреативни спорт, а уочљиво је и повећање броја деце која су заинтересована за разне спортске дисциплине. Подаци које је доставио ССОЖ (графикон 1.), указује на мање учешће жена/девојчица у свим узрастима, посебно у категорији сениорки. Циљ ЛАП-а своди се на повећање тј. развој рекреативног спорта, на подједнако учешће и дечака и девојчица у различитим спортским дисциплинама у виду такмичења.

Графикон број 1.

Туристичка организација општине Житиште активна је у промоцији фолклора, разних културних манифестација и заједно са великим бројем удружења жена одговорна је за богат културни живот у општини. Постоји више од 20 манифестација годишње.

Циљ ЛАП- а је да се жене још више укључе у културни живот. Према подацима које је доставила ТО општине Житиште, што се тиче фолклора и КУД-ова, жене су активније у односу на мушкарце. На графикону број 2. можете видети разлику у заступљености жена и мушкараца.

Графикон број 2.

У културном животу општине учествују и Клуб књиге „Бранко Радичевић“, Аматерско позориште „Јовица Јелић“, Удружење ликовних уметника „Мала Пруга“, Удружење грађана „Погрмеч“, Удружење грађана „Личка капа“, Удружење за уметност и културу Румуна „Викентије Петровић Бокалуц“. Према подацима које је доставила ТООЖ, разлика између број жена и мушкараца је у овим случајевима мања.

Као закључак, можемо рећи да је учешће жена у културним и спортским дешавањима заступљено у мањој мери него мушкараца, али да постоје добре основе за развој, промоцију и јачање друштвених активности.

Образовање

Предшколско и основно образовање је делатност од посебног друштвеног интереса за општину Житиште и самим тим је обезбеђено свим ученицима под једнаким условима, без дискриминације или фаворизовања заснованог на националној, верској, полној, политичкој и социјалној основи. Основно образовање је обавезно и траје осам година. Часови се изводе на српском језику, као и на језицима националних мањина (румунски, мађарски).

На подручју Општине Житиште постоји само програм основног образовања. Према последњим расположивим подацима, у општини ради 10 основних школа. Програм се спроводи у 3 централне школе и истуреним тј. издвојеним одељењима: ОШ "Свети Сава" Житиште, ИО "Алекса Шантић" Равни Тополовац, ИО "Ђорђе Кожбук" Торак, ИО "Ђура Јакшић" Банатски Двор, ОШ "Никола Тесла" Банатско Карађорђево, ИО "Петар Кочић" Честерег и ИО "Ади Ендре" Торда, ОШ „Милош Црњански“ Српски Итебеј, Нови Итебеј и ИО Међа и ИО Хетин.

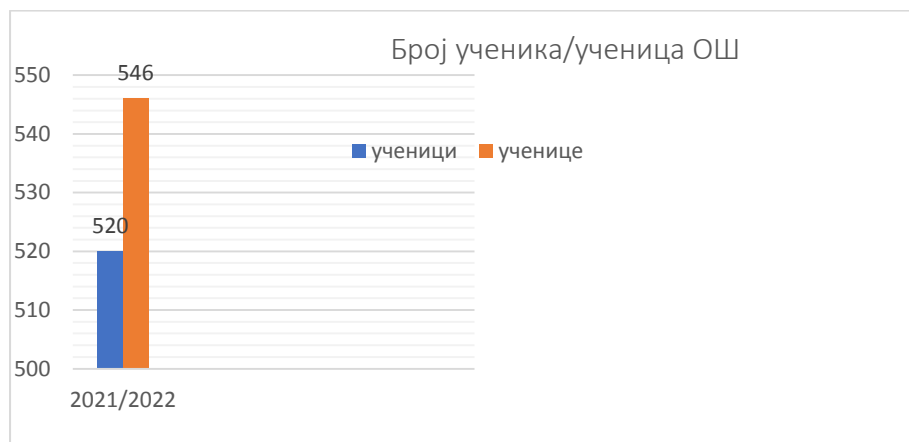
Подаци о основном образовању прикупљају се на крају школске године, путем редовних годишњих извештаја и односе се на редовне непотпуне (четвороразредне, петоразредне, шесторазредне) и потпуне (осморазредне) основне школе.

Предшколске установе прате се преко годишњих истраживања о предшколским установама. Према методологији пописа, оне обухватају вртиће и васпитне групе предшколске деце.

На територији општине Житиште налазе се само предшколске установе и основне школе.

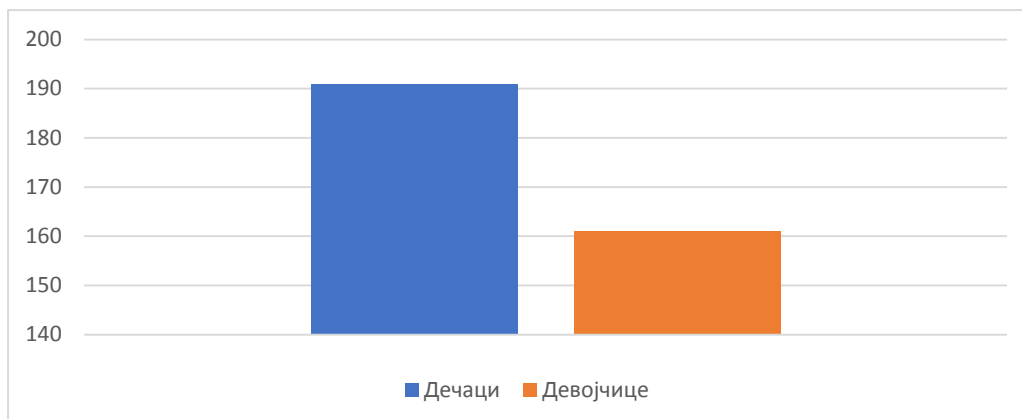
На графиконима број 1., 2., и 3 приказани су статистички подаци о броју ученика разврстаних према полу.

Графикон 1. Ученици основних школа 2021/2022 (основне школе и издвојена одељења)

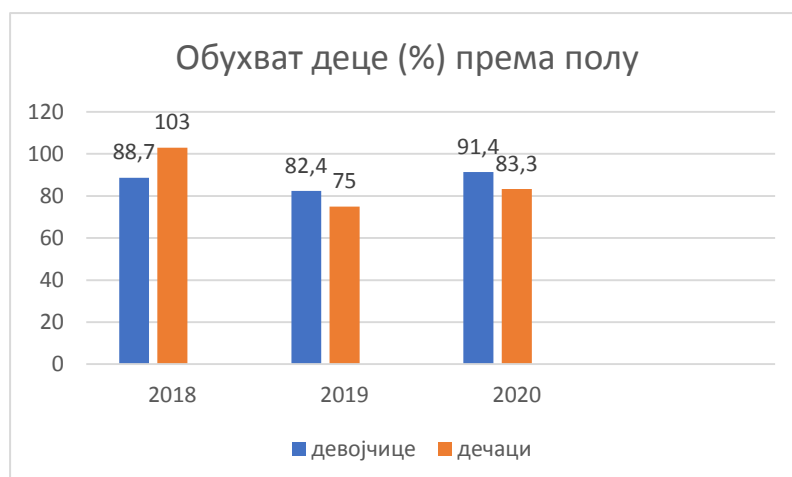

Графикон број 2.

ПУ „Десанка Максимовић“ – према полу у 2021/2022 години

Графикон 3. Обухват деце припремним предшколским програмом 2018-2020 (%)

Активности које ће се спровести овим акционим планом обухватају пре свега школски узраст. У сарадњи са основним школама организоваће се радионице на тему родне равноправности као и њеном значају. Посебно ће се обратити пажња на разлици појмова који се користе када говоримо о једнакости полова(шта је пол, род, родно сензитиван језик).

Здравствена заштита

Према статистичким подацима општина Житиште спада у групу општина са високим процентом старије популације, тачније 1,9 година старије од просека у АПВ. Наглашено демографско старење, уз ниску стопу наталитета, специфичне животне навике, као и низ других фактора, довели су до значајних промена здравственог стања становништва.

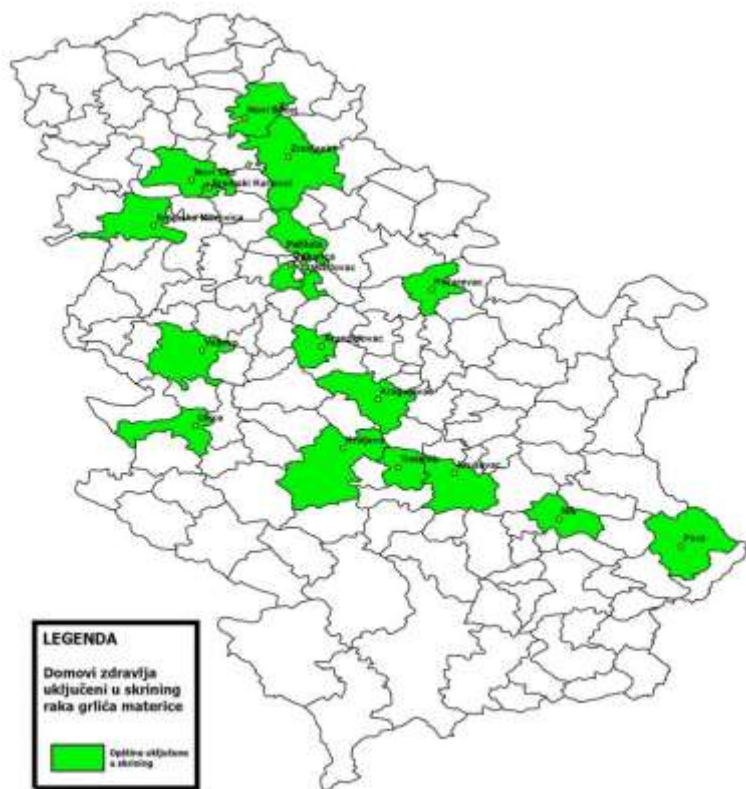
Дом здравља Житиште, са издвојеним амбулантама у насељеним местима општине, у обављању здравствене делатности врши између осталог и заштиту и унапређење здравља, спречавање и рано откривање болести, лечење, рехабилитацију болесних и повређених, превентивну здравствену заштиту групације становништва изложених повећаном ризику обољевања и осталих становника у складу са посебним програмом превентивне здравствене заштите, спречавање, рано откривање и контролу малигних болести. У Дому здравља Житиште подаци који се тичу превентивних здравствених прегледа (скрининг) се не евидентирају.

У Републици Србији, са преко 1300 новооболелих и приближно 500 умрлих жена, рак грлића материце је други водећи узрок оболевања. Са циљем да се редовним прегледима спречи појава рака, Република Србија је започела организовање скрининг програма за рано откривање рака грлића материце који је бесплатан за све жене од 25 – 64 године. Међутим, Општина Житиште није била међу општинама у којима се овај програм реализовао.

Дом здравља Житиште тренутно је ангажовала 2 консултанта на одељењу гинекологије (гинеколог и радиолог) који врше све неопходне прегледе (колпоскопија, папа – тест, ултразвук) у циљу очувања репродуктивног здравља и превенције рака грлића материце, два пута недељно.

Домови здравља укључени у скрининг рака грлића материце приказани су на слици 1.

Слика број 1.

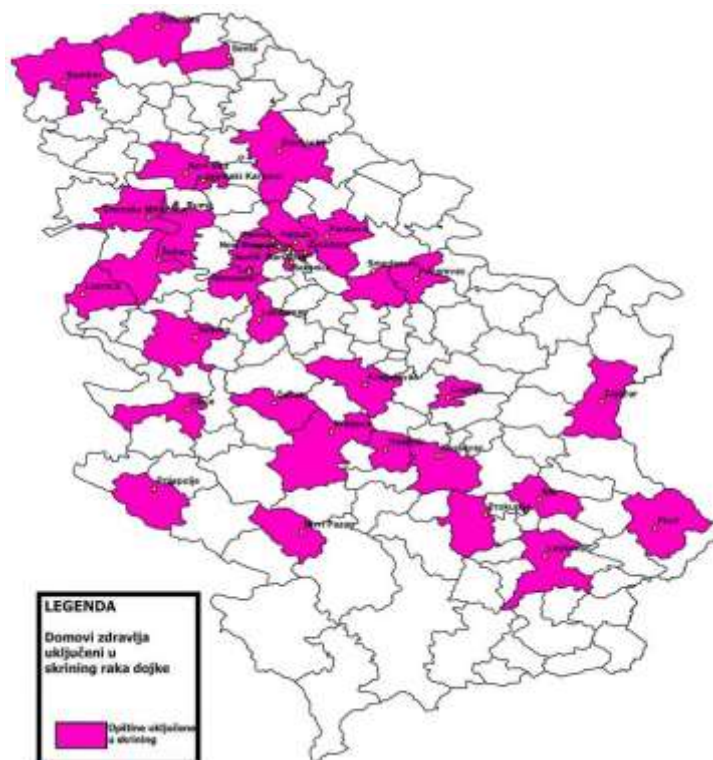

У Средњебанатском округу, прегледи су рађени у Зрењанину и Новом Бечеју. Завод за јавно здравље Зрењанин доставио је податке на основу којих знамо да је план за 2016. годину био да се прегледа 400 жена, тј. да се уради скрининг рака грлића материце, а да је извршен 231 преглед. У Дому здравља Житиште у 2015. години није радио гинеколог, а од 2016. године долази специјалиста гинекологије из Зрењанина, два пута недељно.

Рак дојке је најчешћи злоћудни тумор код жена у Србији. Сваке године око 4600 жена оболи, а 1600 умре од ове болести. Република Србија је започела програм за рано откривање рака дојке, скрининг мамографијом, који је бесплатан за све жене старости од 50 – 69 година. Дом здравља Житиште учествовао је у овој активности 2020. године. Скрининг мамографијом је био организован у сарадњи са Покрајинским секретаријатом за здравство под слоганом „Прва мамографија – Бори се као жена“. Број жена са територије општине Житиште који је био обухваћен програмом износио је 1082, од којих је 214 послато на даље лечење. Програм је реализован у периоду од марта месеца до јула 2020. године и од септембра до октобра 2020. године. Такође, Дом здравља је ангажовао и консултанткињу која два пута месечно, у зависности од интересовања, како би обављала стручне прегледе (ултразвук дојки).

Домови здравља који су укључени у скрининг рака дојке су приказани на слици 2.

Слика број 2.

У складу са анализом постојећег стања урађени су циљеви и активности које ће бити обухваћене ЛАП-ом . У оквиру ЛАП-а за родну равноправност као стратешка област уврштена је и превентивна здравствена заштита која за циљ има побољшање здравља жена, а пре свега, постављени су циљеви за обезбеђење квалитетне примарне здравствене заштите. С обзиром да у Дому здравља не постоји онколог, а гинеколог ради два пута недељно, једна од активности овог ЛАП-а биће организовање скрининг прегледа у циљу превенције рака грлића материце, рака дојке.

Узимајући у обзир све елементе, тј. свеобухватну анализу стања, јасно је због чега је потребно организовати превентивне прегледе (скрининг рака грлића материце, ултразвук дојке) и тиме обезбедити доступност здравствене заштите жена у општини Житиште.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ЦИЉЕВА И АКТИВНОСТИ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА
Општи циљ: Побољшање економског положаја жена

Појединачни циљ	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Извори активности	Рокови за извођење активности
Економско оснаживање жена	1.1 Реализовање програма Националне службе за запошљавање, локалне заједнице и комисије за родну равноправност ради подстицања женског предузетништва; Спровођење програма менторства са циљем јачања предузетничких способности жена након свршеног школовања	<ul style="list-style-type: none"> - Основано удружење предузетница - Одржани семинари и обуке (обука за рад на рачунару, енглески језик, занати) - Број полазника на програмима - Одрађена пракса код ментора у трајању од месец дана 	НСЗ, локални савет за запошљавање, комисија за родну равноправност	Буџет РС, АПВ, СО Житиште	Април 2022- Децембар 2024
	1.2. Формирање базе података о женском предузетништву, пружање	<ul style="list-style-type: none"> - Формирана база података о женском предузетништву - Израђен водич (упуство за 	СО Житиште, комисија за родну равноправност	Буџет општине Житиште	Континуирано

	<p>информација о републичким, покрајинским, међународним конкурсима; израда водича о покретању предузетничке радње и едукације о предузетништву</p> <p>1.3. Подстицање послодаваца на поштовање принципа равноправности полова приликом коришћења програма запошљавања који се реализују преко НСЗ и локалне заједнице, путем бодовног система за добијање средстава програма</p>	<p>започињање предузетништва)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Предавања релевантних лица из свере предузетништва (размена искуства) - Развијена свест послодаваца о програму - Број запослених жена преко програма НСЗ и локалне заједнице 	<p>Комисија за родну равноправност, СО Житиште, НСЗ</p>	<p>Будет Општине Житиште</p>	<p>Континуирано</p>
--	---	--	---	------------------------------	---------------------

Наведене активности, које воде реализацији општег циља побољшања економског положаја жена у мањим регионалним заједницама, преваходно се оријентишу на побољшање доступности и тачности података које би помогле економско оснаживање жена и скраћивање времена у прикупљању неопходних информација као и подизање свести самих жена али и потенцијалних предузетница о овом програму.

На основу урађене анализе података, општина Житиште своје деловање у борби против родно заснованог насиља планира кроз превенцију родно заснованог насиља, јачање сарадње између институција и невладиних организација и праћење и помоћ жртвама родно заснованог насиља.

Општи циљ 1. : Превенција родно заснованог насиља

Појединачни циљ	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Извори финансирања	Рокови за извођење активности
1. Јачање свести грађана о родно заснованом насиљу	1.1.Трибине, предавања, округли столови 1.2. 16 дана активизма	Број одржаних догађаја и број учесника	СО Житиште, Комисија за родну равноправност	Буџет општине Житиште	Континуирано Континуирано
2. Јачање свести родитеља и деце о родно заснованом насиљу	2.1.Трибине, предавања	Број одржаних догађаја и број учесника	Школски центри, СО Житиште Комисија за родну равноправност	Буџет општине Житиште	Континуирано
3. Укључивање медија	3.1.Успостављање СОС телефона 3.2. Извештавање о активностима	Број репортажа и чланака у медијима	Локални медији (новине, телевизије и портали)	Буџет општине Житиште	Континуирано Континуирано

Општи циљ 2.: Јачање сарадње институција и невладиних организација

Појединачни циљ	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Извори финансирања	Рокови за извођење активности
1. Едукација запослених у институцијама и активиста у невладиним организацијама	1.1.Трибине, предавања, семинари	Број одржаних догађаја и број учесника	СО Житиште Комисија за родну равноправност	Буџет општине Житиште	Април 2022- Децембар 2024

Општи циљ 3: Праћење и помоћ жртвама родно заснованог насиља

Појединачни циљ	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Извори финансирања	Рокови за извођење активности
1. Анализа стања	1.1.Извештаји	Годишњи извештаји	Комисија за родну равноправност	Буџет општине Житиште	Јануар 2023 Јануар 2024 Јануар 2025
2. Спровођење закона у области економског оснаживања жена	2.1.Конкурси за економско оснаживање жена	Број жена којима је пружена финансијска помоћ	СО Житиште Комисија за родну равноправност	Буџет општине Житиште	Континуирано

Остваривање родне равноправности у политичком оснаживању жена

Општи циљ: *Постизање равноправности полова у области политике*

Појединачни Циљ	Активност	Индикатори	Носиоци активности	Извори финансирања	Рокови за извођење активности
1. Равноправно учешће жена и мушкараца на свим нивоима одлучивања	1.1 Израда смерница за политичке странке за равноправно учешће жена и мушкараца у органима странке и приликом кандидовања за изборе одборника, као за изборе у синдикатима и удружењима послодаваца	Постојање планова деловања за равномерно учешће жена и мушкараца у органима политичких странака, синдиката и синдикалних удружења.	Одбори политичких странака, удружења послодаваца, синдикати Комисија за родну равноправност	Буџет Општине Житиште	2022. – 2023.
	1.2 Одржавање семинара за равноправно учешће жена и мушкараца у политичким странкама, синдикатима, удружењима послодаваца	Број одржаних семинара и број учесника			
2. Повећање учешћа жена у доношењу одлука	2.1 Промоција Закона о	Најмање 40% жена у свим	СО Житиште, Комисија за родну	Буџет Општине Житиште	Континуирано

<p>3.Повећање учешћа жена у саветима месне заједнице</p>	<p>равноправности полова</p> <p>3.1 Одржавање састанака и трибина са женама у сеоским месним заједницама</p>	<p>органима власти</p> <p>Број жена које учествују на састанцима и трибинама</p>	<p>равноправност</p> <p>СО Житиште, Комисија за родну равноправност, месне заједнице</p>	<p>Буџет Општине Житиште</p>	<p>Континуирано</p>
<p>4.Подршка женама за вршење јавних функција</p>	<p>4.1 Промовисање друштвено успешних жена и жена које врше јавну функцију</p> <p>4.2 Анализа положаја жена на местима одлучивања</p> <p>4.3 Израда програма афирмације жена за вршење јавних функција</p>	<p>Активности путем којих ће се вршити промовисање</p> <p>Извештај о положају жена/статистички подаци</p> <p>Израђен програм афирмације жена за вршење јавних делатности</p>	<p>СО Житиште, Комисија за родну равноправност,</p>	<p>Буџет Општине Житиште</p>	<p>Јануар 2022., 2023., 2024.</p> <p>Април 2023</p>

Остваривање родне равноправности у области спорта и рекреације

Општи циљ: *Повећање учешћа жена у спортским активностима, омасовљавање женских спортских организација и давање равноправног значаја женама у спорту*

Појединачни циљ	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Извори финансирања	Рокови за извођење активности
1. Изједначавање услова за бављење спортом и једнако вредновање спортских резултата жена и мушкараца	1.1 Развој рекреативног спорта – организована такмичења између дечака и девојчица школског узраста	Број одржаних такмичења, број учесника по полу	Школски центри, ССОЖ, Комисија за родну равноправност	Буџет Општине Житиште	Континуирано
	1.2 Подстицање ваншколских физичких активности за ученице	Број организованих ваншколских спортских активности			Континуирано

Остваривање родне равноправности у области културе
Општи циљ: *Јачање друштвених и културних активности*

Појединачни циљ	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Извори финансирања	Рокови за реализацију активности
1. Промоција културног активизма жена	1.1 Промовисање фолклорних и драмских секција	Број учесника, број догађаја	Библиотека, Комисија за родну равноправност, ТО Општине Житиште	Буџет Општине Житиште	Континуирано

Остваривање родне равноправности у образовању

Општи циљ: *Постизање равноправности полова у области образовања*

Појединачни Циљ	Активност	Индикатори	Носиоци активности	Извори финансирања	Рокови за извођење активности
1. Равноправан приступ образовању	1.2 Организовање радионица у сарадњи са школама о укључивању деце различитих узраста за развијање свести о једнакости између мушкараца и жена, као и о значају родне равноправности	Број одржаних радионица, број учесника	Основне школе на територији општине, Комисија за родну равноправност	Буџет Општине Житиште	Октобар 2022., 2023., 2024.

Побољшање здравља жена и унапређење родне равноправности у здравственој политици

Општи циљ: *Очување и унапређење здравља жена и остваривање родне равноправности у здравству*

Појединачни Циљ	Активност	Индикатори	Носиоци активности	Извори финансирања	Рокови за извођење активности
1. Очување, унапређење и ширење свести о општем и репродуктивном здрављу жена	1.1 Едукација жена и ученица по месним заједницама о мерама здравствене заштите	Одржане едукације, број учесника	Комисија за родну равноправност, СО Житиште	Буџет Општине Житиште	2022. – 2024.
2. Обезбеђивање доступности квалитетне здравствене заштите са посебним освртом на жене припаднице рањивих група (дискриминисаних група)	2.1 Организовање скрининг прегледа са посебних акцената на рано откривање малигних болести (рак дојке, рак грлића материце)	Доступност услуга, број прегледаних жена	Дом Здравља Житиште, Здравствене установе (амбуланте) у насељеним местима	Буџет Општине Житиште	Континуирано

Праћење и евалуација

Праћење и евалуација ЛАП-а обухвата све фазе спровођења плана и обезбеђује информације о напретку и спровођењу дефинисаних активности, као и саму процену остварених циљева.

Основ за праћење и евалуацију јесте Акциони план у којем су дефинисани индикатори тј. показатељи за мерење и процену остварености планираних циљева и активности. Процес праћења и евалуације спроводи се прикупљањем података, анализом података, извештавањем и коришћењем анализе.

Праћење је инструмент за унапређивање остварења Акционог плана кроз процену да ли се планиране активности спроводе у складу са ЛАП-ом.

Централну улогу у праћењу, координацији и управљању имплементацијом ЛАП – а има Комисија за родну равноправност општине Житиште. За успешно остваривање праћења, неопходно је укључивање и свих осталих партнера: органа локалне самоуправе, организације, удружења.

Праћење ће се реализовати у редовним временским интервалима у зависности од врсте активности као и постављених рокова за њихово спровођење.

Сврха евалуације је да се објективно оцене све фазе и аспекти спровођења ЛАП-а (ефикасност, успешност остваривања општих и појединачних циљева). Евалуација ће се спровести редовно – једном годишње од стране екстерног тима евалуатора у сарадњи са актерима који ће узети учешће у имплементацији ЛАП-а.

Израду овог документа финансирао је Покрајински завод за равноправност полова

ЗАВОД ЗА
РАВНОПРАВНОСТ
ПОЛОВА

ОПШТИНСКО ВЕЋЕ ОПШТИНЕ ЖИТИШТЕ

1. Одлука о димничарским услугама ..... 1.
2. Одлуку о измени и допуни одлуке о начину управљања локацијама за продају робе ван пословног простора на територији општине Житиште ..... 10.
3. Одлуку о измени и допуни одлуке о условима и начину организовања послова у вршењу комуналних делатности испоруке и одвођења вода..... 11.
4. Одлука о доношењу Плана развоја Општине Житиште за период од 2022-2030 ..... 12.
5. План развоја Општине Житиште за период од 2022-2030 ..... 13.
6. Одлука о доношењу Локалног акционог плана за једнакост жена и мужкараца за период од 2022-2024 ..... 65.
7. Локални акциони плана за једнакост жена и мужкараца за период од 2022-2024..... 66.

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ ЖИТИШТЕ на основу члана 30. Закона о јавном информисању и медијима („Службени гласник Р. Србије“ 83/2014, 58/2015 и 12/2016) не сматра се јавним гласилом, те се сходно наведеној одредби не налази се у Регистру јавних гласила. Издавач: Општинска управа Житиште, Цара Душана 15.

Главни и одговорни уредник: Биљана Зубац

Службени лист Општине Житиште излази по потреби